

elo

VUOSI

2015

SISÄLLYS

3	ELO	3	15	ELÄKETURVAN HOITAMINEN	15	29	TILINPÄÄTÖS	29
	Elo – suosituin työeläkeyhtiö	3		Eläkkeelle sujuvasti ja			Hallituksen toimintakertomus	30
	Toimitusjohtajan katsaus	4		oikein tiedoin	16		Tilinpäätöksen	
	Kokonaiskuva			Työkyvyttömyyseläkkeelle			laatimisperiaatteet	37
	Elon toiminnasta 2015	6		vasta kuntoutusarvion jälkeen	18		Tuloslaskelma	41
	Verojalanjälki kuvaa Elon						Tase	42
	toiminnasta yhteiskunnalle	7					Rahoituslaskelma	44
	kertyviä veroja		19	SJOITTAMINEN	19		Tuloslaskelman liitetiedot	45
	Vastuu asiakkaasta on	8		Sijoituksilla turvaamme tulevien			Taseen liitetiedot	49
	strategiamme ydin			eläkkeiden maksun	20		Konsernirakenne	69
							Elon riskienhallinta	70
9	TYÖELÄKEVAKUUTTAMINEN	9		25	NÄIN TOIMIMME	25	Hallituksen ehdotus	
	Asiakkaalle vaivatonta				Yhtenäinen yrityskulttuuri		voittovarojen käytöstä	77
	työeläkevakuuttamista	10			takaa laadun	26	Tunnusluvut	78
	Tuemme asiakkaitamme kohti						Tunnuslukujen opas	83
	pidempiä ja terveempiä työuria	12					Tilintarkastuskertomus	85
	Yritysrahoituksesta eväitä	14						
	kasvuun					86	HALLINNOINTI	86
							Selvitys hallinto- ja	
							ohjausjärjestelmästä	86
							Hallitus	91
							Hallintoneuvosto	94
							Johtoryhmä	95
							Sijoitustoiminnan johtoryhmä	95
							Asiantuntijalääkärit	96
							Tilintarkastaja	96

ELO – SUOSITUIN TYÖELÄKEYHTIÖ

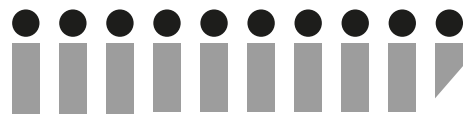
ELO

KESKINÄINEN TYÖELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ELO on asiakkaidensa omistama työeläkeyhtiö, joka huolehtii asiakasyritystensä työntekijöiden ja yrittäjien lakisääteisestä työeläketurvasta. Tuemme asiakkaidemme kasvua ja uskomme siihen, että hyvinvoiva työyhteisö on yrityksen kasvun edellytys.

Olemme Suomen suosituin työeläkeyhtiö: suomalaisista yrityksistä joka kolmas ja yrittäjistä yli 40 prosenttia on valinnut Elon työeläkevakuutuksensa hoitajaksi. Vastaamme kaikkiaan lähes 500 000 työntekijän ja yrittäjän tulevista eläkkeistä, huolehdimme noin 217 000 nykyisen eläkkeensaajan eläkkeen maksusta sekä 20,5 miljardin euron sijoitusomaisuudesta.

Olemme nuori yhtiö, mutta meillä on pitkät perinteet: Elo aloitti toimintansa 1.1.2014, kun Eläke-Fennia ja LähiTapiola Eläkeyhtiö yhdistyivät.

VAKUUTETTUJA YRITTÄJIÄ

85 100

SIOJITUSOMAISUUS

20,5
mrd. €

VAKUUTETTUJA TYÖNTEKIJÖITÄ

398 200

ELÄKKEENSAAJIA

216 800

KESKEISET TUNNUSLUVUT	2015	2014
Yhtiön koko		
Vakuutusmaksutulo, milj. e	3 157,1	3 022,9
Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet ja korvaukset, milj. e	2 857,6	2 731,9
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset, milj. e *)	3 146,8	3 057,0
Vastuuvelka, milj. e	17 849,7	17 078,6
Tasoituserä, milj. e	461,6	463,0
Sijoitusomaisuus käyvin arvoin, milj. e	20 513,6	19 615,8
TyEL-palkkasumma, milj. e	11 258,1	11 025,9
YEL-työtulosumma, milj. e	1 888,0	1 937,1
TyEL-vakuutuksia	46 000	46 100
TyEL-vakuutettuja	398 200	398 100
YEL-vakuutuksia	85 100	87 400
Eläkkeensaajia	216 800	217 400
Henkilöstö (keskimääräinen henkilötöypanos)	458	448
Tulos		
Hoitokustannustulos, milj. e	36,2	31,8
Liikekulut % hoitokustannustulosta	71,4	74,3
Vakavaraisuuspääoma, milj. e	4 042,1	4 084,0
% vastuvelasta	24,1	25,8
Ilman tasoituserää, %	21,4	22,9
Suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,0	2,1
Ilman tasoituserää	1,8	1,9
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, %	5,0	6,2

*) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokuluja.

RAKENSIMME ASIAKKAILLEMME ENTISTÄ PAREMPAA ELOA

Vuosi 2015, Elon toinen toimintavuosi, oli monella tavoin onnistunut. Huolehdimme perustehtävästämme, eläketurvan hoidosta, tehokkaasti ja säilytimme vahvan markkina-asemamme. Maailmanlaajuisesti vaikeana sijoitusvuotena pystyimme turvaamaan vakavaraisuutemme ja saavuttamaan eläkevaroillemme vakaan tuoton.

Otin kesäkuun alussa vastaan toimitusjohtajan kapulan Eloa toiminnan alkuaikojen johtaneelta Lasse Heiniöltä. Saatoin ilolla todeta, että olemme onnistuneet uuden yhtiön rakentamistyössä hyvin, osin jopa yli odotusten.

Elo on Suomen suosituin työeläkeyhtiö: olemme 46 000 työnantajan ottamalla työeläkevakuutuksella ja 85 100 yrittäjien eläkevakuutuksella markkinajohtaja niin TyEL- kuin YEL-vakuutusten kappalemäärissä. Vastaamme kaikkiaan lähes 500 000 työntekijän ja yrittäjän eläketurvasta. Tämä on asiakkailtamme suuri luottamuksen osoitus, jonka otamme vakavasti.

Vuoden aikana saimme fuusioon liittyvät järjestelmähankkeet valmiiksi. Nyt keskitymme yhä vahvemmin palvelujemme kehittämiseen. Perustehtävämme hoito ja asiakkaidemme saumaton palvelu ovat olleet etusijalla myös sisäisten muutostöiden aikana. Olemme esimerkiksi pystyneet entisestään nopeuttamaan eläkehakemusten käsittelyprosessia, minkä ansiosta eläkkeenhakijat saivat myös vuonna 2015 Elostä päätöksen hakemuksiinsa keskimäärin huomattavasti nopeammin kuin muissa työeläkeyhtiöissä. Meille on

tärkeää, että asiakkaamme toimeentuloon ei tule katkosta hänen siirtyessään eläkkeelle.

Toimintamme oli vuonna 2015 merkittävistä järjestelmähankkeista huolimatta kustannustehokasta, mikä takaa asiakkaillemme kilpailukykyiset vakuutusmaksualennukset. Jatkossa Elo on entistäkin kilpailukykyisempi, kun fuusion hyödyt alkavat realisoitua.

HARMAA TALOUSVUOSI

Talousvuosi 2015 oli niin kansainvälisesti kuin Suomesakin vaiherikas ja haasteellinen. Maailmantalouden kasvu jäi odotuksia matalammaksi, noin 3 prosenttiin. Suurimmista talousalueista piristymistä edellisvuoteen tapahtui euroalueen ja Japanin taloudessa.

Suomen talous ei valitettavasti päässyt muun euroalueen mukana nousuun. Taloutemme ongelmat juontavat juurensa teollisuuden melko yksipuoliseen investointi- ja tuotantotavaroihin keskittyvään toimialarakenteeseen, viennin heikentyneeseen kilpailukykyyn sekä Venäjän kaupan supistumiseen. Suhdanne-tilanne on ollut jo vuosia tavallista heikompi kaikilla tuotannon päätoimialoilla – teollisuudessa, rakentamisessa ja palveluissa. Vuoden kestopuheenaiheena olikin, kuinka suunta käännetään ja Suomeen saadaan tarvittavaa kasvua ja uusia työpaikkoja.

Taloukasvun odotuksiin liittyvä voimakas epävarmuus heijastui sijoitusmarkkinoiden tuottoihin, jotka jäivät maailmanlaajuisesti vaatimattomalle tasolle lähes kaikissa omaisuusluokissa. Elon sijoitusten ko-

konaistuotto ylsi 5,0 prosenttiin. Sijoitusomaisuutemme kasvoi vuoden loppuun mennessä 20,5 miljardiin euroon.

Työeläkeyhtiönä tähtäimme on vuosikymmenten päässä. Sijoitustoiminnassamme yksittäisiä vuosia tärkeämpää onkin varmistaa pitkän aikavälin hyvä tuotto, jolla huolehdimme osaltamme tulevien eläkkeiden rahoituksesta. Viiden vuoden keskimääräinen reaaliuuttomme oli 3,0 prosenttia ja kymmenen vuoden keskimääräinen reaaliuuttomme samaten 3,0 prosenttia.

Vakavaraisuutemme oli vuonna 2015 hyvällä tasolla.

TYÖHYVINVOINNILLA KILPAILUKYKYÄ

Nykyinen taloustilanne tuo haasteita myös monille asiakasyrityksillemme. Haluamme tukea asiakkaidemme kilpailukykyä panostamalla sitä vahvistaviin yritysrahoituksen ja työhyvinvoinnin palveluihin.

Vuoden 2015 aikana kehitimme erityisesti työhyvinvointipalvelujamme, joilla autamme asiakasyrityksiämme kehittämään ja turvaamaan henkilöstön työkykyä ja toimintaedellytyksiä. Työhyvinvointipalvelumme on paitsi asiakasyritystemme, myös koko yhteiskunnan kannalta merkittävää työtä. Sairauspoissaolot ja työkyvyttömyys aiheuttavat Suomen yksityisellä sektorilla yhteensä miljardien vuosikustannukset. Pelkästään Elossa maksoimme vuonna 2015 työkyvyttömyyseläkeitä yli 300 miljoonaa euroa.

Rakensimme asiakkaillemme vuoden aikana esimerkiksi uuden työhyvinvoinnin verkkopalvelun, jonka avulla pystymme tarjoamaan arvokasta tukea erityisesti laajalle joukolla pieniä ja keskiuuria yrityksiä.

Finanssivalvonta toteutti vuoden aikana tarkastuksen työeläkeyhtiöiden työhyvinvointitoiminnasta ja -hankkeiden rahoituksesta ja tarkensi sen pohjalta työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävää toimintaa koskevaa ohjeistustaan vuoden 2016 maaliskuusta alkaen. Selkeä sääntely työkyvyttömyysriskin hallinnasta on mielestämme tervetullutta.

VALMIINA TULEVAAN

Eläkeuudistusta koskevat lait vahvistettiin tammikuussa 2016. Vuoden 2017 alusta voimaan tulevien muutosten tavoitteena on työurien pidentäminen sekä julkisen talouden kestävyysvajeen pienentäminen. Eläkeuudistus on lähivuosina sekä työmäärältään että taloudellisesti merkittävä panostus meillä Elossa ja koko työeläkealalla. Olemme olleet mukana lainvalmistelutyössä sekä käynnistäneet muutosten edellyttämät tietojärjestelmien uudistustyöt. Työ jatkuu kuluvana vuotena. Tavoitteemme Elossa on tehdä uudistuksesta asiakkaillemme mahdollisimman vaivatonta, joten panostamme myös eläkeuudistuksesta viestimiseen.

Haluamme vastata muuttuvan toimintaympäristön vaatimuksiin. Olemme tehneet selvitystä digitalisaation vaikutuksista Eloon ja sen liiketoimintaan. Asiakaskokemus ohjaa Elon toimintaa vahvasti, mutta entistä merkittävämpi sen rooli tulee olemaan digitaalisessa maailmassa. Tavoitteenamme on tarjota alan paras asiakaskokemus yhdessä kumppanimme Fennian, LähiTapiolan ja Turvan kanssa.

Talouden näkymät vuodelle 2016 ovat monin tavoin ristiriitaiset. Vuosi alkoi sijoitusmarkkinoilla poik-

TAVOITTEENAMME ON TARJOTA ALAN PARAS ASIAKASKOKEMUS YHDESSÄ KUMPPANIEMME KANSSA.

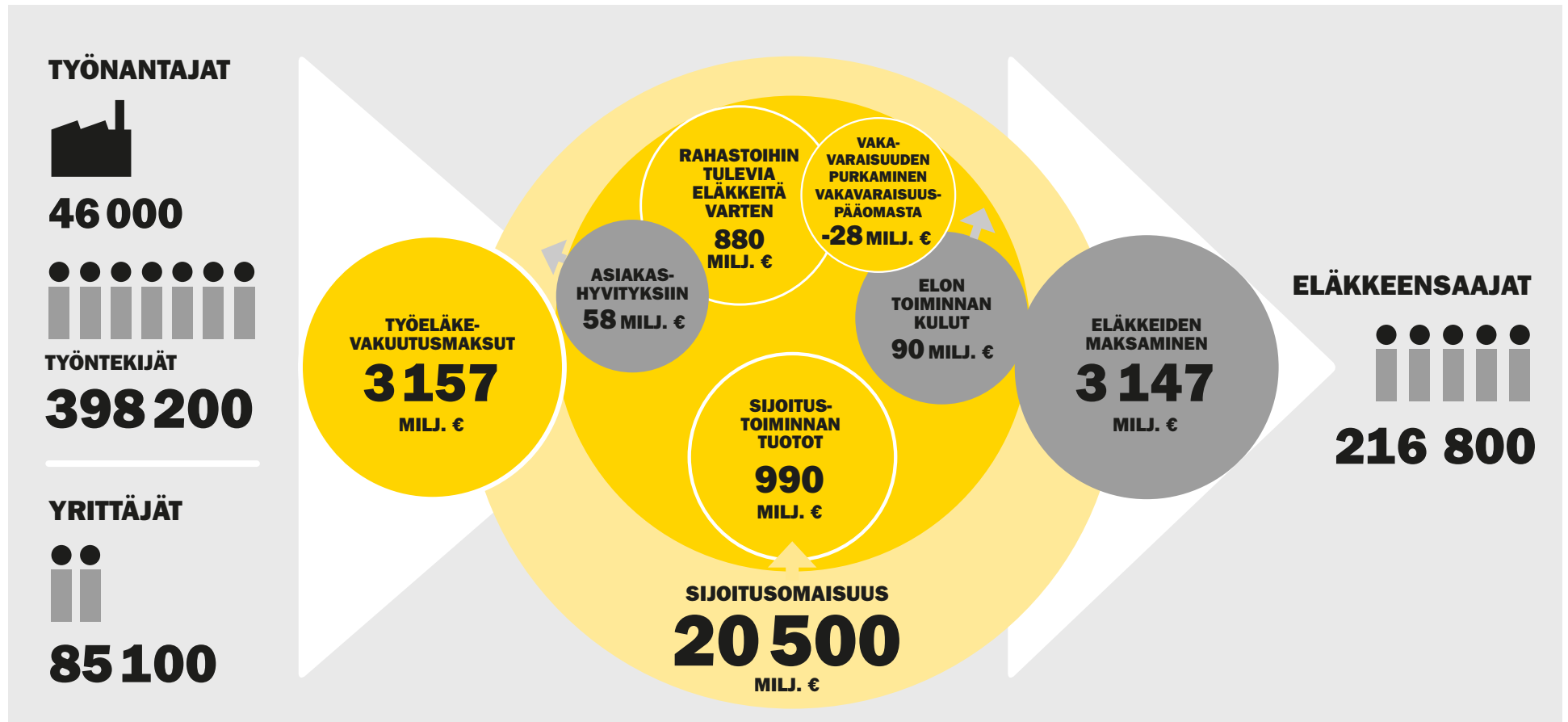
keuksellisen epävarmoissa tunnelmissa. Suomen talous kääntyi hienoiseen kasvuun vuoden 2015 lopulla, mutta merkittävää kohennusta suhdannenäkymissä ei vielä ole näköpiirissä. Suomen talouden hyvinvointi perustuu yritystoiminnan elinvoimaisuuteen. Me Elossa teemme parhaamme tukeaksemme asiakkaidemme kasvua ja menestystä.

Kiitän asiakkaitamme, kumppaneitamme, henkilöstöämme sekä muita Elon sidosryhmiä vuodesta 2015. Tehdään yhdessä vuodesta 2016 hyvä vuosi.

Satu Huber
toimitusjohtaja

KOKONAISKUVA ELON TOIMINNASTA 2015

Vakuutamme Elostä työeläkevakuutuksen ottaneiden asiakasyritysten työntekijät sekä yrittäjät.

Huolehdimme tulevien eläkkeiden maksusta sijoittamalla eläkevarat tuottavasti ja turvaavasti.

Työeläke turvaa toimeentulon työntekijän tai yrittäjän jäädessä eläkkeelle. Maksamme eläkkeet eläkkeensaajille oikein ja ajallaan.

VEROJALANJÄLKI KUVAA ELON TOIMINNASTA YHTEISKUNNALLE KERTYVIÄ VEROJA

Verojen maksu kertoo osaltaan yrityksen yhteiskuntavastuusta ja taloudellisesta vaikutuksesta yhteiskuntaan. Julkaisemalla verojalanjälkensä Elo kertoo veroista, joita se maksaa eri toimintoihinsa liittyen.

Verojalanjäljen raportointi on yrityksille vapaaehtoista ja vapaamuotoista, eikä sen laskemiseen ja esittämiseen ole olemassa vakiintunutta mallia. Elon verojalanjäljen raportointi perustuu yhtiön tilinpäätöstietoihin.

Sijoitustoiminnasta maksetut verot muodostuvat sijoitustuottojen maksajan kotivaltion perimistä lähde-

veroista, suoraan omistettujen kiinteistöjen kiinteistöveroista sekä kiinteistösijoitusten omistajuuteen liittyvien kulujen ja sijoitustoiminnan liikekulujen vähennyskeltottomista välillisistä veroista.

Vakuutustoiminta on arvonlisäverotonta palvelua, minkä vuoksi liikekuluihin sisältyvät välilliset verot eivät ole Elolle vähennyskelpoisia. Elo maksoi vuonna 2015 arvonlisäveroa omista hankinnoistaan 9,0 miljoonaa euroa.

Elo on merkittävä työllistäjä. Työnantajasuoritukset maksetuista palkoista ja palkkioista ovat osa Elon ve-

rojalanjälkeä. Vuonna 2015 Elon henkilöstön palkoista pidätettiin 10,8 miljoonaa euroa ennakonpidätystä.

Työeläkeyhtiönä Elon keskeisin tehtävä on eläkkeiden turvaaminen ja niiden maksaminen. Elo maksoi vuonna 2015 eläkkeitä yhteensä 2 857,6 miljoonaa euroa, joista verottajalle tilitettiin yhteensä 559,4 miljoonaa euroa ennakonpidätystä.

SIJOITUSTOIMINNAN VEROTUS

Milj. €	Nettotuotto ennen veroja	Maksetut verot	Saadut palautukset	Nettotuotto verojen jälkeen	Verot yhteensä
Korkotuotot	122,1			122,1	
Osinkotuotot	247,3	7,1	3,4	243,6	3,7
Kiinteistöjen tuotot	70,8	0,4		70,3	0,4
Muut sijoitustuotot ja -kulut ¹⁾	-167,1	3,8		-170,9	3,8
Arvonmuutokset kirjanpidossa	593,3			593,3	
Arvostuserojen muutos	131,6			131,6	
Sijoitustuotot yhteensä	997,9	11,3	3,4	990,1 ²⁾	7,9

1) Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin.

2) Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin

MUUN LIIKETOIMINNAN VEROTUS

Milj. €	Veron perusta	Maksetut verot
Henkilöstön palkat	30,5	10,8
Muut liikekulut	72,7	9,0
Maksetut eläkkeet	2 857,6	559,4

VASTUU ASIAKKAASTA ON STRATEGIAMME YDIN

Olemassaolomme tarkoitus on harjoittaa sosiaaliturvaan kuuluvaa lakisääteistä eläkevakuuttamista. Huolehdimme yritysten työntekijöiden ja yrittäjien työeläketurvasta vastuullisesti, luotettavasti ja läpinäkyvästi. Hoidamme asiakkaidemme eläkevaroja tuottavasti ja turvaavasti. Asiakkaitamme ovat vakuutuksenottajat, vakuutetut ja eläkkeensaajat.

SUOMALAISEN TYÖELÄKEALAN VAIKUTTAJA

Olemme vastuullinen ja asiantunteva työeläkealan uudistaja vuorovaikutuksessa eri sidosryhmien kanssa.

Palvelumme tukevat asiakasyrityksiämme ja siten edistämme osaltamme Suomen talouskasvua, työllisyyttä ja työelämän hyvinvointia.

VAKAVARAINEN JA VASTUULLINEN SIOITTAJA

Elon sijoitustoiminnan tavoitteena on saada eläkevaroille eläkerahoitusta tukeva hyvä tuotto pitkällä aikajänteellä riskitaso huomioon ottaen.

Maksamme asiakkaillemme kilpailukyiset asiakashyvitykset.

KILPAILUKYKYINEN JA TEHOKAS TOIMIJA

Toimimme tehokkaasti ja kilpailukykyisesti, jotta voimme tuottaa lisäarvoa asiakkaillemme.

Olemme kilpailukykyinen kaikissa asiakassegmenteissä: Elo on ykkösvaihtoehto yrittäjille ja pk-yrityksille ja houkutteleva vaihtoehto suuryritykselle.

ASIAANTUNTEVA ELÄKEKUMPPANI

Asiakas on kaiken tekemisemme lähtökohta.

Yhdessä kattavan ja vahvan kumppaniverkostomme kanssa olemme lähellä asiakkaitamme ja tarjoamme vaivatonta ja laadukasta palvelua.

MISSIONME ASIAKKAAN ELÄKEASIALLA

HENKILÖSTÖVISIONME

Arvostamme avointa työkulttuuria ja yhteistyötä, luottamusta sekä tuloksellisuutta. Olemme arvostettu ja haluttu työpaikka, jossa jokainen voi kokea onnistumista ja työhyvinvointia.

Asiakaskiertueella selkoa työeläkevakuuttamisesta

Työeläkevakuuttaminen ei ole rakettitiedettä, vaikka TyEL- ja YEL-pykäläviidakko siltä saattaa joskus tuntua. Elossa haluamme tehdä vakuutusasiat asiakkaillemme helpoksi, selkeiksi ja ymmärrettäviksi.

Kutsuimme syksyn aikana asiakkaat kanssamme Elo-kuviin 10 eri paikkakunnalla ympäri Suomea. Leffateattereissa kävimme läpi ajankohtaisia työeläkevakuuttamiseen, vakuutuksen hoitoon ja tulevaan eläkeuudistukseen liittyviä asioita hyödyntämällä muun muassa lyhytelokuvia. Konkreettisiin pulmiin ratkaisua kaipaavilla oli mahdollisuus pistäytyä varikolla kysymässä asiantuntijoiltamme.

Paitsi helpottaa asiakkaidemme arkea, halusimme samalla kumota olettamuksen, ettei työeläkevakuuttamisesta muka voisi kertoa hauskesti ja kiinnostavasti! Palautetta antaneista 95 prosenttia kertoi, että osallistuisi asiakaskiertueelle uudelleen.

Jukka Lehmussaari
kehityspäällikkö

ASIAKKAALLE VAIVATONTA TYÖELÄKEVAKUUTTAMISTA

Lakisääteinen työeläkevakuutus takaa työntekijälle ja yrittäjälle työeläketurvan. Suomalaisista yrityksistä joka kolmas ja yrittäjistä yli 40 prosenttia on valinnut työeläkevakuuttajakseen Elon. Huolehdimme asiakkaidemme työeläkevakuuttamisesta asiantuntevasti ja joustavasti.

Elon hoidossa oli vuoden 2015 lopussa noin 85 100 yrittäjän eläkevakuutusta sekä 46 000 työnantajan ottamaa työeläkevakuutusta. Yhteensä Elossa on vakuutettuna lähes 500 000 työntekijää ja yrittäjää.

Tavoittemme on tehdä työeläkeasioiden hoidosta mahdollisimman vaivatonta. Asiakas voi hoitaa vakuutusasiansa haluamallaan tavalla joko puhelimitse, verkossa tai kasvokkain koko maan kattavan kumppaniverkostomme avulla.

Elon toisena toimintavuotena panostimme sekä verkko- että puhelinpalvelumme kehittämiseen. Saim-

TOIMINTAMME TEHOKKUUS NÄKY ASIAKKAILLE ASIAKASHYVITYKSISSÄ.

me kesällä 2015 valmiiksi fuusioon liittyvät vakuuttamisen järjestelmähankkeet, minkä jälkeen olemme voineet entistä vahvemmin keskittyä palvelun ja toimintamallien parantamiseen muun muassa asiakaspalveluvalmennuksilla.

Määritimme Elon asiakaspalvelun avaimiksi ammattitaidon, vastuunoton ja välittämisen. Tavoitteenamme on tarjota asiakkaan odotukset ylittävää pal-

velua jokaisessa asiakaskohtaamisessa. Vuoden 2015 aikana vastasimme vakuutuspalveluissa kaikkiaan noin 130 000 asiakaspalvelupuheluun. Vastasimme yli 91 prosenttiin puheluista 30 sekunnin kuluessa.

UUSI VERKKOPALVELU NOPEUTTAA ASIOINTIA

Kevään 2015 aikana avasimme asiakkaidemme käyttöön uuden Elon verkkopalvelun, joka tarjoaa aiempaa monipuolisemman tavan hoitaa vakuutusasioita verkossa.

Yhä useampi asiakkaamme haluaakin hoitaa työeläkevakuutusasiansa sähköisesti. Asiakkaiden vuosi-ilmoituksissa sähköisen liikenteen osuus oli jo reilusti yli 90 prosenttia. Lähes 60 prosenttia TyEL-asiakkaistamme ja noin 35 prosenttia YEL-asiakkaistamme käyttää jo verkkopalvelua. Uusista YEL- ja TyEL-vakuutushakemuksista saimme yli 70 prosenttia sähköisenä.

VAKUUTUSMAKSUTULO

3 157 milj. €

YEL-VAKUUTUKSIA

85 100

Kehitämme sähköisiä palvelujamme jatkuvasti asiakkaitamme kuunnellen. Vuoden 2016 aikana muun muassa laajennamme verkkopalveluamme uusilla kieliversioilla.

KUMPPANIMME PALVELEVAT PAIKALLISESTI

Elon palvelut ovat saatavilla myös paikallisesti kaikkialla Suomessa kumppaneidemme palveluverkoston kautta. Teemme tiivistä yhteistyötä Fennian, Lähi-

Tapiolan ja Turvan kanssa ja toimimme kaikkien näiden yhtiöiden työeläkevakuutuskumppanina.

TEHOKKUUS LASKEE VAKUUTUSMAKSUJA

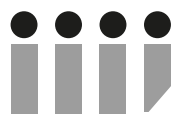
Työeläkeyhtiön toiminnan tehokkuus ja yhtiön vakava-raisuus näkyvät asiakkaille asiakashyvytyksissä, jotka alentavat työnantajan lopullista vakuutusmaksua.

Vuoden 2015 aikana toimintamme oli kustannustehokasta huolimatta siitä, että saatoimme loppuun

fuusioon liittyviä merkittäviä järjestelmähankkeita. Työeläkeyhtiössä tehokkuutta kuvataan hoitokustannustehokkuudella eli sillä, kuinka paljon hoitokustannustulosta yhtiö käyttää liikekuluihinsa. Elon liikekulut olivat 71,4 prosenttia vakuutusmaksun hoitokustannustulosta vuonna 2015.

Vuodelta 2015 Elo siirtää asiakashyvytyksiin 58,2 miljoonaa euroa, mikä on 0,52 prosenttia TyEL-palkkasummasta.

TYEL-VAKUUTETTUJA

398 200

TYEL-VAKUUTUKSIA

46 000

MARKKINAOSUUS YEL-VAKUUTUKSISSA

40,2%*

MARKKINAOSUUS YHTEENSÄ (YEL + TYEL)

23,9%*

Markkinaosuudet mitattuna vakuutusmaksutulosta.

*ennakkotieto

TUEMME ASIAKKAITAMME KOHTI PIDEMPIÄ JA TERVEEMPIÄ TYÖURIA

Hyvinvoiva työyhteisö on yrityksen menestymisen edellytys. Kehitämme työhyvinvointia yhteistyössä asiakkaidemme kanssa tarjoamalla tukea työkyvyn suunnitelmalliseen johtamiseen.

Elon työhyvinvointipalveluilla autamme asiakasyrityksiämme kehittämään ja turvaamaan henkilöstön työkykyä ja toimintaedellytyksiä. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla pyritään yrityksen työkykyriskin alentamiseen. Työuran katkeaminen ennenaikaisesti työkyvyttömyyden takia on kallis vaihtoehto niin työnantajan, yhteiskunnan kuin yksilönkin kannalta.

Työkyvyn vaikuttavat johtaminen, osaaminen, työyhteisö ja työ sekä terveys. Työhyvinvoinnin asiantuntijamme ovat yritysjohton kumppaneja henkilöriskien hallinnassa ja tarjoavat tukea työhyvinvoinnin eri osa-alueiden suunnitelmalliseen johtamiseen. Työkyvyn strategisella johtamisella voidaan vaikuttaa sairaanhoitokuluihin, työkyvyttömyyskustannuksiin ja yrityksen tuottavuuteen, kun varmistetaan henkilöstön kyky toimia yrityksen tavoitteiden saavuttamiseksi.

KIINNOSTUS KEHITTÄMISEEN KASVANUT

Keskeinen osa palveluamme on yrityksen nykytilan arviointi ja kehittämissuunnitelman laatiminen, joka on lähtökohta kehitystyölle. Tarjoamme erikokoisten yri-

ENNALTAEHKÄISEVÄLLÄ TOIMINNALLA PYRITÄÄN YRITYKSEN TYÖKYKYRISKIN ALENTAMISEEN.

tysten käyttöön erilaisia työssäjaksamisen riskejä kartoittavia työkaluja. Asiakkaamme hyödynsivät vuoden 2015 aikana erityisesti työyhteisökyselyä, joka auttaa paitsi työhyvinvointitoiminnan käynnistämisessä, myös kehittymisen säännöllisessä seurannassa.

Asiakasyrityksissämme on viime vuosina alettu yhä paremmin ymmärtää toiminnan jatkuvan parantamisen merkitys, minkä myötä aktiivisuus työhyvinvointihankkeiden käynnistämiseen on lisääntynyt. Vuoden 2015 aikana työhyvinvointihankkeita toteutettiin kaikkiaan noin 550 asiakasyrityksen kanssa.

Elon toinen toimintavuosi oli yhä vahvasti uusien palvelujen kehittämisen aikaa. Panostimme erityisesti sähköisten palvelujen kehittämiseen ja vuoden lo-

UUSI TYÖHYVINVOINNIN VERKKOPALVELU TUO TUKEA PK-YRITYKSEN ARKEEN

Avasimme vuonna 2015 asiakkaidemme käyttöön uuden työhyvinvoinnin verkkopalvelun. Palvelu tarjoaa päivittäiseen esimiestyöhön ja työhyvinvoinnin kehittämiseen tietoa sekä konkreettisia työkaluja, kuten kehityskeskustelulomakkeita ja muita mallipohjia.

Yksi palvelun osa-alue on mobiilisovellus, jolla työnantaja voi seurata työntekijöidensä työhyvinvointia reaaliaikaisesti. Työntekijät puolestaan saavat sovelluksen kautta itselleen työhyvinvointillista sparrausta artikkeleiden ja käytännöllisten vinkkilistojen muodossa.

Verkkopalvelun avulla voimme tarjota arvokasta tukea erityisesti pk-yrityksille, joilla ei ole omaa henkilöstöhallintoa. Verkkopalvelu tuo Elon työhyvinvointiosaamisen asiakkaan luo eli juuri sinne, missä apua tarvitaan.

pulla avasimme asiakkaillemme uuden työhyvinvoinnin verkkopalvelun. Joulukuussa 2015 käynnistimme Tiedon kanssa yhteistyön, jossa innovoidaan ja kehitetään uusia digitaalisia palveluja tukemaan asiakkaidemme työhyvinvointia.

ESIMIESTYÖ PAINOTTUI KOULUTUKSISSA

Järjestämme asiakkaillemme työhyvinvointikoulutuksia, joiden aiheet rakentuvat asiakasyritystemme tarpeiden pohjalta. Useissa asiakasyrityksissämme kavaan tukea esimiestyöhön ja johtamiseen, sillä hyvä johtaminen on tärkein osa-alue työhyvinvoinnin edistämässä. Vuoden 2015 koulutusten teemoina olivatkin muuan muassa esimiestyön haastavat tilanteet, kehityskeskustelut, motivaation ylläpito sekä työyhteisön konfliktien ennaltaehkäisy.

Järjestimme vuoden aikana 36 kaikille asiakkaillemme avointa koulutustilaisuutta yhdeksällä eri paikkakunnalla ympäri Suomea. Koulutuksiin osallistui noin 800 asiakasyritystemme edustajaa – esimiehiä, johtoa, henkilöstöhallintoa, yrittäjiä sekä muita työn kehittämisestä kiinnostuneita. Asiakkaat kokivat tilaisuudet erittäin hyödyllisiksi: koulutukset saivat osallistujilta arvosanan 4,3 asteikolla 1–5.

Kehitämme jatkuvasti koulutustarjontaamme tukemaan entistä paremmin asiakasyrityksissämme tehtävää työtä. Kuluneen vuoden aikana rakensim-

me uuden Elon työhyvinvoinnin superosaajan koulutusohjelman, joka käynnistyy keväällä 2016. Neljästä kurssista muodostuva koulutusohjelma antaa eväitä työhyvinvoinnin eri osa-alueiden suunnitelmalliseen kehittämiseen.

JÄRJESTIMME VUODEN AIKANA

36

**KAIKILLE ASIAKKAILLEMME AVOINTA
KOULUTUSTILAIUUTTA YHDEKSÄLLÄ
ERI PAIKKAKUNNALLA
YMPÄRI SUOMEA.**

HULLUNA HYVIN- VOINTIIN

HULLUNA HYVINVOINTIIN -SEMINAARISTA TYÖKALUJA TIETOTYÖHÖN

Aivojen hyvinvointi puhuttaa erityisesti tietotyötä tekevissä asiakasyrityksissämme. Työssä jaksamisen ja hyvinvoinnin kannalta on tärkeää hallita aivojen kuormittumista ja stressiä sekä tunnistaa ajoissa mahdollisen uupumisen merkit.

Järjestimme asiakkaillemme syyskuussa 2015 Hulluna hyvinvointiin -seminaarin, johon kokosimme alan johtavia asiantuntijoita jakamaan erilaisia näkökulmia ja työkaluja kuormittumisen, stressin ja ajattelun hallintaan. Seminaariin osallistui noin 250 aivojen hyvinvoinnin kehittämisestä kiinnostunutta.

YRITYSRAHOITUKSESTA EVÄITÄ KASVUUN

Elo tukee suomalaisten yritysten kasvua ja kilpailukykyä monipuolisilla rahoitusvaihtoehdoilla. Yritysrahoituksemme tavoitteena on löytää parhaiten asiakkaan rahoitustarpeeseen vastaava ratkaisu.

Vuoden 2015 aikana kehitimme edelleen yhteistyötä kumppaneidemme LähiTapiolan ja Fennian kanssa rahoituspalveluiden tarjoamiseksi lähellä asiakkaita eri puolilla Suomea. Kehitimme yhteistyötä myös muiden rahoittajien ja pääomasijoittajien kanssa. Tarjoamme usein rahoitusta yhdessä muiden rahoituskumppanien, kuten pankin, vahinkovakuutusyhtiön, Finnveran tai Garantian kanssa.

Yritykset voivat hakea Elosta rahoitusta muun muassa investointeihin, yrityskauppoihin, omistuksen

TUKEMALLA YRITYSTEN TOIMINTAEDELLYTYKSIÄ EDISTÄMME MYÖS TYÖLLISYYTTÄ.

ja rahoituksen uudelleenjärjestelyyn, kansainvälistymiseen sekä käyttöpääomatarpeisiin. Pääasiallisesti tarjottavat rahoitusvaihtoehdot ovat sijoituslaina, takaisinlaina sekä välirahoitus.

Elon PK-laina on uudenlainen vaihtoehto pienten ja keskisuurten yritysten rahoitustarpeisiin. Lainan voi saada vakiintunut ja kannattava yritys, jonka liikevaihto on vähintään miljoona euroa ja jonka kolmen viimeisen tilikauden kumulatiivinen tulos on positiivinen. Uuden rahoitusmuodon tuotekehitys ja lanseeraus on toteutettu yhdessä Finnveran kanssa.

Elon yritysrahoituksen asiantuntijat tuntevat monien eri toimialojen liiketoimintaa ja voivat auttaa asiakkaitamme rahoitusratkaisun rakentamisessa myös niissä tapauksissa, joissa emme voi itse tarjota rahoitusta.

Eläkeuudistukseen valmistautuminen kerros kerrokselta

Eläkeuudistus astuu voimaan vuoden 2017 alusta. Keskeiset muutokset koskevat vanhuuseläkkeen ikärajoja ja eläkkeen karttumista. Käyttöön tulee myös kaksi uutta eläkelajia: työuraeläke ja osittainen varhennettu vanhuuseläke.

Me Elossa haluamme tehdä uudistuksesta asiakkaillemme mahdollisimman vaivatonta ja yksinkertaista. Vuonna 2015 laadimme erilaisia asiakasmateriaaleja eläkeuudistuksesta, vastasimme asiakkaiden kyselyihin ja pidimme asiakasyrityksille infotilaisuuksia. Valmistauduimme uudistukseen kouluttamalla sekä omaa että yhteistyökumppaniemme henkilöstöä. Osallistuimme lainvalmistelutyöhön sekä käynnistimme ICT-hankkeita, jotta järjestelmämme tulevat vastaamaan eläkeuudistuksen vaatimuksia. Sähköisestä eläkepalvelustamme Elon asiakas saa jo nyt uudistuksen mukaisen arvion tulevan vanhuuseläkkeensä määrästä. Verkkosivuiltamme löytyy myös laskuri, jolla voi tarkistaa syntymävuoden perusteella tulevan eläkeikänsä.

Satu Saulivaara
eläkeneuvontapäällikkö

ELÄKKEELLE SUJUVASTI JA OIKEIN TIEDOIN

Eläkkeelle jäänti on ainutkertainen ja iso elämänmuutos. Pidämme tärkeänä, että asiakkaamme saavat meiltä asiantuntevaa ja nopeaa palvelua omien eläkeratkaisujensa tueksi. Eläkkeet maksamme ajallaan ja oikein – näin asiakkaidemme toimeentuloon ei tule katkoksia.

Kuukauden ensimmäisenä arkipäivänä maksettava työeläke on suurimmalle osalle eläkeläisiä päätoimeentulo. Eläkepalvelujen ensisijaisena tehtävänä onkin huolehtia eläkkeiden oikea-aikaisesta maksusta. Elo maksaa kuukausittain eläkettä 216 800 eläkkeensaajalle. Maksettavien eläkkeiden määrä kuukaudessa on yhteensä noin 238 miljoonaa euroa. Vuonna 2015 Elon eläke- ja korvausmeno oli yhteensä 3 147 miljoonaa euroa.

ELÄKEHAKEMUSTEN KÄSITTELY ALAN KESKIARVOA NOPEAMPAA

Annoimme eläkepäätöksiä vuoden aikana asiakkaiden hakemuksesta yhteensä noin 22 700. Päätösten määrä pysyi samalla tasolla kuin edellisvuotena.

Tavoitteenamme on, että asiakkaamme toimeentuloon ei tule katkoksia hänen siirtyessään eläkkeelle. Raportointivuonna 96 prosenttia hakijoista sai eläkkeen alkamiskuukauden aikana päätöksen vanhuuseläkehakemukseensa.

MAKSOIMME KUUKAUDESSA ELÄKKEITÄ

238

MILJOONAA EUROA.

Elossa on tehty töitä, jotta eläkehakemusten käsittelyprosessi on saatu mahdollisimman jouhevaksi. Eläkepätöksen ja -asioinnin nopeudella on suora vaikutus asiakkaan oman elämän suunnitteluun ja arjen sujumiseen. Lisäksi kyselyissämme asiakkaat ovat nostaneet nopeuden yhdeksi tärkeimmistä palvelutekijöistä.

Eläke- ja kuntoutushakemusten käsittely oli vuonna 2015 selvästi sekä edellisvuotta että alan keskiarvoa nopeampaa. Eläkkeenhakijat saivat vuonna 2015 päätöksen hakemuksiinsa keskimäärin noin 17 päivää eli 30 prosenttia muiden työeläkeyhtiöiden keskiarvoa nopeammin. Esimerkiksi päätöksen vanhuuseläkkeestä sai Elostä keskimäärin 38 päivässä vuonna 2015, mikä oli 7 päivää nopeammin kuin vuonna 2014.

Yrittäjien eläkehakemusten käsittely oli vieläkin jouhevampaa. Yrittäjät saivat päätöksen vanhuuseläk-

keeseensä Elostä 16 päivässä, mikä on 48 prosenttia nopeammin kuin muilla työeläkeyhtiöillä keskimäärin.

LAADUKKAITA PÄÄTÖKSIÄ

Eläkepätöksissä on oleellista, että päätökset on ratkaistu lainmukaisesti ja oikein. Tämä takaa eläkkeenhakijoille yhdenvertaisen kohtelun. Valvomme päätösten oikeellisuutta ja seuraamme ratkaisutoiminnan yhdenmukaisuutta sekä vertaamme ratkaisulinjaamme muutoksenhakuelinten päätöksiin.

Päätösten laadukkuutta kuvaa se, että 83 prosenttia valituksista hylättiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa eli Elon antama päätös säilyi valituksen jälkeenkin samanlaisena.

Henkilökuntamme osaaminen ja toimivat tietojärjestelmät ovat avainasemassa, jotta antamamme päätökset sekä eläkeneuvonta ovat laadukkaita. Eläkepalveluissa omalle henkilöstölle pidettiin noin 50 koulutusta vuonna 2015. Saimme vuoden aikana maaliin korvausjärjestelmähankkeen, ja uusi järjestelmä otetaan käyttöön vuonna 2016. Kahden työeläkeyhtiön fuusiota saatettiin loppuun, kun siirryimme yhteen eläkkeiden maksantajärjestelmään.

NOPEAA JA ASiantuntevaa PALVELUA

Eläkepalveluissa vastasimme vuonna 2015 puheluihin keskimäärin 8 sekunnissa ja vastausprosenttimme oli 99,7.

Kaikista asiakkaille annetuista eläkkeen ennakkolaskelmista 69 prosenttia annettiin verkon kautta. Asiakkaitamme kiinnosti erityisesti oman eläkkeen määrä vuonna 2017 voimaan astuvan eläkeuudistuksen mukaisella laskennalla. Päivitimme sähköisen arviolaskurimme vanhuuseläkkeen osalta vuoden 2017 eläkeuudistuksen mukaiseksi jo kesällä 2015.

Eläkettä haettiin verkossa 37 prosenttia enemmän kuin vuonna 2014. Myös eläkkeensaajien sähköinen asiointi kasvoi 28 prosenttia edellisvuodesta.

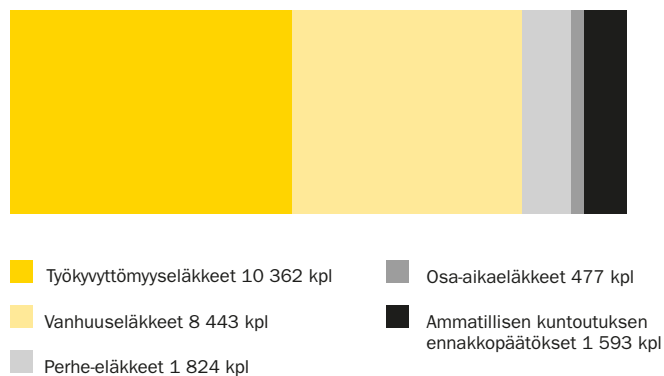
Eläkepalveluiden asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneista 85 prosenttia antoi kiitettävän arvosanan saamastaan palvelusta. Asiakkaiden tyytyväisyyteen heijastuu suoraan sekä ystävällinen ja asiantunteva palvelumme että käsittelyajojemme nopeus.

Vuonna 2015 työeläkeotteen saivat syys-joulukuussa syntyneet sekä kaikki 60 vuotta täyttäneet. Työeläkeotteita postitettiin noin 193 500. Lähetimme työeläkeotteen vakuutetuillemme, jotka eivät ole valinneet sähköistä työeläkeotetta. Työeläkeotteelta asi-

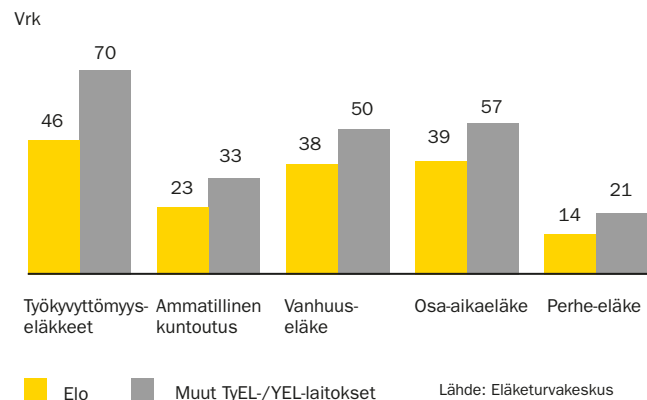
akkaat voivat tarkistaa tiedot, joiden perusteella eläkkeen määrä aikanaan lasketaan.

Tapasimme työnantaja-asiakkaitamme eläke- ja kuntoutusasioissa sadoissa tapaamisissa ja tilaisuuksissa vuonna 2015. Lisäksi viestimme aktiivisesti eläkeuudistuksen vaikutuksista asiakkaidemme eläketurvaan.

ELÄKEPÄÄTÖSTEN MÄÄRÄ ELÄKELAJEITTAIN 2015

ELÄKEHAKEMUSTEN KÄSITTELYAJAT 2015

TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEELLE VASTA KUNTOUTUSARVION JÄLKEEN

Työeläkekuntoutuksen keinoin voidaan torjua pysyvää työkyvyttömyyttä. Työkyvyttömyyseläke voi tulla kyseeseen, jos kuntoutuksen keinot eivät riitä.

Kuntoutuksen piirissä oli 2 200 kuntoutujaa vuonna 2015. Samalla kun ammatillisen kuntoutuksen suosio on lisääntynyt, myös tulokset ovat parantuneet. Kuntoutukseen osallistuneista noin 70 prosenttia palaa takaisin työmarkkinoille.

MYÖNNETTYJEN UUSIEN TYÖKYVYTTÖMYYSELÄKKEIDEN LÄÄKETIETEELLISET SYYT 2015

■ Tuki- ja liikuntaelinsairaudet 31 % ■ Verenkiertosairaudet 9 %
■ Mielenterveyden ja käyttäytymisen häiriöt 26 % ■ Muut 25 %
■ Kasvaimet 9 %

Elo antoi vuonna 2015 kuntoutuksen ennakkopäätöksiä eli lupauksia kuntoutustoimenpiteiden aloittamisesta kaikkiaan 47 prosenttia enemmän kuin edellisvuonna: Hakemuksesta annoimme 1 593 ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätöstä. Lisäksi annoimme noin 960 ennakkopäätöstä työkyvyttömyyseläkepäättöksen yhteydessä silloin, kun kuntoutuksen edellytykset täytyivät. Arvioimme aina työkyvyttömyyseläkkeen yhteydessä ammatillisen kuntoutuksen mahdollisuutta. Toimintatavalla pyritään edistämään työhön paluuta pysyvän työkyvyttömyyden sijaan.

Vuonna 2015 yleisin syy työeläkekuntoutukseen olivat tuki- ja liikuntaelinsairaudet. Käytetyimmät työeläkekuntoutuksen keinot olivat työkokeilu ja työhönvalmennus.

Kuntoutettavan tilanteeseen tarkoituksenmukaisen kuntoutussuunnitelman syntyminen ja nopea eteneminen toteutukseen on olennaista, jotta kuntoutuksella saavutetaan toivottu lopputulos. Elon keskimääräinen käsittelyaika ammatillisen kuntoutuksen ennakkopäätöksissä oli 23 päivää, mikä oli 10 päivää muiden työeläkeyhtiöiden keskiarvoa nopeampi.

Kehitimme vuoden 2015 aikana ammatillisen kuntoutuksen prosessia ja palvelumalleja. Lisäksi tiivitimme työntekijän, työnantajan ja työterveyshuollon

KUNTOUTUKSEN PIIRISSÄ OLI

2 200

KUNTOUTUJAA VUONNA 2015.

välistä yhteistyötä. Myös Elon käyttämät kuntoutuksen palveluntuottajat ovat keskeisessä roolissa onnistuneessa kuntoutuksessa.

Työkyvyttömyyseläke voi tulla kyseeseen, jos kuntoutuksen keinot eivät riitä. Vuonna 2015 ratkaisimme 10 362 työkyvyttömyyseläkepäättöstä. Ratkaisimme ne keskimäärin 46 päivässä. Työkyvyttömyyteen johtavat syyt ovat yleisimmin tuki- ja liikuntaelinsairauksista sekä mielenterveydellisistä syistä johtuvia.

Hiilijalanjäljen selvittäminen tukee riskienhallintaa

Otamme ilmastonmuutoksen ja muut ympäristönäkökulmat huomioon Elon sijoituspäätöksissä. Jotta maapallon elinolosuhteet säilyisivät tuleville sukupolville hyvinä, kasvihuonekaasujen vähentäminen on olennaisen tärkeää. Se, miten maailman energia tulevaisuudessa tuotetaan ja miten sitä käytetään, koskettaa meitä kaikkia.

Allekirjoitimme viime syyskuussa Montréal Pledgen eli institutionaalisten sijoittajien kansainvälisen sitoumuksen hiilijalanjäljen vuosittaisesta selvittämisestä. Hiilijalanjäljen laskeminen auttaa meitä ymmärtämään ja hallitsemaan sijoituksiimme liittyviä riskejä ja mahdollisuuksia paremmin. Tekemämme selvitys on tavanomaista hiilijalanjäljen laskentaa laajempi, sillä teimme sen niin suorista osake-, yrityslaina- kuin kiinteistösijoituksista. Tavallisesti laskennassa otetaan huomioon vain suorien osakesijoitusten hiilijalanjälki. Suorien osakesijoituksemme hiili-intensiteetti on jo 15 prosenttia pienempi kuin kehittyneiden maiden osakemarkkinoita kuvaavalla MSCI World Indexillä.

Kirsi Keskitalo
salkunhoitaja, vastuullisen sijoittamisen asiantuntija

SIJOITUKSILLA TURVAAMME TULEVIEN ELÄKKEIDEN MAKSUN

Elon sijoitustoiminnassa tehtävämme on huolehtia työeläkevarojen tuottavasta ja turvaavasta sijoittamisesta. Näin huolehdimme osaltamme tulevien eläkkeiden rahoituksesta.

Vuonna 2015 sijoitusmarkkinoiden tuottoihin heijastui talouskasvun odotuksiin liittyvä voimakas epävarmuus, ja tuotot jäivät historiaan verrattuna maailmanlaajuisesti vaatimattomalle tasolle.

Elon sijoitustoiminnan kokonaistuotto oli 5,0 prosenttia ja sijoitusten markkina-arvo nousi 20,5 miljardiin euroon. Tuotto pysyi positiivisena lähes kaikissa omaisuusluokissa, ja suhteessa markkinatuottoihin Elon tuotot olivat hyvällä tasolla. Kesään asti sijoitustuotot kehittyivät vahvasti. Sijoitusmarkkinoiden epävarmuus kasvoi selvästi loppukesän ja syksyn aikana.

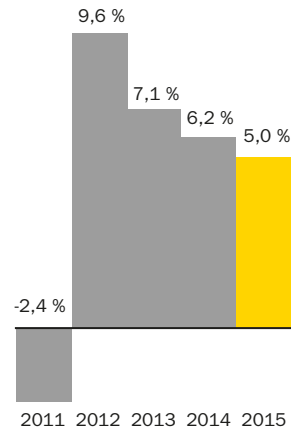
diin euroon. Tuotto pysyi positiivisena lähes kaikissa omaisuusluokissa, ja suhteessa markkinatuottoihin Elon tuotot olivat hyvällä tasolla. Kesään asti sijoitustuotot kehittyivät vahvasti. Sijoitusmarkkinoiden epävarmuus kasvoi selvästi loppukesän ja syksyn aikana.

SIJOITUSJAKAUMA 31.12.2015

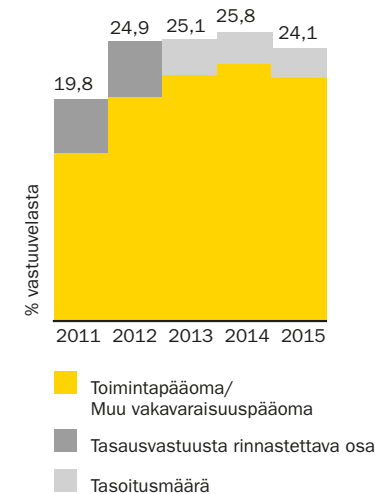
■ Lainasaamiset 2,9 %	■ Noteeraamattomat osakesijoitukset ja pääomasijoitukset 6,3 %
■ Joukkovelkakirjalainat 33,9 %	■ Kiinteistösijoitukset 13,7 %
■ Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat 3,9 %	■ Muut sijoitukset (sis. hedge-rahastosijoitukset) 13,3 %
■ Noteeratut osakkeet 26,1 %	

SIJOITUSTUOTTOJEN KEHITYS 2011–2015

Vuosilta 2011–2013 luvut ovat pro forma -lukuja eli Eläke-Fennian ja LähiTapiola Eläkeyhtiön yhteenlaskettuja lukuja.

VAKAVARAISUUDEN KEHITYS 2011–2015

Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti. Vuosilta 2011–2013 luvut ovat pro forma -lukuja eli Eläke-Fennian ja LähiTapiola Eläkeyhtiön yhteenlaskettuja lukuja.

kana, mutta loppuvuonna tuotto nousi takaisin kesän hyvälle tasolle.

Omaisuuksista parhaan tuoton Elo sai osakesijoituksista, joiden tuotto ylsi 13,0 prosenttiin. Sekä alueelliset että toimiala- ja yrityskohtaiset painotukset olivat onnistuneita vallitsevaan markkinatilanteeseen nähden. Korkosijoitusten tuotto vuodelta 2015 jäi nolnaan. Kiinteistösijoitusmarkkinat pysyivät vilkkaana, ja Elon tuotto kiinteistösijoituksista nousi 6,9 prosenttiin.

Elon sijoitusten keskimääräinen nimellistuotto viideltä vuodelta oli 4,5 prosenttia ja kymmeneltä vuodelta 4,8 prosenttia.

Sijoitusvuodesta 2015 on kerrottu tarkemmin hallituksen toimintakertomuksessa sivuilla 33–34.

PITKÄJÄNTEISTÄ JA ITSENÄISTÄ SIOJITUSTOIMINTAA

Elon tavoitteena on saavuttaa rahastoiduille eläkevaroille kaikissa markkinaolosuhteissa mahdollisimman hyvä tuotto määritellyllä riskitasolla. Sijoitustoiminnan painopiste on pitkän aikavälin tuotoissa, ei pikavoittojen tavoittelussa.

Sijoitustoimintamme on pitkäjänteistä, itsenäistä ja riippumatonta. Elon hallitus vahvistaa vuosittain sijoitussuunnitelman, jossa määritellään muun muassa sijoitusten jakauma sekä tuotto- ja riskitavoitteet ja -rajoitteet. Eri omaisuusluokissa on toimivat ja tes-

SIJOITUSOMAISUUS KÄYVIN ARVOIN	31.12.2015			31.12.2014		
	milj. e	%	Tuotto %	milj. e	%	Tuotto %
Korkosijoitukset	8 326,4	40,6	0,0	8 467,3	43,2	3,8
Lainasaamiset	585,1	2,9	3,5	589,7	3,0	3,1
Joukkovelkakirjalainat	6 947,2	33,9	-0,3	6 806,6	34,7	4,5
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	4 132,2	20,1	-0,4	3 736,1	19,0	3,2
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	2 815,1	13,7	-0,2	3 070,5	15,7	5,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat	794,1	3,9	0,1	1 071,0	5,5	0,2
Osakesijoitukset	6 659,3	32,5	13,0	6 447,1	32,9	9,8
Noteeratut osakkeet	5 360,2	26,1	11,1	5 399,0	27,5	8,0
Pääomasijoitukset	1 019,0	5,0	20,4	766,7	3,9	18,9
Noteeraamattomat osakesijoitukset	280,0	1,4	26,2	281,5	1,4	26,0
Kiinteistösijoitukset	2 806,8	13,7	6,9	2 686,4	13,7	5,4
Suorat kiinteistösijoitukset	2 149,6	10,5	5,3	2 154,6	11,0	4,7
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusyritykset	657,2	3,2	13,1	531,8	2,7	8,6
Muut sijoitukset	2 721,1	13,3	2,5	2 015,0	10,3	7,1
Hedge-rahastosijoitukset	2 721,1	13,3	1,6	2 015,9	10,3	7,2
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	-	0,3	0,0	-
Muut sijoitukset	0,0	0,0	-	-1,2	0,0	-
Sijoitukset yhteensä	20 513,6	100,0	5,1	19 615,8	100,0	6,3
Sijoitustoiminnan kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut ¹⁾			-0,1			-0,1
Sijoitukset yhteensä	20 513,6	100,0	5,0	19 615,8	100,0	6,2
Jvk-salkun modifioitu duraatio		3,8			3,5	

1) Sisältää mm. sellaiset tuloslaskelman korkoerät, joita ei kirjata sijoitustoiminnan tuottoihin.

tatut sijoitusprosessit, joilla on selkeä yhteys yhtiön sijoitusstrategiaan. Sijoituskanta pidetään selkeänä.

Toiminnassa pyrimme kustannustehokkuuteen. Teemme eri omaisuusluokissa valtaosan sijoituksista suoraan itse. Sijoituskohteiden syvälinen analyysi ja itsenäinen arvonmääritys jokaisessa omaisuusluokassa sekä sijoitusmarkkinoiden laaja tuntemus tukevat toimintamme vastuullisuutta. Omien suorien osake- ja korkosijoitusten lisäksi teemme sijoituksia tarvittaessa myös rahastojen kautta. Rahastoja käytämme yleensä osa-alueilla, joilla omat resurssimme eivät ole riittävät sijoitustoiminnan tehokkaaseen toteuttamiseen, esimerkiksi tietyllä maantieteellisellä alueella.

SEURAAMME HUOLELLISESTI VAKAVARAISUUTTA

Elon sijoitustoiminnan riskienhallinnan tavoitteena on vakavaraisuuden turvaaminen kaikissa olosuhteissa. Työeläkealan yhteisellä vakavaraisuusmallilla varaudutaan sijoitustoiminnan tappioihin ja pyritään välttämään maksutason äkillisiä muutoksia. Nopeasti muuttuvassa sijoitusympäristössä on tärkeää kykyä ennakoimaan ja varautumaan negatiivisiin kehityskuluihin.

Varaudumme sijoitustoiminnan riskeihin huolellisella kokonaisriskiaseman seurannalla. Seuraamme

VARAUDUMME SIJAITUSTOIMINNAN RISKEIHIN HUOLELLISELLA KOKONAISSRISKIASEMAN SEURANNALLA.

jatkuvasti vakavaraisuuden mittareita, kuten vakavaraisuuspääoman määrää sekä eri omaisuuslajien riskien tunnuslukuja. Elon vakavaraisuus oli turvaavalla tasolla koko vuoden 2015 ajan. Vakavaraisuuspääoman määrä väheni vuoden alusta 41,8 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 4 042,1 miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääoman suhde vastuovelkaan oli vuoden 2015 lopussa 24,1 prosenttia. Vakavaraisuuspääoma oli 2,0-kertainen vakavaraisuusrajaan nähden.

OTAMME VASTUULLISUUSNÄKÖKULMAT HUOMIOON JOKAISISSA SIJAITUSPÄÄTÖKSESSÄ

Vastuullisuus on kiinteä osa Elon sijoitustoimintaa ja sijoitusten riskienhallintaa. Vastuullisuus on niin lainsäädännön ja hyvien markkinakäytäntöjen noudattamista, sitoutumista kansainvälisten ihmisoikeus-, työelämä- ja ympäristösopimusten noudattamiseen kuin omaehtoista vastuullisuutta suhteessa ympäröivään yhteiskuntaan. Elon sijoitustoiminnan vastuullisuus muodostuu kolmesta osa-alueesta: vastuullisista toimintatavoista, sijoituskohteen vastuullisuudesta sekä omistajaohjauksesta ja muusta vaikuttamisesta.

Vastuulliset toimintatavat tarkoittavat huolellisia sijoitusprosesseja ja toiminnan tehokkuutta. Hyvät työvälineet ja laadukas, oma sijoituskohteiden analyysi ovat toimintamme perusta. Myös sisäinen valvonta, kuten ulkoisten ja sisäisten säännösten noudattamisen seuranta, on tärkeä osa Elon omaa vastuullisuutta.

Sijoituskohteidemme vastuullisuutta arvioidesamme otamme huomioon niin sanotut ESG-tekijät eli ympäristövastuun (environment), sosiaalisen vastuun (social) ja hyvän hallintotavan (governance). Vastuullisuuden huomioimisella pyrimme tuomaan lisäarvoa sijoitustoiminnalle. Uskomme, että vastuullisesti toimivat yritykset ovat liiketaloudellisesti

kannattavia ja menestyviä pitkällä aikavälillä. Huomioimme vastuullisuuden osana sijoituskohteiden analyysia. Analyysia varten salkunhoitajilla on käytössään analyysityökaluja sekä kattavasti materiaalia yritysvastuun osa-alueista.

Omistajaohjaus ja muu vaikuttaminen tarkoittaa sitä, että tapaamme säännöllisesti omistamiemme yhtiöiden johtoa ja osallistumme yhtiökokouksiin joko itse tai yhteistyötahojen avulla. Vuonna 2015 Elo osallistui 97-prosenttisesti suoraan omistamiensa yhtiöiden yhtiökokouksiin sekä Suomessa että ulkomailla. Säännöllisissä yritystapaamisissa yhtenä tavoitteena on varmistua siitä, että yhtiön liiketoiminta on kestäväällä pohjalla ja täyttää Elon vastuullisuusperiaatteet. Jos yhtiö poikkeaa merkittävästi näistä periaatteista, pyrimme vaikuttamisella saamaan yhtiön korjaamaan puutteet. Jos yritys ei korjaa toimintaansa, Elo voi luopua sijoituksesta, vaikka se muuten täyttäisikin sijoituskriteerit.

OLEMME ALLEKIRJOITAJANA SITOUTUNEET YK:N VASTUULLISEN SIOITTAMISEN PERIAATTEISIIN.

KEHITÄMME JATKUVASTI VASTUULLISUUSANALYYSIÄ

Valitsemme vuosittain ajankohtaisen teeman, jonka avulla kehitämme sijoituskohteiden vastuullisuusanalyysiä. Vuoden 2015 teemana oli energia. Järjestimme teeman pohjalta yhdessä akateemisen ja yritysmaailman edustajien kanssa seminaarin, jossa kartoitimme uusiutuvien energiamuotojen nykytilaa ja markkinoita. Laskimme suorien osake-, korko- ja kiinteistösijoitustemme hiilijalanjäljen sekä sitouduimme julkistamaan sen vuosittain. Allekirjoittamalla Montréal Carbon Pledgen Elo oli mukana vaikuttamassa joulukuussa 2015 pidettyihin Pariisin ilmastoneuvotteluihin, joissa

päästiin sopimukseen ilmaston lämpenemisen rajoittamisesta.

Vuonna 2015 Elo liittyi myös Carbon Disclosure Projectin (CDP) ilmastomuutos-, vesi- ja metsä-ohjelmien allekirjoittajaksi. CDP on maailman laajin ympäristöinformaation välittäjä, jonka tavoitteena on saada yritykset pienentämään ympäristövaikutuksiaan. Allekirjoituksellaan Elo kannustaa yhtiöitä raportoimaan avoimesti ympäristöön liittyvistä riskeistään ja mahdollisuuksistaan.

**VUONNA 2015
ELO KÄYNNISTI MITTAVAN
VUOKRA-ASUNTOJEN
RAKENUTTAMISOHJELMAN,
JONKA TAVOITTEENA ON
TOTEUTTAA NOIN 1 000 UUTTA
VUOKRA-ASUNTOA
KOLMEN VUODEN
AIKANA.**

Elo teki vuonna 2015 ensimmäistä kertaa suuria yrityksiä koskevan EU-energiadirektiivin mukaisen energia-auditoinnin. Uuden lain mukaisessa auditoinnissa selvitettiin Elon koko toiminnan ja suorassa omistuksessa olevien kiinteistöjen energiankäyttö, sen jakauma kulukohteisiin ja energialajeihin sekä tunnistettiin energiansäästömahdollisuudet.

**KIINTEISTÖSIJOITUKSISSA
INVESTOIMME
ENERGIANKULUTUKSEN
PIENENTÄMISEEN**

Kiinteistösijoittajilla on hyvät mahdollisuudet vaikuttaa konkreettisesti vastuullisuuden toteuttamiseen. Esimerkiksi hiilidioksidipäästöjä voidaan vähentää tuntuvasti energiatehokkuudella, sillä kiinteistöjen osuus hiilidioksidipäästöistä on eri maissa 10–30 prosentin luokkaa. Uusien kiinteistösijoituskohteiden on täytettävä sijainnille, tontin käytölle, maaperälle, suunnittelulle, energialuokalle, rakentamisen toteutukselle ja hankkeessa käytettävillä yhteistyökumppaneille asetetut vaatimukset. Panostamme omistamiemme kiinteistöjen energian ja veden kulutuksen vähentämiseen ja hiilijalanjäljen pienentämiseen sekä jätehuollon ja kierrätyksen kehittämiseen.

Rakennushankkeet ovat Suomessa ympäristö- ja yhteiskuntavastuuasioiden osalta tarkasti säädeltyä ja valvottua toimintaa. Pyrimme ottamaan tulossa olevat uudet määräykset ja normit etukäteen huomioon, jotta

toiminta täyttää uudet vaatimukset jo normien tullessa voimaan. Harmaan talouden torjunta on keskeisessä roolissa valittaessa yhteistyökumppaneita. Tarkistamme palveluntarjoajien tiedot säännöllisesti, jotta voimme varmistaa yhteistyökumppanien täyttävän yhteiskuntavelvoitteensa.

Elo on mukana kehittämässä useita merkittäviä kaupan palvelukokonaisuuksia. Olemme osaomistajana muun muassa Jumbon, Sellon, Tapiolan Ainoan ja Turun Hansan kauppakeskuksissa, joissa toimii satoja liikkeitä ja yrittäjiä. Yksi painopiste kauppakeskusten kehittämisessä on energiatehokkuus ja ympäristöstävällisyys. Sello saavutti Euroopan ensimmäisenä kauppakeskuksena toiminnan aikaisen LEED EB PLATINUM -tason ympäristöluokituksen. Luokituksen saavuttamiseksi on tehty vuosien ajan työtä tilojen ja toiminnan ympäristöstävällisyyden kehittämiseksi.

Kannamme vastuuta nuorten työurista

Me Elossa haluamme suomalaisille pitkiä ja ehjiä työuria. Panostus työuran alkupäähän on kannattavaa, sillä ensimmäiset työkokemukset vaikuttavat merkittävästi opiskelupaikan ja oman alan valintaan ja sitä kautta koko työuraan.

Nuorilla on valtava halu löytää paikkansa työelämässä. Me vastaamme tähän intoon oppilaitosyhteistyöllä ja kesätöillä. Pitkäjänteinen oppilaitosyhteistyö tarjoaa nuorille ja heidän opettajilleen yhteyden yritysmaailmaan, opinnäytetöitä ja harjoittelumahdollisuuksia. Kesätyöntekijöitä palkatesamme annamme kymmenille nuorille tärkeitä ensimmäisiä työkokemuksia ja saamme heiltä uutta energiaa ja uusia ajatuksia. Täydellinen yhtälö niin Elon, nuorten kuin yhteiskunnankin näkökulmasta.

Annette Salminen
HR Partner

YHTENÄINEN YRITYSKULTTUURI TAKAA LAADUN

Vahva yrityskulttuuri ja yhtenäiset toimintamallit tuovat yhtenäisyyttä ja me-henkeä nuoreen yhtiöön ja varmistavat, että pystymme tarjoamaan asiakkaillemme parasta mahdollista palvelua.

Elon yrityskulttuurin kulmakivet ovat ”Elon asia on minun asiani”, ”Avoimuus ja luottamus” sekä ”Asiakkaat ja kumppanit ovat keskiössä”. Työstimme kulmakiviä vuoden 2015 aikana ja etsimme yhdessä niihin painotuksia. Elolaisten mielestä yrityskulttuurin kul-

makivet toteutuvat silloin, kun kannamme vastuuta Elostä kokonaisuutena ja olemme rohkeita, arvostamme toistemme työtä ja asiantuntemusta sekä jaamme asiantuntemustamme asiakkaan hyväksi.

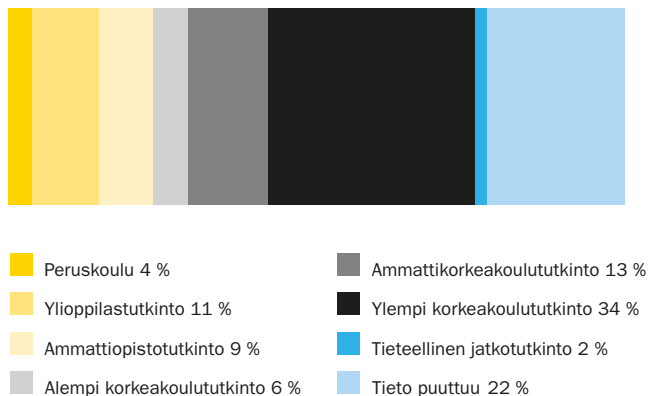
OSAAMINEN KAIKKIEN KÄYTTÖÖN

Haluamme olla alan paras osaaja ja siksi asiakkaamme haluavat suositella meitä. Osaaminen lähtee ensisijaisesti koko työyhteisön osaamisen hyödyntämisestä asiakkaan hyväksi. Tärkeitä toimintatapoja ovat tällöin työssä oppiminen, yhteistyö sekä tiedon ja par-

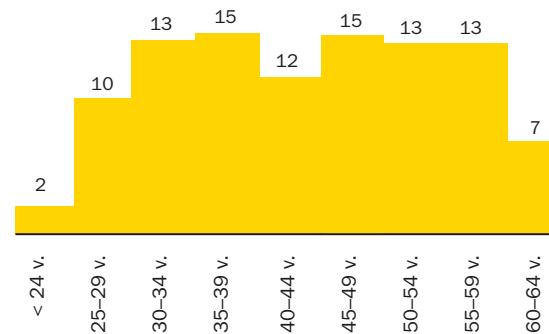
haiden käytäntöjen jakaminen. Olennaista on, että jokainen elolainen hallitsee omassa tehtävässään vaadittavan osaamisen sekä kehittää omaehtoisesti ja aktiivisesti ammattitaitoaan.

Osaamisen jakamisen tueksi perustimme vuonna 2015 sisäisten kouluttajien verkoston. Tavoitteena on luoda Eloon substanssiosaamiseltaan laaja sisäisten kouluttajien ja perehdyttäjien verkosto, joka jakaa osaamistaan Elossa ja tarvittaessa yhtiön ulkopuolella. Kouluttajaverkosto myös luotaa koulutustarpeita ja

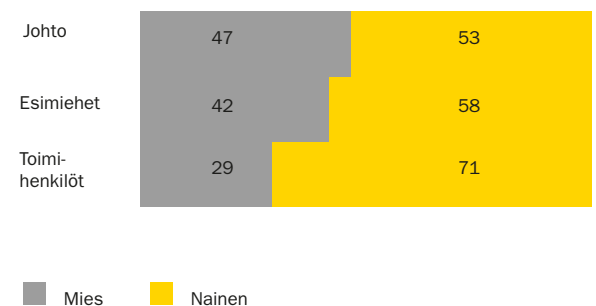
KOULUTUSJAKAUMA 2015, %

IKÄJAKAUMA 2015, %

SUKUPUOLIJAKAUMA ERI TEHTÄVISSÄ 2015, %

Graafien luvut pyöristetty tasalukuun.

on mukana kehittämässä koulutuksen uusia toimintamalleja.

NUORET MUKAAN TYÖELÄMÄÄN

Osaamisen jakamista on myös oppilaitosyhteistyö ja kesätöiden tarjoaminen nuorille. Olimme mukana Vastuullinen kesäduuni 2015 -hankkeessa ja työllistimme eri alojen opiskelijoita. Vastuullisen kesäduunin periaatteiden mukaisesti haluamme antaa kaikille hakijoille hyvän kokemuksen hakuprosessista, tarjoamme

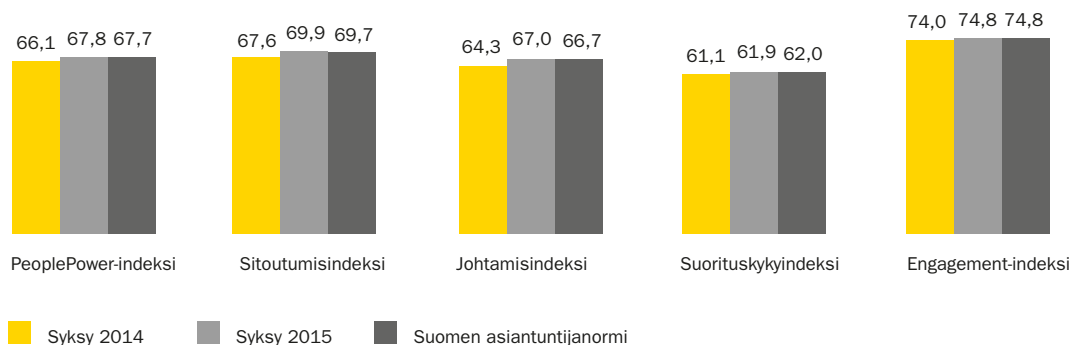
ELOLAISTEN KESKI-IKÄ ON

44

VUOTTA.

valituille henkilöille mielekästä työtä, perehdytämme kesätyöntekijät hyvin ja ohjaamme heitä koko työrupeaman ajan. Kohtelemme kesätyöntekijöitä oikeudenmukaisesti ja tasapuolisesti, maksamme työstä kohtuullisen palkan ja teemme aina kesätyöntekijän kanssa työ sopimuksen sekä kirjoitamme kesätyön päätteeksi työtodistuksen. Tässä onnistuimme hyvin, sillä kesätyöjakson jälkeen kesätyöntekijämme antoivat Elolle erinomaista palautetta ja olivat valmiita suosittelemaan Eloa.

TYÖHYVINVOINTI, PEOPLEPOWER-INDEKSIN KEHITYS, ASTEIKKO 0–100

HENKILÖSTÖN TUNNUSLUVUT 2015

Keskimääräinen henkilötöypanos	458
31.12.2015	
Naisten osuus, %	68,5
Miesten osuus, %	31,5
Kokoaikaisia työntekijöitä, vakituisista työntekijöistä, %	90,5
Osa-aikaisia työntekijöitä, vakituisista työntekijöistä, %	9,5
Määräaikaisia työntekijöitä, %	11
Työntekijöiden lähtövaihtuvuus, vakituisista työntekijöistä, %	5,2
Sairauspoissaolojen määrä, pvä/hlö	7
Keskimääräinen eläköitymisikä	63,3

Myös oppilaitosyhteistyössä osaamisen jakaminen korostuu. Teemme yhteistyötä Hankenin, Haaga-Helian, Tampereen yliopiston vakuutustieteen ainejärjestö Tariffi ry:n ja Aalto yliopiston kanssa. Oppilaitosyhteistyössä nuoret saavat mahdollisuuden opinnäytetöihin ja harjoittelupaikkoihin. Elo osallistuu myös oppilaitosten rekryointi- ja työelämätaapaumiin. Osaamisen jakaminen on vastavuoroista, sillä esimerkiksi opinnäytetöiden kautta opiskelijat tuovat Eloon tuoretta tietoa omalta alaltaan.

TYÖILMAPIIRISSÄ KEHITYSTÄ

Tavoitteenamme on kehittää Elostä entistä parempi ja tuloksellisempi työpaikka. Sen myötä luomme edelly-

tykset liiketoiminnan menestykselle ja kokonaisvaltaisen tuen asiakkaillemme. Oikeudenmukainen ja hyvä johtaminen läpi organisaation on keskeistä tavoitteen saavuttamisessa.

Toteutimme syksyllä Elon kolmannen henkilöstötutkimuksen. Henkilöstön omistautuneisuutta ja sen edellytyksiä kuvaava PeoplePower-indeksi oli edelleen parantunut. Syksyllä 2015 PeoplePower-indeksi oli 67,8, kun se vuotta aiemmin oli 66,1 ja ensimmäisessä tutkimuksessa 61,6.

Saavutimme työilmapiirin kehittämisessä välitavoitteenme eli suomalaisen asiantuntijanormin. Tähän emme tyydy, vain tavoitteenme on päästä arviointiasteikolla tyydyttävältä hyvälle tasolle. Hyvänä läh-

tökohtana tähän on muun muassa se, että elolaiset kokevat työnsä haastavana, mielenkiintoisena ja hyödyllisenä. Elolaiset myös arvostavat heidän työhyvinvointiinsa suunnattuja panostuksia ja näkevät yhtiön tulevaisuuden positiivisena.

APUA OMAISHOITAJAN ARKEEN

Elossa aloitettiin keväällä 2015 omaishoitajuuden tukemiseen keskittyvä Oma Tuki -hanke yhdessä Espoon ja Kauniaisten Omaishoitajat ja Läheiset ry:n eli Eskan kanssa. Hankkeen tavoitteena on löytää arkeen apua ja vertaistukea elolaisille, jotka hoivaavat jo nyt läheisiään tai uskovat lähitulevaisuudessa näin tapahtuvan.

Osallistujille järjestetään vuosina 2015–2016 yhteensä kahdeksan tapaamista, joissa tarkastellaan omaishoitajuutta eri näkökulmista. Hankkeessa esitellään ja ko-

keillaan myös laitteita, joilla voidaan osallistua kauempanakin asuvien hoivattavien arkipäivään.

Väestön vanhetessa yhä useampi työikäinen joutuu tilanteeseen, jossa ikääntyvien vanhempien hoito vie voimavaroja ja aiheuttaa riittämättömyyden tunnetta. Elo pyrkii löytämään oman henkilöstönsä kanssa hyviä toimintamalleja, joita voidaan jatkossa viedä myös asiakasyritysten käyttöön.

2015

TILINPÄÄTÖS

Hallituksen toimintakertomus	30
Tilinpäätöksen laatimisperiaatteet	37
Tuloslaskelma	41
Tase	42
Rahoituslaskelma	44
Tuloslaskelman liitetiedot	45
Taseen liitetiedot	49
Konsernirakenne	69
Elon riskienhallinta	70
Hallituksen ehdotus voittovarojen käytöstä	77
Tunnusluvut	78
Tunnuslukujen opas	83
Tilintarkastuskertomus	85

HALLITUKSEN TOIMINTAKERTOMUS

TALOUELLINEN TOIMINTAYMPÄRISTÖ

Maailmantalouden kasvu jäi vuonna 2015 odotuksia matalammaksi, noin 3 prosenttiin. Kuluttajahintojen nousuvauhti hiipui maailmalla etenkin öljyn hinnan laskun vuoksi noin 1,5 prosenttiin. Suurimmista talousalueista euroalueen ja Japanin kasvu piristyi edellisvuodesta, mutta on edelleen melko matalalla tasolla. Yhdysvalloissa kasvu pysyi edellisvuoden tasolla, mutta kehittyvien talouksien ja hyödyke-markkinoista riippuvaisten kehittyneiden talouksien kasvu heikkeni selvästi edellisvuodesta. Suomen vienti- ja etenkin investointitavaroihin perustuva talous ei valitettavasti pääsyt muiden euromaiden mukana nousuun.

Maailmantalouden heikon kasvun taustalla on laajapohjaisia, pitkävaikutteisia syitä: globalisaation ja teknologisen rakennemuutoksen aiheuttamat ongelmat työllisyydelle sekä hyvin matalan nimelliskasvun ja ylivelkaantumisen muodostaman yhdistelmän vaikutus kulutuskysyntään. Lisäksi etenkin Kiina on finanssikriisin jälkeisen velkaelvytyksen jäljiltä luonut liikkapasiteetin, mikä hidastaa teollisuustuotantoa maailmanlaajuisesti. Vuonna 2015 raakaöljyn hinta laski edelleen noin 30 prosenttia, mikä heikensi öljyn ja muiden raaka-aineiden sekä hyödykkeiden tuotannosta riippuvaisia talouksia. Alentunut energian hinta ei yllättäen piristänyt kehittyneiden maiden yksityistä kulutusta, vaan pikemminkin nosti säästämisasetta.

Finanssikriisin jäljiltä Yhdysvallat on pääsemässä jo suhteellisen normaalille talouden kasvu-uralle. Yhdysvaltain keskuspankki jatkoikin rahapolitiikkansa normalisointia pienellä ohjauksella nostolla joulukuussa. Kaikkialla muualla taloudet olivat yhä sen verran hauraita, että keskuspankit tukivat sijoitusmarkkinoita edelleen vuonna 2015.

Erityisesti kehittyvät markkinat ovat olleet vaikeuksissa heikon talouskasvun ympäristössä, mikä näkyi kehittyvien talouksien valuuttojen voimakkaana heikkenemisenä. Valuuttojen ulkoisen arvon heikentäminen vaikuttaa olevan useille kansantalouksille keskeinen elvytyskeino, mikä voi aiheuttaa yllättäviä epätasapainotiloja maailmantalouteen ja sijoitusmarkkinoille.

TYÖELÄKEJÄRJESTELMÄN KEHITYS

Suomalaiset elävät keskimäärin entistä pidempään. Keskimääräisen elinajan ennustetaan edelleen nousevan tulevaisuudessa. Työmarkkinajärjestöt neuvottelivat vuoden 2014 aikana eläketurvan kehittämiseksi ratkaisun, jonka tavoitteena on nostaa vuoteen 2025 mennessä keskimääräinen eläkkeelle siirtymisikä 62,4 vuoteen sekä turvata riittävät eläkkeet ja niiden rahoitus. Eläkeuudistus hyväksyttiin 20.11.2015 eduskunnassa.

Uudistuksen keskeisenä tavoitteena on työurien pidentäminen ja julkisen talouden kestävyysvajeen pienentäminen. Uudistus muun muassa nostaa eläkeikää asteittain ja tuo mukanaan kaksi uutta eläkelajia: osittaisen varhennetun vanhuuseläkkeen ja työuraeläkkeen. Ratkaisu kannustaa työskentelemään pidempään, mutta mahdollistaa myös kevennetyn työn osittaisella varhennetulla vanhuuseläkkeellä sekä huomioi työuraeläkkeen avulla yksilöllisen tarpeen siirtyä raskaista töistä aiemmin eläkkeelle. Osa-aikaeläke jää eläkelajina pois.

Elo on ollut muiden eläkeyhtiöiden tavoin mukana lainvalmistelutyössä sekä osallistunut alan työryhmiin. Eläkeuudistus on kokonaisuudessaan sekä työmäärältään että taloudellisesti merkittävä panostus koko eläkejärjestel-

mässä, myös Elossa. Suurimmat kustannukset tulevat tietojärjestelmien muutoksista. Myös henkilöstön koulutukseen ja asiakkaiden informointiin panostetaan. Elon tavoitteena on toimeenpanna uudistus tehokkaasti ja kertoa asiakkailleen vaikutuksista selkeästi.

Vuonna 2015 aloitettiin eläkeuudistukseen liittyvien muutosten tekeminen tietojärjestelmiin. Lisäksi Elon sähköisiä palveluja uudistettiin siten, että asiakkaat ovat saaneet jo kesästä 2015 alkaen vuoden 2017 lainsäädännön mukaisia vanhuuseläkearviolaskelmia.

Eläkeuudistukseen liittyy myös työeläkelaitosten rahoitukseen liittyviä muutoksia, joilla muun muassa lisätään työeläkelaitosten mahdollisuutta sijoittaa osakkeisiin.

Vuoden 2015 aikana Elossa on valmistauduttu vakavaraisuuslaskennan muutoksiin. Vakavaraisuusvaatimus ja sen määräytymisperiaatteet muuttuvat vuoden 2017 alusta. Esimerkiksi vakavaraisuusrajan tietovaatimukset muuttuvat ja osaketuottoihin sidotun vastuun määrä tulee kasvamaan. Vakavaraisuuspääoma vähenee vuonna 2016, kun vakuutusmaksua alennetaan tilapäisesti. Lisäksi kuolevuusperusteiden muutosta rahoitetaan osittain vakavaraisuudesta. Vuonna 2015 vakavaraisuus väheni osin siksi, että TEL:n lisäetujen tasoitusmäärä siirrettiin jakojärjestelmän hyväksi.

TULOS JA VAKAVARAISSUUS

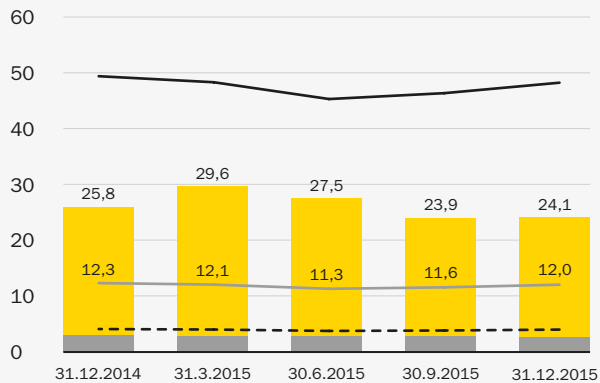
Vakavaraisuuspääoman määrä väheni vuoden alusta 41,8 miljoonaa euroa ja oli vuoden lopussa 4 042,1 (4 084,0) miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääoma ilman tasoitusmäärää oli 3 591,1 (3 620,9) miljoonaa euroa. Vakavaraisuuspääoman suhde vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuovelkaan oli vuoden 2015 lopussa 24,1 (25,8)

prosenttia. Vastaava suhde ilman tasoitusmäärää oli 21,4 (22,9) prosenttia. Vakavaraisuuspääoma oli vuoden lopussa 2,0-kertainen (2,1-kertainen) vakavaraisuusrajan nähden. Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä oli 672,2 (649,7) miljoonaa euroa. Asiakashyvitysten laskennassa käytettävä vakavaraisuuspääoma on ilman tasoitusmäärää ja ennen siirtoa ositettuun lisävakuutusvastuuseen.

VAKAVARAIKUUDEN KEHITYS 2015

Vakavaraisuusaste ja sen rajat

% vastuuvelasta

- Toimintapääoma/Muu vakavaraisuuspääoma
- Tasoisuusmäärä
- Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä
- Vakavaraisuusraja
- - Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä

Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoihin muut tuloslaskelman korkoerät mukaan lukien oli 990,1 (1 163,8) miljoonaa euroa. Vastaavalta ajalta laskettu vastuuvälille hyvittävää tuottoa oli 994,8 (821,8) miljoonaa euroa, josta osaketuotosidonnaisen vastuuvelan osuus oli 207,7 (150,7) miljoonaa euroa. Näin ollen vuoden 2015 sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoihin oli -4,8 (342,0) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 36,2 (31,8) miljoonaa euroa. Vakuutusliikkeen tulos oli -1,5 (-11,3) miljoonaa euroa. Elon yhteenlaskettu käyvien arvojen mukainen kokonaistulos oli 29,9 (362,5) miljoonaa euroa.

Vakavaraisuuspääoman ja hoitokustannustuloksen perusteella asiakashyvityksiin käytettäväksi siirrettiin vuoden 2015 lopussa 58,2 (56,4) miljoonaa euroa. Hyvityssiirto on 0,52 (0,51) prosenttia vakuutettujen palkkasummasta.

Vastuuvelan kate täyttää vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta säädetyn lain sekä Finanssivalvonnan määräykset, ja sen määrässä on huomioitu säädösten mukaiset rajoitteet katteeseen hyväksyttävään omaisuuteen. Luetteloitua katetta oli 20 963 (20 050) miljoonaa euroa eli 17,4 (17,3) prosenttia yli katettavan vastuuvelan.

VAKUUTUSTOIMINTA

Elo on vakuutusten kappalemäärällä mitattuna markkinajohtaja niin TyEL- kuin YEL-vakuutuksissa. Vuoden 2015 lopussa Elon hoidossa oli 46 015 (46 103) TyEL-vakuutusta ja 85 054 (87 350) YEL-vakuutusta. Elossa vakuutettujen työntekijöiden ja yrittäjien kokonaismäärä oli vuoden lopussa kaikkiaan lähes puoli miljoonaa eli 483 271 (485 429) henkilöä.

Vuonna 2015 Elon TyEL-vakuutusten maksutulo oli 2 727,1 (2 600,0) miljoonaa euroa ja TyEL-vakuutettujen palkkasumma 11 258,1 (11 025,9) miljoonaa euroa. Yrittäjien YEL-vakuutusten maksutulo oli 428,3 (420,7) miljoonaa euroa ja YEL-työtulosumma 1 888,0 (1 937,1) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksuista syntyviä luottotappioita kirjattiin vuoden 2015 aikana 19,3 (21,0) miljoonaa euroa.

Vakuutuksenottajilla on vuoden aikana neljänä ajankohtana mahdollisuus vaihtaa eläkeyhtiötä, kunhan edellisestä siirrosta on kulunut vähintään vuosi. Vuoden 2015 siirtoliikkeen tulos oli Elolle nettomääräisesti positiivinen: uusia TyEL-vakuutuksia siirtyi 79 (-381) kappaletta ja uusia YEL-vakuutuksia 348 (-215) kappaletta. TyEL-maksutulo kasvoi siirtoliikkeessä 1,9 (-5,8) miljoonaa euroa. Uusmyynnin kautta Eloon saatiin vuoden aikana 5 078 (5 781) TyEL-vakuutusta ja 7 987 (7 996) YEL-vakuutusta.

Vuoden 2015 aikana Elon vakuutusprosessissa saatiin valmiiksi fuusioon liittyvät järjestelmähankkeet, kun kesäkuun alussa siirryttiin erillisistä vakuutusten hoitojärjestelmistä yhteisiin vakuutusten hoitojärjestelmiin. Järjestelmähankkeiden valmistuttua vakuutuspalveluissa keskityttiin syksyn aikana Elon yhteisten toimintatapojen ja asiakaspalvelun kehittämiseen muun muassa käynnistämällä asiakaspalveluvalmennus.

Vakuutusten hoitojärjestelmien konversion myötä asiakkaat saivat käyttöönsä uuden Elon vakuuttamisen verkkopalvelun. Asiainnoin nopeutta ja helppoutta parantavien sähköisten palvelujen kehittämistä on jatkettu koko raportointivuoden ajan. Asiakkaiden vuosi-ilmoituksissa sähköisen liikenteen osuus oli jo reilusti yli 90 prosenttia. TyEL- ja YEL-vakuutushakemuksista yli 70 prosenttia saatiin sähköisesti.

ELÄKEPALVELUT

Vuonna 2015 eläkepäätöksiä annettiin hakemuksesta yhteensä 22 700 (23 100) kappaletta.

Elo maksoi kuukausittain eläkettä noin 216 800 (217 400) eläkkeensaajalle, ja eläkkeiden määrä kuukaudessa oli yhteensä noin 238,1 (227,7) miljoonaa euroa. Vanhuus- ja työkyvyttömyyseläkkeet ovat kaksi suurinta korvauserää. Vanhuuseläkkeitä maksettiin 2 331,9 (2 194,6) miljoonaa euroa ja työkyvyttömyyseläkkeitä 321,1 (329,4) miljoonaa euroa.

Maksetut eläkkeet 2015

Eläkelaji	kpl	milj. e
Vanhuuseläke	162 535	2 332
Työkyvyttömyyseläke	24 723	321
Perhe-eläke	28 140	188
Osa-aikaeläke	1 371	16
Yhteensä	216 769	2 858

Eläkkeiden ratkaisutoiminta oli nopeaa ja laadukasta. Päätökset annettiin eläkkeen hakijoille vuoden 2015 aikana keskimäärin noin 17 (7) päivää eli 30 (15) prosenttia muiden työeläkeyhtiöiden keskiarvoa nopeammin. Elo onnistui nopeuttamaan käsittelyprosessiaan, ja vuonna 2015 päätökset annettiin 4,9 prosenttia vuotta 2014 nopeammin. Päätösten laadukkuutta kuvaa se, että 83 (82) prosenttia valituksista hylättiin työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnassa eli Elon antama päätös säilyi valituksen jälkeenkin samanlaisena. Keskimäärin yksityisen sektorin vastaava luku oli pari prosenttiyksikköä matalampi eli 81 (80). Eläkepalveluiden asiakastytyväisyyskyselyyn vastanneista 85 (84) prosenttia antoi kiitettävän arvosanan saamastaan palvelusta.

Eläkehakemusten käsittelyajat 2015 (vrk)

Eläkelaji	Annetut, kpl	Elo	Keskisarvo	Ero alan keskiarvoon
Työkyvyttömyyseläke	10 362	46	70	-24
Ammatillinen kuntoutus	1 593	23	33	-10
Osa-aikaeläke	477	39	57	-18
Vanhuuseläke	8 443	38	50	-12
Perhe-eläke	1 824	14	21	-7

Elossa vastattiin asiakkaan soittoihin nopeasti, keskimäärin noin 8 sekunnissa ja vastausprosentti oli 99,7. Elon monipuolisissa sähköisissä palveluissa hoidetaan yhä kasvavassa määrin eläkeasioita. Kaikista asiakkaille annetuista eläkkeen ennakkolaskelmista 69 (65) prosenttia annettiin verkon kautta. Myös eläkettä haettiin verkossa 37 prosenttia viime vuotta enemmän, ja eläkkeensaajien asiointi verkossa kasvoi viime vuodesta 28 prosenttia.

Vuoden 2015 aikana Elo kehitti ammatillisen kuntoutuksen prosessiaan ja palvelumallejaan. Kehitystyössä on parannettu edellytyksiä onnistuneeseen kuntoutukseen sekä tehostettu yhteistyötä eri toimijoiden kanssa.

Vuonna 2015 vietiin loppuun isoja järjestelmähankkeita, kun fuusion jälkeen siirryttiin yksiin järjestelmiin. Loppuvuonna siirryttiin onnistuneesti yhteen eläkkeiden maksantajärjestelmään. Elon uusi korvausjärjestelmähanke saatiin vietyä loppuun, ja vuoden 2016 aikana käytetään täysimääräisesti yhtä eläkkeiden korvausjärjestelmää.

Vuoden 2015 aikana valmistauduttiin vuonna 2017 voimaan tulevaan eläkeuudistukseen. Eläkeuudistus tuo isoja muutoksia tietojärjestelmiin, ja vuonna 2015 aloitettiin näiden muutosten tekeminen. Lisäksi Elo oli mukana lainvalmistelutyössä sekä viesti eläkeuudistuksen muutoksista aktiivisesti asiakkaille. Sähköisiä palveluja uudistettiin siten, että asiakkaat ovat saaneet jo kesästä 2015 alkaen vuoden 2017 lainsäädännön mukaisia vanhuuseläkearviolaskelmia.

TYÖKYVYTTÖMYYSRISKIN HALLINTA

Elo tarjoaa asiakasyrityksilleen työhyvinvointipalveluja, joilla tuetaan yritysten työhyvinvointia edistävää ja työuria pidentävää kehitystyötä. Ennaltaehkäisevällä toiminnalla pyritään yrityksen työkykyriskin alentamiseen.

Vuoden 2015 aikana työhyvinvointihankkeita toteutettiin kaikkiaan noin 550 asiakasyrityksen kanssa. Kaikille asiakkaille avoimia työhyvinvointikoulutuksia järjestettiin 36 tilaisuutta, ja niihin osallistui noin 800 asiakasyritysten edustajaa.

Työhyvinvointipalveluja kehitettiin vuonna 2015 voimakkaasti: asiakkaille rakennettiin uusi, työhyvinvoinnin eri osa-alueiden kehittämiseen työkaluja tarjoava koulutusohjelma sekä erityisesti pieniä ja keskisuuria yrityksiä palveleva verkkopalvelu.

Finanssivalvonta toteutti vuoden 2015 aikana tarkastuksen työeläkeyhtiöiden työhyvinvointitoiminnasta ja -hankkeiden rahoituksesta. Elon työhyvinvointitoiminta arvioitiin tarkastuksessa Finanssivalvonnan ohjeiden mukaiseksi. Finanssivalvonta uudisti tarkastuksen pohjalta työeläkeyhtiöiden työkyvyttömyysriskin hallintaan tähtäävää toimintaa koskevaa ohjeistustaan vuoden 2016 maaliskuusta alkaen.

VASTUUVELKA

Elon vastuovelka oli vuoden 2015 lopussa 17 849,7 (17 078,6) miljoonaa euroa. Vastuuelkaan sisältyi työntekijöiden maksuosuudesta kertynyt osa, joka oli noin 2 360,8 (2 226,4) miljoonaa euroa.

Vastuuelka	
milj. e	31.12.2015
Vakuutusmaksuvastuu	
Vastaiset eläkkeet	8 459,0
Ositettu lisävakuutusvastuu	58,3
Osittamaton lisävakuutusvastuu	597,5
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	739,2
	9 854,0
Korvausvastuu	
Alkaneet eläkkeet ja tasausvastuu	7 534,1
Tasoituspääty	461,6
	7 995,6
Yhteensä	17 849,7

Korvausvastuuseen sisältyy myös TyEL-vakuustoittoiminnan tasoituspääty, joka vuoden 2015 lopussa oli 451,0 (452,6) miljoonaa euroa. Tasoituspääty oli turvaava. Vakuutusliikkeen tulos vuonna 2015 oli kokonaisuutena negatiivinen. Ositettuun lisävakuutusvastuuseen on varattu TyEL-vakuutuksenottajille maksettavat hyvitykset.

Vastuuelkaan siirrettävä eläkejärjestelmän keskimääräinen osaketuotto 31.12.2015 oli noin 12,32 (9,62) prosenttia, ja osaketuottosidonnaisen lisävakuutusvastuun määrä oli 31.12.2015 noin 739,2 (527,8) miljoonaa euroa. Vastuuelalle on hyvitetty tuottovaatimus, jonka kokonaismäärä on 994,8 (821,8) miljoonaa euroa. Koska sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo on 4,8 miljoonaa euroa tuottovaatimusta pienempi, euromääräinen vakavaraisuus on vähentynyt.

SIJOITUSTOIMINTA

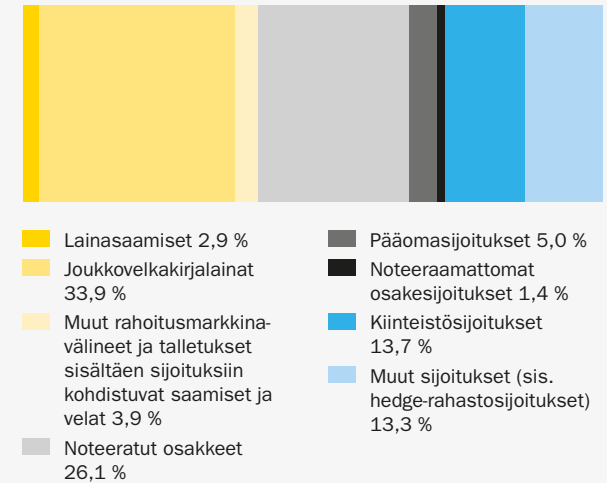
Globaalien sijoitusmarkkinoiden tuotot jäivät vuonna 2015 lähes kaikissa omaisuuslajeissa vaatimattomalle tasolle. Öljyn ja muiden raaka-aineiden voimakas hinnan lasku heijastui myös osake- ja yritysainemarkkinoiden tuottoihin. Keinotekoisien alhainen korkotaso tukee vielä sijoitusmarkkinoita, mutta vähitellen normalisoitua rahoitoliikettä muun muassa Yhdysvalloissa tulee vaikuttamaan riskillisten omaisuusluokkien hinnoitteluun. Kiinan talouskasvun hidastuminen ja osakemarkkinoiden turbulenssi loppukeväästä tarttuivat myös muihin osake- ja raaka-ainemarkkinoihin.

Elon sijoitussalkun kokonaistuotto vuonna 2015 oli 5,0 (6,2) prosenttia. Elon sijoitussalkussa tehtiin riskitason suhteen onnistuneita allokaatiopäätöksiä vähentämällä luottoriskisijoituksia sekä hallinnoimalla osakesijoitusten painoa eri osamarkkinoilla. Myös eri omaisuusluokkien tuotot olivat hyvällä tasolla suhteessa markkinatuottoihin. Etenkin osake- ja joukkovelkakirjalainasijoituksia on hajautettu kansainvälisesti. Noin kolmannes Elon kaikista sijoituksista on sijoitettuna Suomeen.

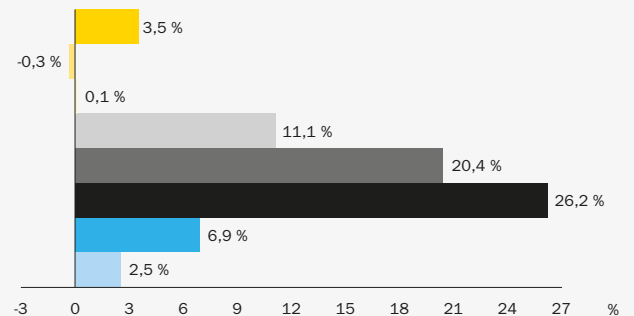
Osakemarkkinoiden tuotto vaihteli vuoden aikana voimakkaasti. Vahvaa alkuvuotta seurasi voimakas lasku syksyllä ja nousua taas vuoden lopulla. Vuoden 2015 lopussa hinnoittelu läntisillä osakemarkkinoilla oli pitkän aikavälin keskimääräistä tasoa korkeammalla. Keskuspankkien tuki ja vaihtoehtojen puute tukivat hinnoittelua. Kehittyviin osakemarkkinoihin liittyvä kohonnut riski puolestaan laski hinnoittelua ja tuotot jäivät kehittyvillä markkinoilla pääosin negatiivisiksi. Yritysten tulosten nousu laskettiin edelleen. Valuuttakursseilla oli harvinaisen suuri vaikutus osaketuottoihin. Euron heikkeneminen nosti erityisesti dollarimääräisten sijoitusten tuottoa.

Elo onnistui osakesijoituksissaan hyvin. Sekä alueelliset että toimiala- ja yrityskohtaiset painotukset olivat onnistuneita vallitsevaan markkinatilanteeseen nähden. Elon osakesijoitukset tuottivat 13,0 (9,8) prosenttia ja noteeratut osakesijoitukset 11,1 (8,0) prosenttia. Useiden pääomarahastojen hyödyntäessä vilkasta yrityskaup-

SIJOITUSJAKAUMA 31.12.2015

SIJOITUSTUOTOT 2015

pamarkkinaa pääomasijoitusten tuotot nousivat erinomaiselle tasolle 20,4 (18,9) prosenttiin. Yritysten arvojen nousussa myös Elon noteeraamattomat osakesijoitukset tuottivat hyvin, 26,2 (26,0) prosenttia. Varsinkin reaalijointien arvot jatkoivat nousuaan.

Matala korkotaso, vahvat osakemarkkinat ja lisäelvytys keskuspankeilta tukivat luottoriskimarkkinoita kesään asti. Kiinan hidastuva kasvu sekä haasteet öljy- ja kaivossektorilla alkoivat painaa markkinoita vuoden toisella puoliskolla. Elon luottoriskisijoitusten osuutta taseesta vähennettiin jo kevään aikana. Euroopan paino pidettiin suhteellisen korkeana yritysainasalkussa. Negatiivisten korkojen ja heikentyneiden tuotto-odotusten seurauksena Elon valtiolainasijoitusten jakaumaa ohjattiin edelleen euroalueen ulkopuolelle, erityisesti Yhdysvaltoihin. Kehittyvien talouksien korkosijoitusten painoa salkussa nostettiin maltillisesti tuotto-odotusten kohentuessa. Elon korkosijoitusten tuotto vuodelta 2015 jäi nolnaan.

Vuonna 2015 hedge fund -rahastojen tuotot jäivät maailmanlaajuisesti totuttua alhaisemmiksi vaikeasta toimintaympäristöstä johtuen. Elon hedge fund -sijoitukset tuottivat 1,6 (7,2) prosenttia, mikä on varsin hyvä taso hedge fund -indeksien negatiiviseen kehitykseen, sijoitusmarkkinoiden kokonaisuudessaan alhaiseen tuottotasoon sekä nollakorkoympäristöön nähden. Hedge fund -sijoitusten osuutta lisättiin noin 3 prosenttiyksikköä vuoden 2015 aikana.

Kiinteistömarkkinat pysyivät vilkkaina ja transaktiovolyymi saavutti jo finanssikriisiä edeltäneiden huippuvuosien tason. Varsinkin parhaiden kiinteistöjen hinnat kohosivat edelleen ostajien kilpaillessa niistä entistä voimakkaammin. Toisaalta toimitilojen vajaakäyttö lisääntyi edelleen, ja vuokra-asunnoissakin tarjonta vastaa jo kysyntää. Kotimaan sijoitustuottoa painoivat jonkin verran arvonalennukset. Vuoden aikana käynnistettiin useita vuokra-asuntoprojekteja ja Helsinkiin valmistui Hotelli Lilla Roberts. Suorat kiinteistömarkkinat tuottivat 5,3 (4,7) prosenttia ja kiinteistömarkkinat 13,1 (8,6) prosenttia. Elon kotimaisten kiinteistömarkkinat tuotto oli edellisvuoden tasolla, 5,7 (5,4) prosenttia. Kansainvälisten sijoitusten tuotot olivat erinomaiset, 18,1 (13,0) prosenttia.

Yritysten rahoituksen kysyntä oli edelleen normaalia vähäisempää, mikä johtunee yritysten heikosta investointihalukkuudesta. Toisaalta Elon yritysrahoituksen yhdessä

Finnveran kanssa lanseeraama pienyrityksille suunnattu PK-laina on saanut hyvän vastaanoton. Lainojen tuotto oli 3,5 (3,1) prosenttia, mikä nykyisessä matalien korkojen ympäristössä oli hyvällä tasolla.

RISKIENHALLINTA JA -VALVONTA

Elon toista toimintavuotta voi pitää riskienhallinnan näkökulmasta varsin onnistuneena. Integraatioprojektit toteutuivat suunnitellusti ja vakavaraisuus säilyi vahvana.

Työeläkeyhtiön merkittävin riski muodostuu vakavaraisuuden hallinnasta, missä suurin yksittäinen vaikutus on sijoitusriskien toteutumisella. Yhtiön tulisi saavuttaa yli ajan vastuuvelan tuottovaatimuksen ylittävä tuotto, jotta vakavaraisuusaste ei heikkenisi. Ensisijaisesti sijoitusten riskitasoa säätelee viranomaisen määräämä vakavaraisuussääntö, jonka puitteissa Elon hallitus myöntää sijoitustoiminnolle valtuudet toimia. Hallitus asettaa sijoitussuunnitelman kautta riskinottohalukkuuden sekä yleiset turvaavuus-, hajautus- ja likviditeettitavoitteet. Sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitustoiminnolle vuosittaiset tavoitteet tuoton ja riskitason suhteen sekä valtuudet riskin ottamiseen hallituksen myöntämien rajoitteiden puitteissa.

Elolla on käytössään yhtiössä kehitetty vakavaraisuuden hallinnan toimintamalli. Vakavaraisuutta tarkastellaan yhtiössä käytössä olevien sisäisten mallien sekä skenaario- ja stressitestien avulla. Toimintamallissa sijoituksille asetetaan riskinottoaste, jossa huomioidaan vallitseva markkinatilanne, sijoitusnäkemykset ja vakavaraisuus. Vakavaraisuuden hallinnan toimintamalli sisältää Elon hallituksen, toimivan johdon, operatiivisen sijoitustoiminnan sekä raportointi- ja valvontatoimintojen roolit.

Elon vakavaraisuusaste heikkeni hieman vuoden 2015 aikana, vaikka sijoitukset tuottivat positiivisesti. Vakavaraisuusaste ja riskinottomahdollisuudet olivat vuoden lopussa edelleen hyvällä tasolla. Sijoitusten riskit pysyivät maltillisella tasolla suhteessa riskinottokykyyn, ja kokonaisriski oli edellisen tilinpäätöksen luokkaa. Osakeriskiä pienennettiin keväen kurssinousun jälkeen ja lisättiin loppukesästä. Vuo-

den lopussa osakeriski oli alkuvuoden tasolla. Luottoriskiä vähennettiin vuoden aikana hieman.

Vuoden 2015 merkittävimmät operatiiviset riskit kohdistuivat ennakoarvion mukaan suuriin ICT-hankkeisiin, jotka toteutettiin onnistuneesti. Merkittäviksi riskeiksi arvioitiin myös henkilöstön osaamisvaateisiin, resurssien riittävyyteen ja kohdentamiseen liittyvät tekijät. ICT- ja henkilöstöriskit aiheuttivat lisähaasteita myös prosesseihin, jotka järjestelmien yhdistymisen myötä lähestyivät Elon tavoitetilaa. Vuoden aikana laadittiin myös yhtiön valmiussuunnitelma ja osallistuttiin finanssialan yhteiseen FATO 2015 -valmiusharjoitukseen.

Riskienhallinnan toimintamallit olivat vuonna 2015 jo pääosin vakiintuneita, ja riskienvalvonnalliset toiminnot hoitivat raportointia ja riskienvalvontaa vakiintuneiden käytäntöjen mukaisesti. Vuonna 2015 käynnistettiin järjestelmäprojekteja, jotka valmistuttuaan tukevat riskienhallinnan ja raportoinnin kehitystä.

Tarkemmin yhtiön riskienhallintaa kuvataan toimintakeromuksen liitteessä ”Elon riskienhallinta”.

KOKONAISSLIIKEKULUT

Kokonaisliikekulut vuodelta 2015 olivat 126,3 (128,3) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulolla katettavat liikekulut olivat 90,3 (92,2) miljoonaa euroa ja sijoitustoiminnan tuotoilla katettavat liikekulut 22,4 (22,4) miljoonaa euroa. Vakuutusmaksun työkyvyttömyysohjauksella kustannettiin työkyvyn ylläpitoon liittyviä liikekuluja 5,5 (4,6) miljoonaa euroa. Kokonaisliikekuluihin sisältyi 8,0 (9,1) miljoonaa euroa lakisääteisiä maksuja, jotka katetaan omalla maksuosuudellaan.

Henkilöstökulujen osuus kokonaisliikekuluista oli 29,6 prosenttia. Hoitokustannustuloa kertyi koko vuodelta 126,5 (124,1) miljoonaa euroa. Hoitokustannustulos oli 36,2 (31,8) miljoonaa euroa ylijäämäinen. Liikekulut olivat 71,4 (74,3) prosenttia vakuutusmaksun hoitokustannustulosta.

HENKILÖSTÖ

Elossa oli vuonna 2015 keskimäärin 501 (501) työsuhdetta ja henkilötyövuosina laskettu henkilötyöpanos oli keskimäärin 458 (448). Koko henkilöstöstä vakituisia työntekijöitä oli 89 (90) prosenttia ja määräaikaisia 11 (10) prosenttia. Henkilöstön keski-ikä oli 44 (44) vuotta. Henkilöstöstä 68,5 (69) prosenttia oli naisia ja 31,5 (31) prosenttia miehiä.

Elon toisena toimintavuotena henkilöstötyön painopiste oli edelleen yrityskulttuurin vahvistamisessa ja toimintatapojen ja esimiestyön yhtenäistämässä. Elon henkilöstöstrategian painopisteistä ammattimaista osaamista on vuoden aikana tuettu systemaattisella osaamisen kartoituksella, sisäisen kouluttajaverkoston perustamisella, esimiestyön tukemisella ja sisäisen tehtäväkierron edistämällä.

Syksyllä 2015 toteutettiin Elon kolmas henkilöstötutkimus. Henkilöstön omistautuneisuutta ja sen edellytyksiä kuvaava PeoplePower-indeksi oli edelleen parantunut. Syksyllä 2015 PeoplePower-indeksi oli 67,8, kun se vuotta aiemmin oli 66,1 ja ensimmäisessä tutkimuksessa 61,6. Työilmapiirin kehittämisessä saavutettiin välitavoite eli suomalainen asiantuntijanormi.

Palkitsemisen tavoitteena on edistää Elon strategisten tavoitteiden saavuttamista. Palkka- ja palkitsemisjärjestelmien avulla kehitetään työn tuloksellisuutta sekä henkilöstön osaamista ja sitoutumista. Elossa käytössä olevat rahalliset palkitsemismuodot peruspalkan lisäksi ovat eri henkilöstörhyhmille samoilla periaatteilla määritellyt tavoitepalkkiot sekä niin sanotut kertapalkkiot. Elossa palkitseminen nähdään kokonaisuutena, johon rahallisen palkitsemisen lisäksi kuuluvat kattavat henkilöstöedut ja aineeton palkitseminen, esimerkiksi kehitysmahdollisuudet.

Vuonna 2015 henkilöstön tavoitepalkkiojärjestelmään kuului 77 prosenttia, sijoitusjohdon ja -organisaation tavoitepalkkiojärjestelmään 9 prosenttia, johdon tavoitepalkkiojärjestelmään 5 prosenttia, myynnin tavoitepalkkiojärjestelmään 5 prosenttia sekä riippumattoman riskienvalvonnan ja raportoinnin tavoitepalkkiojärjestelmään 4 prosenttia henkilöstöstä. Henkilö voi kuulua kerrallaan vain yhden

tavoitepalkkiojärjestelmän piiriin. Tavoitepalkkiot maksetaan pääsääntöisesti kerran vuodessa ennalta sovittujen tavoitteiden toteuman selvittyä.

Elon palkka- ja palkkioselvityksessä kerrotaan yksityiskohtaisemmin Elon palkitsemisesta ja palkitsemisen perusteista. Selvitys on luettavissa Elon verkkosivuilla osoitteessa www.elo.fi.

HALLINTO JA JOHTAMINEN

Elon hallitus muodostuu työmarkkinaosapuolten, asiakkaiden ja sidosryhmien edustajista. Hallitukseen kuuluu kuusi varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Vuonna 2015 hallituksen puheenjohtajana toimi Pekka Sairanen ja varapuheenjohtajina toimivat Ann Selin ja Heimo J. Aho. Hallituksen jäseninä toimivat Eeva-Liisa Inkeroinen, Jari Karlson, Heikki Kauppi, Antti Kuljukka, Reija Lilja, Outi Lähteenmäki-Lindman, Jorma Malinen, Harri Miettinen, Erkki Moisander, Jussi Mustonen, Antti Neimala, Olavi Nieminen ja Sinikka Näätäsaari (24.11.2015 alkaen). Varajäseninä toimivat Antti Aho, Jukka Ihanus (24.11.2015 alkaen), Jouko Liimatainen ja Daniela Yrjö-Koskinen.

Hallituksen nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat vuonna 2015 Pekka Sairanen, Ann Selin ja Heimo J. Aho. Hallituksen tarkastusvaliokunnan muodostivat Jari Karlson, Heikki Kauppi ja Jussi Mustonen.

Elon hallintoneuvoston jäsenet valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa. Hallintoneuvostoon kuuluu 54 jäsentä. Vuonna 2015 hallintoneuvoston puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajina Håkan Nystrand ja Ilkka Brotherus.

Hallintoneuvoston vaalivaliokuntaan kuuluivat vuonna 2015 vakuutusentottajien ehdottamina jäseninä Ilkka Brotherus, Klaus Saarikallio ja Jouko Vehmas. Vakuutettujen ehdottamina jäseninä vaalivaliokuntaan kuuluivat Håkan Nystrand, Mika Varjonen ja Jaana Ylitalo. Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajana Håkan Nystrand.

Elon toimitusjohtajana toimi 31.5.2015 asti Lasse Heiniö. Tuohon asti varatoimitusjohtajana ja toimitusjohtajan sijaisena toiminut Satu Huber aloitti Elon toimitusjohtajana 1.6.2015.

Elon johtoryhmään kuuluivat vuonna 2015 Huberin lisäksi Mika Ahonen (lakiasiat, suunnittelu ja viestintä, compliance), Matti Carpén (asiakkuudet ja kanavat, ICT), Hanna Hiidenpalo (sijoitukset), Mikko Karpoja (aktuaaritoimi, vastuullinen vakuutusmatemaatikko), Erja Ketko (riippumaton riskienvalvonta ja business control), Sarianne Kirvesmäki (talous ja sijoitusriskien valvonta), Keijo Kouvonen (vakuutukset ja eläkkeet) sekä Hilikka Malinen (henkilöstö, 1.6.2015 alkaen).

Elon varsinaisessa yhtiökokouksessa 21.4.2015 valittiin erovuorossa olevista hallintoneuvoston jäsenistä uudelleen Mia Harkko, Johanna Heikkilä, Sauli Huikuri, Timo Jaakkola, Jussi Järventaus, Olavi Kaukonen, Timo Lepistö, Otto Mikkonen, Pekka Rantamäki, Ansu Saarela, Klaus Saarikallio, Pentti Virtanen, Janne Ylinen ja Jaana Ylitalo. Lisäksi hallintoneuvoston uusiksi jäseniksi valittiin Heikki Kyntäjä, Veli-Matti Kuntonen, Katariina Poskiparta, Antti Ylikorkala, Kustaa Piha, Maija Hjelt ja Marko Piirainen.

Elon hallintoneuvosto valitsi 24.11.2015 hallituksen varsinaiseksi jäseneksi Timo Vallitun tilalle Sinikka Näätäsaaren ja varajäseneksi Katja Veirton tilalle Jukka Ihanuksen.

Varsinainen yhtiökokous valitsi Elon tilintarkastajaksi tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy:n, jossa päävastuullisena tilintarkastajana toimii KHT Ulla Nykky.

Elo antaa tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yhteydessä erillisen selvityksen hallinto- ja ohjausjärjestelmänsä.

ELON OMA PÄÄOMA JA YLIJÄÄMÄ

Elon oma pääoma muodostui 31.12.2015 sidotusta omasta pääomasta, johon kuului pohjarahasto 6 693 879,47 (6 693 879,47) euroa sekä vapaasta omasta pääomasta, johon kuuluivat varmuusrahasto 63 700 086,16 (60 760 058,84) euroa, käyttörahasto 29 091 990,32

(29 091 990,32) euroa sekä edellisten tilikausien voitto 1 841 728,24 (1 841 728,24) euroa. Elolla ei ole takuupääomaa.

Tilikauden ylijäämä oli 5 700,30 (2 940 027,32) euroa.

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 5 700,30 euroa siirretään varmuusrahastoon.

ELO JA SEN KONSERNI

Elo on keskinäinen vakuutusyhtiö, jonka yhtiökokouksissa äänivaltaa käyttävät vakuutuksenottajat ja vakuutetut.

Vuoden 2015 lopussa emoyhtiö Elon konserniin kuului tytäryhtiöinä 113 (115) asunto- ja kiinteistöyhtiötä. Lisäksi konserniin kuului kiinteistösijoitusyhtiö Probus Holding Oy:n alakonserni, josta osakkeiden ja äänten omistusosuus oli 79,47 prosenttia. Konserniin on yhdistelty 10 osakkuusyhtiötä, joista merkittävimmät olivat Avara Oy ja Amplus Holding Oy.

TULEVAISUUDEN NÄKYMÄT

Näkymä vuoden 2016 talouteen on monella tavalla ristiriitainen. Kehittyneissä talouksissa kotitalouksien kulutuskykyntä pitää talouskasvua edelleen yllä ja tukee myös tuotantotavaroita valmistavaa teollisuutta. Ongelmia on kuitenkin erityisesti Kiinassa ja monissa muissa kehittyvissä talouksissa, joissa etsitään uusia malleja raskaan teollisuuden investointeihin perustuneelle kasvulle. Näiden talouksien teollinen ylikapasiteetti ja öljymarkkinoiden uudet kilpailevat tarjontalähteet hidastavat investointien kasvua globaalisti.

Madaltunut energian hinta tukee kotitalouksien kysyntää ja valmistusportaan kannattavuutta, mutta näkyviä vaikutuksia on vielä toistaiseksi jouduttu odottamaan. Suomen talous kääntyi hienoiseen kasvuun vuoden 2015 lopulla. Yhdysvaltain keskuspankki ehti nostaa ohjauskorkojaan vuoden 2015 lopulla hieman parantuneiden talousnäkömien pohjalta. Globaalisti rahapolitiikka pysynee kuitenkin edelleen stimuloivana ja sijoitusmarkkinoita tukevana, jos talouskehitys ei vastaa odotuksia.

Alkuvuoden vaikeudet sijoitusmarkkinoilla ovat näyttäneet, että markkinoiden arvostustasot olivat voimakkaan rahapoliittisen elvytyksen jäljiltä korkeat talouden perustekijöihin nähden. Kehittyneiden maiden turbulenssi on aiheuttanut epävarmuutta globaalissa taloudessa ja sijoitusmarkkinoilla.

Elon sijoitusomaisuuden riskitasot ovat maltilliset vuoteen 2016 lähdeittäessä. Epävarmuuden ja erittäin matalien korkotuottojen vallitessa sijoitussalkun kokonaistuotot jäänevät vuonna 2016 edellisen vuoden tapaan melko vaatimattomiksi, mutta vuosi 2016 voi kuitenkin tarjota mielenkiintoisia sijoitusmahdollisuuksia pitkäaikaiselle sijoittajalle muun muassa osake- ja yrityslainamarkkinoilla.

Elon kolmas toimintavuosi on käynnistynyt tilanteessa, jossa kaikki merkittävät integraatiohankkeet on saatu päätökseen. Elo palvelee asiakkaitaan yksillä järjestelmillä sekä yhtenäisellä toimintamallilla, ja näin fuusion hyödyt alkavat realisoitua kuluvan vuoden aikana.

Elossa otetaan vuoden 2016 aikana käyttöön uusi eläkeiden käsittelyjärjestelmä. Järjestelmän käyttäjäkoulutukset ja pilottikäyttö ovat alkaneet, ja vuoden loppuun mennessä Elo saa eläkepalveluihinsa järjestelmän, joka takaa tasaisen laadun ja mahdollistaa automaatioasteen kasvatamisen. Rutiiniluonteisten tehtävien siirtyessä koneelle Elon asiantuntijoille jää enemmän aikaa asiantuntijuutta vaativiin töihin ja asiakaspalveluun.

Elossa on käynnissä selvitys digitalisaation vaikutuksista Eloon ja sen liiketoimintaan. Asiakaskokemus ohjaa Elon toimintaa vahvasti, mutta entistä merkittävämpi sen rooli tulee olemaan digitaalisessa maailmassa. Kevään 2016 aikana Elossa tehdään päätöksiä asian etenemisestä. Elon tavoitteena on tarjota alan paras asiakaskokemus yhdessä kumppanien kanssa.

Elon hallitus kiittää yhtiön henkilöstöä ja toimivaa johtoa vuoden 2015 aikana tehdystä työstä.

TILINPÄÄTÖKSEN LAATIMISPERIAATTEET

Tilinpäätös on laadittu kirjanpitolain ja -asetuksen, osakeyhtiölain, työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain ja vakuutusyhtiölain mukaisesti. Tilinpäätöksessä on noudatettu eläkelaitoksen vakavaraisuusrajan laskemisesta ja vastuuvelan kattamisesta annettua lakia, sosiaali- ja terveysministeriön asetusta vakuutusyhtiön tilinpäätöksestä ja konsernitilinpäätöksestä, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamia laskuperusteita sekä sosiaali- ja terveysministeriön ja Finanssivalvonnan antamia määräyksiä ja ohjeita.

KONSERNITILINPÄÄTÖS

Elon konsernitilinpäätökseen on yhdistelty tytäryhtiöt, joissa konsernin osuus äänivallasta on yli puolet. Elon konserniin yhdisteltiin vuonna 2015 tytäryhtiöinä 113 asunto- ja kiinteistöyhtiötä, jotka on esitetty liitetiedoissa, sekä Probus Holding Oy konserni.

Konsernitilinpäätös on laadittu emoyrityksessä noudatettujen tilinpäätösperiaatteiden mukaisesti emon ja tytäryhtiöiden tuloslaskelmien ja taseiden yhdistelminä. Sisäiset tuotot ja kulut, voitonjako, saamiset, velat sekä keskinäinen osakeomistus on eliminoitu. Tilikauden aikana hankitut tytäryhtiöt on yhdistelty hankintahetkestä lähtien ja myydyt tytäryhtiöt luovutushetkeen saakka.

Vähemmistön osuus tuloksesta ja omasta pääomasta on erotettu omaksi eräkseen.

Konsernin sisäinen osakeomistus on eliminoitu hankintamenomenetelmää käyttäen. Syntynyt konserniaktiiva on jaettu tytäryhtiöiden omaisuuserille niiden käypien arvojen sallimissa rajoissa. Konserniaktiivan poistossa noudetaan vastaavan omaisuuserän suunnitelman mukaisia poistoja. Konserniosakkeisiin aikaisempina tilikausina tehdyt arvonnkorotukset on konsernitaseessa merkitty tytäryhtiön omistaman kiinteistön arvonnkorotukseksi.

Osakkuusyhtykset eli yritykset, joiden äänivallasta konserni omistaa 20–50 prosenttia, on yhdistelty konsernitilinpäätökseen pääomaosuusmenetelmällä. Asunto- ja kiinteistöyhtiömuotoisia osakkuusyhtiöitä ei ole yhdistelty konsernitilinpäätökseen, koska niiden vaikutus konsernin tulokseen ja vapaaseen omaan pääomaan on vähäinen.

Konsernitilinpäätöksen jäljennökset on saatavissa osoitteesta Revontulentie 7, Espoo.

VAKUUTUSMAKSUTULO

TyEL-maksutulo määräytyy vakuutettujen TyEL-kokonaispalkkasumman ja maksuprosentin mukaan. Tilikauden aikana perittyä, palkkasumma-arvioon perustuvaa ennakkomaksua on oikaistu tilinpäätöksessä tarkistusmaksuarviolla. Tilikauden maksutuloon on kirjattu myös edellisen vuoden arvioidun ja toteutuneen tarkistusmaksun aiheuttamat erot.

YEL-vakuutusmaksutulo määräytyy yrittäjien tulojen ja maksuprosentin perusteella. Maksuperusteinen vakuutusmaksutulo muutetaan tilinpäätöksessä suoriteperusteiksi.

KORVAUSKULUT

Korvauskulut muodostuvat eläkkeensaajille maksetuista eläkkeistä, kuntoutuskuluista, vastuunjakokorvauksista, työkyvyn ylläpitotoimintaan ja korvaustoimintaan kohdistuvista liikekuluista sekä korvausvastuun muutoksesta. Yhtiön saa-
maa TyEL-hoitomaksua tarkennetaan vuoden 2016 aikana.

SIJOITUSTEN KIRJANPITOARVO

Kiinteistösijoitukset

Rakennukset ja rakennelmat esitetään taseessa suunnitelman mukaisilla poistoilla vähennetyn hankintamenon määräisinä, tai ne on kirjattu sitä alempaan käypään arvoon.

Kiinteistöihin tehdyt arvonnkorotukset ja arvonnkorotusten palautukset on kirjattu tulosvaikutteisesti. Myytyihin kiinteistöihin on tehty tulosvaikutteiset arvonnkorotusten palautukset ennen myyntivoittojen kirjaamista. Tilivuonna 2015 kiinteistöjen kirjanpitoarvoihin ei ole tehty arvonnkorotuksia.

Kiinteistösijoitusten tase-erien ja niitä vastaavien tuottojen kirjauskäytäntöjä on tarkennettu, minkä vuoksi taseen, tuloslaskelman, sijoitusten käypä arvo ja arvostusero, sijoitusten nettotuotto sekä vastuut ja vakuudet liitteiden vertailulukuja on korjattu vastaamaan muuttuneita käytäntöjä.

Osakkeet ja osuudet

Osakkeet ja osuudet on merkitty taseeseen hankintameno-
noon tai sitä alempaan käypään arvoon. Osakkeisiin ja osuuksiin aiempina vuosina tehdyt arvonnkorotukset palautetaan tulosvaikutteisesti hankintameno-
käyvän arvon nousua vastaavalla osalla. Osakkeet ja osuudet on merkitty kirjanpitoon keskihintamenetelmää käyttäen.

Osakkeiden ja osuuksien ja rahoitusmarkkinavälineiden tase-erien kirjauskäytäntöjä on tarkennettu, minkä vuoksi taseen ja sijoitusten käypä arvo ja arvostusero liitteen vertailulukuja on korjattu vastaamaan muuttuneita käytäntöjä.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineisiin kuuluvat joukkolainat ja rahamarkkinainstrumentit. Rahoitusmarkkinavälineiden tasearvona on hankintameno, joka lasketaan keskihintaa käyttäen. Hankintameno on oikaistu nimellisarvon ja hankintamenon jaksotetulla erotuksella. Nimellisarvon ja hankintamenon erotus jaksotetaan korkotuoton vähennykseksi tai lisäykseksi rahoitusmarkkinavälineen juoksuaikana. Hankintameno-
sisällytetty vastaerien määrä on ilmoitettu taseen liitetiedoissa.

Korkotason vaihtelusta aiheutuvia ja muita tilapäisiä arvonmuutoksia ei ole kirjattu. Muista syistä aiheutuneet arvonalennukset on kirjattu.

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset

Lainasaamiset, muut saamiset ja talletukset on arvostettu nimellisarvoon tai sitä alempaan todennäköiseen arvoon.

Johdannaissopimukset

Johdannaisia käytetään Elossa sijoitusriskien pienentämiseen ja suojaamiseen, markkinariskin lisäämiseen ja sijoitustoiminnan tehostamiseen. Tilikauden aikana on käytetty osake-, korko-, luottoriski-, hyödyke-, volatiliiteetti- ja valuuttajohdannaisia.

Tilikauden aikana sopimusten sulkemisesta tai raukeamisesta syntyneet voitot ja tappiot on kirjattu tilikauden tuoksi tai kuluksi.

Kirjanpidollista suojauslaskentaa sovelletaan vain niihin johdannaissopimuksiin, jotka täyttävät Finanssivalvonnan ohjeistuksen tälle asettamat edellytykset. Johdannaissopimukset, joihin on sovellettu suojauslaskentaa, on arvostettu kokonaisuutena suojattavan erän kanssa. Suojaamistarkoituksessa tehdyt johdannaissopimukset arvostetaan kokonaisuutena suojattavan tase-erän kanssa. Jos suojattavasta tase-erästä ei kirjata arvonmuutosta, ei myöskään suojaavasta sopimuksesta tehdä tulosvaikutteista kirjausta tilinpäätökseen, ellei sen negatiivinen arvonmuutos ylitä suojattavan tase-erän positiivista arvonmuutosta. Jos suojauksen kohteesta kirjataan arvonalennuksen palautusta, kirjataan käytetyn johdannaisen arvonmuutos kokonaisuudessaan kuluksi.

Muiden kuin suojaamistarkoituksessa tehtyjen johdannaissopimusten realisoitumaton tappio kirjataan tuloslaskelmaan kuluksi. Realisoitumatonta voittoa ei kirjata tuoksi.

VAKUUTUSMAKSUSAAMISET

Vakuutusmaksusaamiset koostuvat tarkistusmaksuarvosta ja tilivuoden päättyessä maksamattomina olevista erääntyneistä vakuutusmaksuista. Erääntyneistä vakuutusmaksuista on kirjattu luottotappioiksi maksusteelliseksi todetut saamiset sekä sellaisten yhtiöiden saamiset, joiden konkurssi on alkanut. Lisäksi luottotappioihin on kirjattu vahvistettujen yrityssaneerauksien leikatut saamiset. Lisäksi vuoden vaihteessa kesken olevista merkittävistä saneerauksista kirjataan arvioperusteisesti luottotappio.

YEL:n vakuutusmaksusaamisista luottotappiot kirjataan pääsääntöisesti vanhenemisen johdosta. Vakuutusmaksusaamiset merkitään taseeseen nimellisarvoon tai tätä alempaan todennäköiseen arvoon.

POISTOT JA LASKENTAPERIAATTEET

- YLEINEN PERIAATE

Kuluvan omaisuuden hankintameno on aktivoitu ja kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisin poistoin. Myös kuluvan omaisuuden tuloutetut arvonorotukset poistetaan suunnitelman mukaisesti.

Aineettomina oikeuksina esitetyt tietokoneohjelmien lisenssit sekä järjestelmähankkeisiin liittyvät muut pitkävaikutteisten menojen hankintamenot on aktivoitu ja kirjataan kuluksi vaikutusaikanaan suunnitelman mukaisin poistoin.

Tasapoistoina lasketut poistot tehdään alkuperäisestä hankintahinnasta seuraavien taloudellisten käyttöaikojen mukaan:

• Asuin-, toimisto- ja liikerakennukset	50 v
• Teollisuus- ja varistorakennukset	40 v
• Hotellit	50 v
• Aineettomat oikeudet	5 v
• Autot	5 v
• Atk-laitteet	3 v
• Kalusto	10 v
• Konttorikoneet	3 v
• Muut pitkävaikutteiset menot	3–10 v

Menojäännöspoistoina lasketut poistot alkuperäisestä hankintahinnasta:

- Rakennusten tekniset laitteet, koneet ja kalusto

20 %

SIJOITUSTEN KÄYVÄT ARVOT

Kiinteistösijoitukset

Suorat kiinteistösijoitukset on arvioitu kokonaisuudessaan ulkopuolisen auktorisoidun kiinteistöarvioijan toimesta, lukuun ottamatta muutamaa erilliskohdetta sekä vuoden 2015 aikana valmistuneita uudisrakennuksia ja peruskorjauksessa olleita kohteita. Arviot on tehty kaikista kiinteistösijoituksista arvohetkellä 31.12.2015.

Toimitilakohteet on arvioitu tuottoarvomenetelmällä 10 vuoden kassavirtamenetelmää soveltaen. Peruskorjauksessa olevat kiinteistöt ja uudisrakennukset on arvioitu kustannusarvomenetelmällä. Tontit ja niille tehdyt hankesuunnitelmat on arvioitu kokonaisuutena rakennusoikeuden arvo ja kirjanpitoon aktivoitavat keskeneräiset työt huomioiden. Asunnot (suoraan omistetut ja tytäryhtiöissä olevat suorat asunto-omistukset) on arvioitu sekä tuottoarvomenetelmällä kassavirtapohjaisesti että kauppa-arvomenetelmällä kokonaisarvonkorjaus huomioiden siten, että markkina-arvo on määritetty näillä menetelmillä saatujen arvojen keskiarvona. Asuntokohteen markkina-arvo ei saa ylittää kauppa-arvomenetelmän mukaista markkina-arvoa.

Osakkeet ja osuudet

Noteerattujen osakkeiden sekä sellaisten arvopapereiden, joille on olemassa markkinat, käypänä arvona käytettävä kauppamarkkina-arvo on osakkeen päätöshuutokaupan perusteella määrätty päätöskurssi. Mikäli osakkeella ei käydä kauppaa päätöshuutokaupassa, on päätöskurssi viimeisimmän toteutuneen kaupan hintanoteeraus.

Noteeraamattomien osakkeiden ja osuuksien käypänä arvona on käytetty todennäköistä luovutushintaa, hankintahintaa tai substanssiin pohjautuvaa arvoa.

Käyttöomaisuusosakkeet on arvostettu taseessa hankintamenoon, koska tämän katsotaan vastaavan niiden käypää arvoa.

Osake- ja korkorahastojen osalta noteeraukset perustuvat pääasiassa rahastoyhtiön julkisessa hinnanseurantajärjestelmässä ilmoittamaan rahasto-osuuden arvoon.

Pääomasijoitusrahastojen käypänä arvona on käytetty hankintamenoa tai hallinnointiyhtiön ilmoittamaa arviota rahaston käyvistä arvosta.

Hedge-rahastojen käypänä arvona käytetään rahaston markkina-arvoa, joka perustuu rahaston säilytysyhteisöltä saatavaan rahaston arvostukseen.

Rahoitusmarkkinavälineet

Rahoitusmarkkinavälineiden, joukkolainojen ja rahamarkkinainstrumenttien, käypä arvo perustuu ensisijaisesti markkinahintoihin. Ellei markkinahintaa ole saatavissa tai sijoituksen käypä arvo ei ole luotettavasti määritettävissä, käytetään ulkopuolisten tahojen antamia arvostuksia tai käypä arvo lasketaan käyttäen yleisesti hyväksytyjä markkinahinnan laskentamalleja tai käypänä arvona käytetään jaksotettua hankintahintaa.

Johdannaissopimukset

Johdannaissopimusten käypänä arvona käytetään pääsääntöisesti päätöshuutokaupan perusteella määräytynyttä päätöskurssia tai viimeisintä hintanoteerausta. Johdannaissopimusten käyvät arvot, vastuut sekä johdannaiskaupan vakuudeksi saadut ja annetut vakuudet esitetään liitetiedoissa.

Katetta, vakavaraisuuspääomaa ja vakavaraisuusvaa-detta laskettaessa sijoitusriskiä pienentävinä johdannaisina on käsitelty valuuttajohdannaiset.

ULKOMAANRAHANMÄÄRÄISET SAAMISET JA VELAT

Ulkomaanrahan määräiset saamiset ja velat on muutettu euroiksi Euroopan Keskuspankin tilinpäätöspäivänä julkaisemaan kurssiin.

Muiden sijoitusten osalta on käytetty hankinta-ajankohdan kurssia tai sitä alemmaa tilinpäätöspäivän kurssia kuitenkin siten, että arvostuksessa huomioidaan myös arvopaperin markkinahinnan muutoksen vaikutus. Mikäli tilinpäätöspäivän käypä arvo on alkuperäistä hankintamenoa alempi, on sijoituksesta tehty arvonalennus.

Kohdistetut valuuttakurssierot on käsitelty kyseisten tulojen ja menojen oikaisuina.

Tilikaudella syntyneet kohdistamattomat valuuttakurssierot on kirjattu sijoitustoiminnan muihin tuottoihin ja kuluihin.

TOIMINTOKOHTAISET LIIKEMENOT JA POISTOT

Yhtiön liikekulut on jaettu toiminnoille Finanssivalvonnan määräysten mukaisesti liitetiedoissa esitetyllä tavalla. Kaluston ja pitkävaikutteisten menojen poistot sisällytetään toimintokohtaisesti tuloslaskelman eriin. Korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut sisältyvät tuloslaskelmassa maksettuihin korvauksiin. Sijoitusten hoitamiseen liittyvät kulut sekä rakennusten suunnitelmapoistot sisältyvät sijoitustoiminnan kuluihin. Liikekuluina esitetään vakuutusten hankinnan ja hoidon sekä hallinnon kulut. Lakisääteiset maksut on sisällytetty hallintokuluihin.

VÄLITTÖMÄT VEROT

Tuloslaskelmaan merkitään tilikauden ja aikaisempien tilikausien välittömät verot suoriteperusteisesti.

VARAUKSET JA VEROVELKA

Sijoitusten arvostuseroista, jotka on esitetty liitetietona, ei ole laskettu laskennallista verovelkaa. Tuloutetut arvonorotukset ovat veronalaista tuloa. Konsernitilinpäätöksessä kertynyt poistoero ja vapaaehtoiset varaukset on jaettu las-

kennallisen verovelan muutokseen ja tilikauden tulokseen sekä laskennalliseen verovelkaan ja omaan pääomaan.

MUUT VELAT

Muut velat kuin vakuutustekninen vastuovelka merkitään taseeseen nimellisarvoon.

ELÄKEJÄRJESTELYT

Henkilöstön lakisääteinen eläketurva on järjestetty TyEL-vakuutuksella. Osalle henkilöstöä on järjestetty myös lisäeläketurva, joka on määräytynyt työsuhteen alkamisen, keston ja työsuhteistorian perusteella. Osalle sijoitusjohtajista on järjestetty lisäeläketurva vapaamuotoisella eläkejärjestelyllä. Toimitusjohtajan eläkeikä on 64 vuotta. Toimitusjohtajalla on lisäeläkevakuutus, joka kartuttaa eläkettä vuosittain 0,2 prosenttia.

VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA

Vakuutus sopimuksista aiheutuva vastuu on kirjattu vastuuvelaksi. Vastuuvelka lasketaan sosiaali- ja terveystoimintamien laskuperusteiden mukaisesti. Vastuuvelka koostuu vakuutusmaksuvastuusta ja korvausvastuusta.

Vakuutusmaksuvastuu muodostuu vastaisten eläkkeiden vastuusta, ositetusta lisävakuutusvastuusta, joka sisältää vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin varatun määrän ja osittamattomasta lisävakuutusvastuusta, joka luetaan mukaan vakavaraisuuspääomaan. Vakuutusmaksuvastuuseen sisältyy myös osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu, jonka määrä riippuu eläkelaitosten osakesijoitusten keskimääräisestä tuotosta.

Korvausvastuu muodostuu alkaneiden eläkkeiden vastuusta, tasausvastuusta ja tasoitusmäärästä, joka luetaan vakavaraisuuspääomaan TEL-L:n osuutta lukuun ottamatta.

Vakavaraisuusvastuuvulkaa laskettaessa vastuusta vähennetään osittamaton lisävakuutusvastuu, yrittäjän eläkelain vakuutusmaksuvastuu sekä TyEL:n osuus tasoitusmäärästä.

Tuloslaskelmalla on esitetty vakuutusmaksuvastuun muutos vuodelta 2014 siten, että erässä sulautumisen osuus on Eloon fuusioituneen Eläke-Fennian vakuutusmaksuvastuu 31.12.2013 ja erässä vakuutusmaksuvastuun muutos sulautumisen jälkeen on Elon 31.12.2014 vakuutusmaksuvastuun ja LähiTapiola Eläkeyhtiön vakuutusmaksuvastuun 31.12.2013 erotus. Näin vakuutusmaksuvastuun muutos vastaa Elon vastuun kasvua vuonna 2014 ja Eläke-Fenniasta tullut osuus menee suoraan taseeseen. Korvausvastuu on esitetty vastaavalla tavalla.

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA

Vakavaraisuuspääoma on määrä, jolla yhtiön varat käypiin arvoihin arvostettuina ylittävät yhtiön velat. Vakavaraisuuspääomaan sisältyvä tasoitusmäärä puskuroi ensisijaisesti vakuutusliikkeen muutoksia ja muu osa on tarkoitettu sijoi-

tusriskien kattamiseen. Vakavaraisuuspääoma ilman tasoitusmäärää muodostuu yhtiön omasta pääomasta, omaisuuden käypien arvojen ja kirjanpitoarvojen erotuksesta, vastuvelkaan kuuluvasta osittamattomasta lisävakuutusvastuusta ja mahdollisesta poistoerosta vähennettynä taseen aineettomilla hyödykkeillä.

TILIKAUDEN VOITTO

Elon tilikauden voitto määräytyy sosiaali- ja terveystieteiden etukäteen vahvistamien Elon hakemien laskuperusteiden mukaisesti.

TUNNUSLUVUT JA ANALYYSI

Taloudellista kehitystä kuvaavat tunnusluvut ja analyysit on laskettu ja esitetty Finanssivalvonnan liitetietoja koskevien määräysten mukaisesti.

Keskeisimpien tunnuslukujen määritelmät ja laskentatavat kuvataan liitetietojen kohdassa Tunnuslukujen opas.

YEL:N VASTUUNJAON MAHDOLLINEN KORJAAMINEN

Tilinpäätöstä 2014 laadittaessa tilinpäätöskäytänteiden mukaista toimintatapaa YEL:n kustannustenjaon saatavan/velan tilinpäätösarvion määrittämisessä jouduttiin muuttamaan. Vuoden 2015 aikana kustannustenjaon tietoja vielä tarkennettiin ja se johti lisäsuoritukseen, joka maksettiin marraskuussa 2015. Toimintatapa koski kokonaismaksutulon määräämistä.

TULOSLASKELMA

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
Vakuutustekninen laskelma				
Vakuutusmaksutulo	3 157 104	3 022 886	3 157 104	3 022 886
Sijoitustoiminnan tuotot	2 615 269	2 024 887	2 628 634	2 090 757
Korvauskulut				
Maksetut korvaukset	-3 177 980	-3 084 357	-3 177 980	-3 084 357
Korvausvastuun muutos	-469 338		-469 338	
Sulautumisen osuus		3 204 239		3 204 239
Korvausvastuun muutos sulautumisen jälkeen		-3 544 810		-3 544 810
Vakuutusmaksuvastuun muutos	-301 714		-301 714	
Sulautumisen osuus		3 763 004		3 763 004
Vakuutusmaksuvastuun muutos sulautumisen jälkeen		-4 297 569		-4 297 569
Liikekulut	-72 677	-78 512	-72 677	-78 512
Sijoitustoiminnan kulut	-1 748 848	-1 002 669	-1 765 998	-1 037 687
Vakuutustekninen tulos	1 815	7 098	-1 969	37 952
Muu kuin vakuutustekninen laskelma				
Muut tuotot	1 984	952	1 533	592
Muut kulut	-19	-17	-19	-17
Osuus osakkuusyritysten voitosta/tappiosta			2 965	2 057
Tilinpäätössiirrot				
Poistoeron muutos	-110	-327		
Tuloverot				
Tilikauden ja aikaisempien tilikausien verot	-3 664	-4 768	-4 876	-10 322
Laskennalliset verot			106	-2 945
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta	6	2940	-2 260	27 318
Vähemmistöosuus tilikauden tuloksesta			-83	-9 354
Tilikauden voitto/tappio	6	2 940	-2 343	17 964

TASE

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
VASTAAVAA				
Aineettomat hyödykkeet				
Aineettomat oikeudet	9 501	11 807	9 564	11 870
Muut pitkävaikutteiset menot	20 254	10 181	20 254	10 181
Keskeneräiset hankinnat	1 130	5 911	1 130	5 911
	30 885	27 899	30 948	27 962
Sijoitukset				
Kiinteistösijoitukset				
Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet	713 445	733 313	1 489 792	1 543 957
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	674 640	695 035		
Lainasaamiset kiinteistöiltä			69 555	70 805
	1 388 085	1 428 347	1 559 347	1 614 763
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä ja omistusyhteisyhteisöissä				
Osakkeet ja osuudet saman konsernin yrityksissä	32 881	23 857		
Osakkeet ja osuudet osakkuusyhteisöissä	4 834	11 653	16 966	20 883
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	124 337	130 115		
	162 052	165 626	16 966	20 883
Muut sijoitukset				
Osakkeet ja osuudet	9 502 673	8 524 690	9 508 552	8 530 212
Rahoitusmarkkinavälineet	5 546 656	5 537 403	5 546 656	5 537 403
Kiinnelainasaamiset	136 643	130 709	136 643	130 709
Muut lainasaamiset	419 020	416 281	419 020	416 281
Muut sijoitukset			2 113	2 109
	15 604 993	14 609 083	15 612 984	14 616 714
	17 155 130	16 203 056	17 189 298	16 252 359
Saamiset				
Ensivakuutustoiminnasta				
Vakuutusentajilta	184 556	180 092	184 556	180 092
Muut saamiset				
Muut saamiset	364 004	414 139	358 946	402 714
Laskennalliset verosaamiset			3 270	3 580
	548 560	594 231	546 771	586 386
Muu omaisuus				
Aineelliset hyödykkeet				
Koneet ja kalusto	4 513	4 833	4 513	4 833
Muut aineelliset hyödykkeet	385	387	385	387
	4 898	5 220	4 898	5 220
Rahat ja pankkisaamiset	459 836	493 535	480 431	527 778
	464 734	498 755	485 329	532 998
Siirtosaamiset				
Korot ja vuokrat	62 576	80 702	62 189	80 263
Muut siirtosaamiset	38 396	39 235	40 595	42 267
	100 973	119 938	102 784	122 530
Vastaavaa yhteensä	18 300 281	17 443 880	18 355 131	17 522 235

TASE

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
VASTATTAVAA				
Oma pääoma				
Pohjarahasto	6 694	6 694	6 694	6 694
Rakennusrahasto			86	86
Lainanlyhennysrahasto			88	233
Arvonkorotusrahasto			185	185
Muut rahastot	92 792	89 852	93 020	90 168
Edellisten tilikausien voitto/tappio	1 842	1 842	-12 127	-27 141
Tilikauden voitto/tappio	6	2 940	-2 343	17 964
	101 333	101 328	85 603	88 188
Vähemmistöosuus			57 515	70 119
Tilinpäätössiirtojen kertymä				
Poistoero	727	617		
Konsernireservi			869	1 322
Vakuutustekninen vastuovelka				
Vakuutusmaksuvastuu	9 854 005	9 552 291	9 854 005	9 552 291
Korvausvastuu	7 995 649	7 526 311	7 995 649	7 526 311
	17 849 654	17 078 602	17 849 654	17 078 602
Pakolliset varaukset	22	9	4 139	6 586
Velat				
Ensivakuutustoiminnasta	12 726	12 211	12 726	12 211
Laskennalliset verovelat			5 633	6 023
Muut velat	278 274	131 630	278 478	131 580
	291 000	143 842	296 837	149 814
Siirtovelat	57 544	119 483	60 514	127 605
Vastattavaa yhteensä	18 300 281	17 443 880	18 355 131	17 522 235

RAHOITUSLASKELMA

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
Liiketoiminnan rahavirta				
Voitto/tappio varsinaisesta toiminnasta ennen satunnaisia eriä	1 815	7 098	-1 969	37 952
Oikaisut				
Vakuutusteknisen vastuuvelan muutos	771 052	7 842 379	771 052	7 842 379
Sulautumisen osuus		-6 967 243		-6 967 243
Sijoitusten arvonalentumiset ja arvonnkorotukset	163 815	121 591	204 038	152 351
Suunnitelman mukaiset poistot	8 736	5 949	8 736	5 949
Myyntivoitot ja -tappiot	-757 116	-968 069	-759 066	-968 071
Rahavirta ennen käyttöpääoman muutosta	188 303	41 705	222 792	103 317
Käyttöpääoman muutos:				
Lyhytaikaisten korottomien liikesaamisten lisäys (-) / vähennys (+)	64 637	-454 579	59 050	-445 275
Sulautumisen osuus		299 117		247 241
Lyhytaikaisten korottomien velkojen lisäys (+) / vähennys (-)	85 233	190 966	77 874	168 173
Sulautumisen osuus		-54 182		-72 230
Liiketoiminnan rahavirta ennen rahoituseriä ja veroja	338 173	23 027	359 716	1 226
Maksetut välittömät verot	-3 664	-4 768	-4 876	-10 322
Liiketoiminnan muiden erien rahavirta	1 965	936	1 514	575
Liiketoiminnan rahavirta	336 474	19 195	356 354	-8 521
Investointien rahavirta				
Investoinnit sijoituksiin	-358 772	-6 452 663	-392 301	-6 497 583
Sulautumisen osuus		6 535 487		6 609 613
Aineettomien ja aineellisten hyödykkeiden sekä muun omaisuuden investoinnit ja luovutustulot	-11 400	-24 682	-11 400	-21 178
Sulautumisen osuus		4 216		4 280
Investointien rahavirta	-370 173	62 358	-403 701	95 131
Rahoituksen rahavirta				
Oman pääoman vähennys		-127		-127
Rahoituksen rahavirta		-127		-127
Rahavarojen muutos	-33 699	81 427	-47 347	86 484
Rahavarat tilikauden alussa	493 535	192 598	527 778	210 866
Sulautumisen osuus		219 511		230 428
Rahavarat tilikauden lopussa	459 836	493 535	480 431	527 778

TULOSLASKELMAN LIITETIEDOT

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
VAKUUTUSMAKSUTULO				
Ensivakuutus				
TyEL:n mukainen eläkevakuutus				
Työnantajan osuus	2 035 857	1 951 430	2 035 857	1 951 430
Työntekijän osuus	691 245	648 598	691 245	648 598
	2 727 103	2 600 027	2 727 103	2 600 027
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus				
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	1 707	2 159	1 707	2 159
	428 294	420 699	428 294	420 699
Vakuutusmaksutulo	3 157 104	3 022 886	3 157 104	3 022 886
Vakuutusmaksutulosta vähennetyt erät				
Luottotappiot vakuutusmaksusaamisista				
TyEL / TEL-L				
YEL	15 066	16 537	15 066	16 537
	4 275	4 451	4 275	4 451
	19 341	20 988	19 341	20 988
MAKSETUT KORVAUKSET				
Ensivakuutus				
Maksettu eläkkeensaajille				
TyEL:n mukainen perusvakuutus	2 463 452	2 353 662	2 463 452	2 353 662
TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus	31 039	31 338	31 039	31 338
YEL:n vähimmäisturvan mukainen vakuutus	361 344	345 170	361 344	345 170
YEL:n mukainen lisäeläketurva	1 750	1 739	1 750	1 739
	2 857 585	2 731 909	2 857 585	2 731 909
Maksettu/saatu vastuunjakokorvauksia				
TyEL-eläkkeet	394 317	391 069	394 317	391 069
YEL-eläkkeet (*)	88 389	83 382	88 389	83 382
Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta				
YEL:n valtion osuus	-156 566	-119 378	-156 566	-119 378
VEKL:n valtion korvaus	-36 475	-29 678	-36 475	-29 678
	-463	-335	-463	-335
	289 202	325 060	289 202	325 060
	3 146 787	3 056 969	3 146 787	3 056 969
Korvaustoiminnon hoitokulut				
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	25 672	22 756	25 672	22 756
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	5 522	4 632	5 522	4 632
Maksetut korvaukset yhteensä	3 177 980	3 084 357	3 177 980	3 084 357

(*) Vuosi 2015 sisältää YEL:n vastuunjaon takautuvan korjauksen.

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTON ERITTELY				
Sijoitustoiminnan tuotot				
Tuotot sijoituksista saman konsernin yrityksiin				
Osinkotuotot	6 354			
Korkotuotot	3 209	4 437		
	9 563	4 437		
Tuotot sijoituksista omistusyhteisyhtiöihin				
Osinkotuotot	684	601	-61	-1 343
	684	601	-61	-1 343
Tuotot kiinteistösijoituksista				
Korkotuotot				
Saman konsernin yritykset	17 345	21 775		
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	234	222	1 437	5 423
Muut tuotot				
Muilta kuin saman konsernin yrityksiltä	166 384	160 601	203 437	250 469
	183 964	182 598	204 874	255 892
Tuotot muista sijoituksista				
Osinkotuotot	240 246	190 795	238 501	187 712
Korkotuotot	143 169	157 817	145 709	160 723
Muut tuotot	899 107	297 956	899 126	297 089
	1 282 522	646 568	1 283 336	645 524
Yhteensä	1 476 732	834 203	1 488 148	900 072
Arvon alentumisten palautukset	75 299	99 865	75 299	99 865
Myyntivoitot	1 063 238	1 090 819	1 065 187	1 090 821
Yhteensä	2 615 269	2 024 887	2 628 634	2 090 757
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	-101 405	-98 606	-78 735	-71 368
Kulut muista sijoituksista	-1 060 360	-540 743	-1 060 365	-572 659
Korkokulut ja muut vieraan pääoman kulut	-41 848	-19 115	-41 848	-19 115
	-1 203 613	-658 464	-1 180 948	-663 141
Arvon alenemiset ja poistot				
Arvon alenemiset	-235 995	-219 024	-238 705	-221 036
Rakennusten suunnitelmapoistot	-3 118	-2 432	-40 223	-30 760
	-239 114	-221 456	-278 929	-251 796
Myyntitappiot	-306 122	-122 749	-306 122	-122 749
Yhteensä	-1 748 848	-1 002 669	-1 765 998	-1 037 687
Sijoitustoiminnan nettotuotto ennen arvонkorotuksia ja niiden oikaisua	866 420	1 022 217	862 636	1 053 071
Sijoitustoiminnan nettotuotto tuloslaskelmassa	866 420	1 022 217	862 636	1 053 071

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
TULOSLASKELMAN ERÄ LIIKEKULUT				
Vakuutusten hankintamenot				
Ensivakuutuksen palkkiot	7 905	7 714	7 905	7 714
Muut vakuutusten hankintamenot	11 011	11 408	11 011	11 408
	18 915	19 122	18 915	19 122
Vakuutusten hoitokulut	34 954	35 416	34 954	35 416
Hallintokulut				
Lakisääteiset maksut				
ETK:n kustannusosuus	7 035	7 940	7 035	7 940
Oikeushallintomaksu	690	757	690	757
FIVA:n valvontamaksu	309	373	309	373
	8 034	9 069	8 034	9 069
Muut hallintokulut	10 773	14 905	10 773	14 905
Yhteensä	72 677	78 512	72 677	78 512
KOKONAISLIIKEKULUT TOIMINNOITTAIN				
Maksetut korvaukset				
Korvaustoiminnon hoitokulut	25 672	22 756	25 672	22 756
Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut	5 522	4 632	5 522	4 632
	31 193	27 388	31 193	27 388
Liikekulut	72 677	78 512	72 677	78 512
Sijoitustoiminnan kulut				
Kulut kiinteistösijoituksista	5 366	5 490	5 369	5 546
Kulut muista sijoituksista	17 050	16 914	17 050	16 914
	22 416	22 404	22 420	22 460
Muut kulut	19	17	19	17
Yhteensä	126 305	128 321	126 309	128 377

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
HENKILÖSTÖÄ JA TOIMIELINTEN JÄSENIÄ KOSKEVAT LIITETIEDOT				
Henkilöstökulut				
Palkat ja palkkiot	30 488	30 912	30 488	30 969
Eläkekulut	5 446	5 632	5 446	5 632
Muut henkilösivukulut	1 510	1 748	1 510	1 748
Yhteensä	37 444	38 293	37 444	38 349
Johdon palkat ja palkkiot				
Toimitusjohtaja ja varatoimitusjohtaja	906	1 182	906	1 182
Hallituksen jäsenet ja varajäsenet	424	547	441	581
Hallintoneuvosto	79	103	79	103
Yhteensä	1 409	1 832	1 426	1 866

Toimitusjohtajana ajalla 1.1.–31.5.2015 toimi Lasse Heiniö. Toimitusjohtaja-ajalta Heiniön maksuperusteiset palkat ja palkkiot olivat 275 503,60 euroa. 1.6.–31.12.2015 välisen ajan Lasse Heiniö toimi hallituksen neuvonantajana. Heiniön maksuperusteiset palkat ja palkkiot koko vuoden ajalta olivat 505 541,80 euroa.

Toimitusjohtajana ajalla 1.6.–31.12.2015 toimi Satu Huber. Toimitusjohtaja-ajalta Huberin maksuperusteiset palkat ja palkkiot olivat 206 867,06 euroa. 1.1.–31.5.2015 Satu Huber toimi varatoimitusjohtajana. Huberin maksuperusteiset palkat ja palkkiot koko vuoden ajalta olivat 421 991,26 euroa.

Toimitusjohtajan eläkeikä on 64 vuotta. Toimitusjohtajalla on Elon edeltäjäyhtiöstä siirtynyt lisäeläkevakuutus, joka kartuttaa eläkettä vuosittain 0,2 prosenttia. Lisäeläkevakuutuksen kustannus vuodelta 2015 oli 17 060,93 euroa.

Hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenille ei ole annettu eläkesitoumuksia, rahalainoja eikä vakuuksia.

Henkilöstön keskimääräinen lukumäärä tilikauden aikana				
Konttorihenkilöstö	422	413	422	413
Myyntihenkilöstö	25	26	25	26
Kiinteistöhenkilöstö	10	8	10	8
Tilintarkastajille maksetut palkkiot				
Ernst & Young Oy:lle maksetut palkkiot				
Tilintarkastus	263	186	289	250
Veroneuvonta	30	54	30	55
Muut palvelut	57	122	59	131

TASEEN LIITETIEDOT

1 000 euroa	Jäljellä oleva hankintameno 2015	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015	Jäljellä oleva hankintameno 2014	Kirjanpitoarvo 2014	Käypä arvo 2014
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, EMOYHTIÖ						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	55 254	55 254	73 491	56 494	56 494	73 203
Kiinteistöosakkeet saman konsernin yrityksissä	479 656	492 202	865 107	495 771	509 503	873 252
Muut kiinteistöosakkeet	163 130	165 989	339 947	164 457	167 316	348 948
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	674 640	674 640	674 640	695 035	695 035	695 035
Sijoitukset saman konsernin yrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	32 881	32 881	93 807	23 857	23 857	64 788
Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä	124 337	124 337	124 337	130 115	130 115	130 115
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	4 834	4 834	6 774	11 653	11 653	22 461
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	9 502 673	9 502 673	11 579 304	8 524 690	8 524 690	10 393 404
Rahoitusmarkkinavälineet	5 546 656	5 546 656	5 691 341	5 537 403	5 537 403	5 789 162
Kiinnelainasaamiset	136 643	136 643	136 643	130 709	130 709	130 709
Muut lainasaamiset	419 020	419 020	419 020	416 281	416 281	416 281
	17 139 724	17 155 130	20 004 411	16 186 466	16 203 056	18 937 359
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta	-39 043			-37 506		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia	15 405			16 591		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)						
			2 849 282			2 734 303
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero						
			73 133			56 509

1 000 euroa	Jäljellä oleva hankintameno 2015	Kirjanpitoarvo 2015	Käypä arvo 2015	Jäljellä oleva hankintameno 2014	Kirjanpitoarvo 2014	Käypä arvo 2014
SIJOITUSTEN KÄYPÄ ARVO JA ARVOSTUSERO, KONSERNI						
Kiinteistösijoitukset						
Kiinteistöt	1 284 181	1 296 727	1 739 769	1 338 966	1 352 698	1 734 499
Kiinteistöosakkeet omistusyhteisyrityksissä	209	209	209	207	207	112
Muut kiinteistöosakkeet	189 997	192 856	366 926	188 193	191 053	372 684
Saamiset kiinteistöyhtiöiltä	69 555	69 555	69 555	70 805	70 805	70 805
Sijoitukset omistusyhteisyrityksissä						
Osakkeet ja osuudet	16 966	16 966	18 989	20 883	20 883	22 379
Muut sijoitukset						
Osakkeet ja osuudet	9 508 552	9 508 552	11 585 183	8 530 212	8 530 212	10 398 925
Rahoitusmarkkinavälineet	5 546 656	5 546 656	5 691 341	5 537 403	5 537 403	5 789 162
Kiinnelainasaamiset	136 643	136 643	136 643	130 709	130 709	130 709
Muut lainasaamiset	419 020	419 020	419 020	416 281	416 281	416 281
Muut sijoitukset	2 113	2 113	2 113	2 109	2 109	2 109
	17 173 893	17 189 298	20 029 748	16 235 768	16 252 359	18 937 666
Rahoitusmarkkinavälineiden jäljellä oleva hankintameno sisältää:						
korkotuotoiksi (+) tai niiden vähennykseksi (-) jaksotettua nimellisarvon ja hankintamenon erotusta	-39 043			-37 506		
Kirjanpitoarvo sisältää						
Tuloutettuja arvonkorotuksia	15 405			16 591		
Arvostusero (käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotus)			2 840 450	2 685 307		
Ei-suojaavien johdannaisten arvostusero			73 133	56 509		

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
JOHDANNAISET				
Ei-suojaavat johdannaiset				
Muut saamiset				
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	90 003	87 749	90 003	87 749
Muut velat				
Johdannaiset, kirjanpitoarvo	107 069	64 073	107 069	64 073
Johdannaiset, arvonmuutokset	38 530	34 133	38 530	34 133
Muut siirtosaamiset ja -velat				
Johdannaiset	-33 822	-97 868	-33 822	-97 868

1 000 euroa

	Emoyhtiö Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet 2015	Emoyhtiö Lainasaamiset saman konsernin yrityksiltä 2015	Konserni Kiinteistöt ja kiinteistöosakkeet 2015	Konserni Lainasaamiset kiinteistöyhtiöiltä 2015
KIINTEISTÖSIJOITUKSET				
Kiinteistösijoitusten muutokset				
Hankintameno 1.1.	900 270	825 150	2 061 778	70 805
Lisäykset	18 736	173 267	54 565	
Vähennykset	-17 722	-323 777	-72 736	-1 250
Siirrot erien välillä	-32 963			
Hankintameno 31.12.	868 321	674 640	2 043 608	69 555
Kertyneet poistot 1.1.	-19 035		-378 487	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			10 110	
Tilikauden poistot	-2 783		-42 969	
Kertyneet poistot 31.12.	-21 818		-411 346	
Arvonalentumiset 1.1.	-140 590		-165 038	
Vähennysten ja siirtojen arvonalentumiset			5 921	
Tilikauden arvonalentumiset	-21 048		-21 046	
Arvonalentumisten palautukset	11 990		11 990	
Arvonalentumiset 31.12.	-149 649		-168 173	
Arvonkorotukset 1.1.	16 591		25 703	
Arvonkorotukset 31.12.	16 591		25 703	
Kirjanpitoarvo 31.12.	713 445	674 640	1 489 792	69 555

1 000 euroa

Emoyhtiö 2015

Konserni 2015

OMASSA KÄYTÖSSÄ OLEVAT KIINTEISTÖT JA KIINTEISTÖOSAKKEET

Jäljellä oleva hankintameno	15 237	15 237
Kirjanpitoarvo	15 237	15 237
Käypä arvo	15 287	15 287

1 000 euroa

OSAKKEET JA OSUudet SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ**Osakkeet ja osuudet**

Hankintameno 1.1.	23 857	
Lisäykset	9 040	
Vähennykset	-17	
Hankintameno 31.12.	32 881	

1 000 euroa

Emoyhtiö 2015

Konserni 2015

OSAKKEET JA OSUudet OMISTUSYHTEISYRITYKSISSÄ**Osakkeet ja osuudet**

Hankintameno 1.1.	11 653	20 883
Lisäykset		2 944
Vähennykset	-6 819	-6 861
Hankintameno 31.12.	4 834	16 966

1 000 euroa

Nimi	Kotipaikka	Omistusosuus	Oma pääoma 31.12.2015	Tilikauden voitto/tappio 31.12.2015
OSAKKEET JA OSUDET SAMAN KONSERNIN YRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ				
Probus Holding Oy	Helsinki	79,47 %	14 674	53
OSAKKEET JA OSUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ, EMOYHTIÖ				
Exilion Capital Oy	Helsinki	49,00 %	187	22
Suomen Metsäsijoitus Oy	Espoo	25,00 %	8 502	452
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33 %	11	
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33 %	11	
Tyvene Oy	Helsinki	40,00 %	572	564
Avara Oy	Helsinki	49,12 %	597	44
Amplus Holding Oy	Helsinki	49,12 %	4 152	3
Glasnost Oy	Espoo	33,30 %	1 306	-2
Pohja-yhtymä Oy	Espoo	27,30 %	3 632	23
OSAKKEET JA OSUDET OMISTUSYHTEYSYRITYKSISSÄ, KONSERNI				
Osakkeet ja osuudet				
Exilion Capital Oy	Helsinki	49,00 %	187	22
Suomen Metsäsijoitus Oy	Espoo	25,00 %	8 502	452
Vakuutusneuvonta Aura Oy	Espoo	33,33 %	11	
Vakuutusneuvonta Pohja Oy	Espoo	33,33 %	11	
Tyvene Oy	Helsinki	40,00 %	572	564
Avara Oy	Helsinki	49,12 %	597	44
Amplus Holding Oy	Helsinki	49,12 %	4 152	3
Kiinteistöosakkeet				
Glasnost Oy	Espoo	33,30 %	1 306	-2
Pohja-yhtymä Oy	Espoo	27,30 %	3 632	23
Kampintorni Oy	Espoo	50,00 %	60	-3

1 000 euroa

	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
MUUT SIIJOITUKSET, EMOYHTIÖ				
Kotimaiset ja ulkomaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet				
3Step IT Group Oy	17,31	6 199	15 094	Suomi
Aina Group Oyj A	14,89	3 388	3 388	Suomi
Aina Group Oyj K	14,89	121	121	Suomi
Anvia Oyj	0,00	1	2	Suomi
Arek Oy	12,13	19	19	Suomi
Fingrid Oyj	4,51	34	250	Suomi
Futurice Oy	19,02	4 838	4 838	Suomi
Joukahainen Oy	16,97	1	1	Suomi
Kauppakeskus Hansa GP Oy	16,50	8	8	Suomi
Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turva	6,63	702	702	Suomi
Keski-Pohjanmaan Kirjapaino A	3,31	306	417	Suomi
Keski-Pohjanmaan Kirjapaino K	3,31	9	12	Suomi
Kestopalkki LPJ Oy	0,93	6	6	Suomi
Kotkamills Group Oy A	9,58	958	958	Suomi
Kustannus Oy Demari	4,73	25	113	Suomi
Lalli Oy	4,48	24	24	Suomi
Lapuan Yrittäjähotelli Oy	0,32	2	2	Suomi
Liguirix Topco Holding Oy	19,95	1 405	4 308	Suomi
Meri-Teijo Golf Oy	0,09	2	2	Suomi
Midinvest Oy	7,93	673	698	Suomi
Oy G.W.Sohlberg Ab	0,21	28	28	Suomi
Oy NordGolf Ab	0,12	13	13	Suomi
Oy Pickala Golf Ab	0,07	27	27	Suomi
Oy Sea-Golf Ab	0,10	2	2	Suomi
Oy Wedeco Ab	8,89	956	1 556	Suomi
Rederiaktiebolaget Eckero	0,64	248	513	Suomi
Sato Oyj	12,89	39 918	104 222	Suomi
Seligson & Co Oyj	11,76	1 009	2 185	Suomi
S-Pankki Oyj	1,50	5 832	5 832	Suomi
Suomi Power Networks TopCo B.V.	7,50	12 878	39 918	Alankomaat
TA-Yhtymä Oy B	14,53	566	566	Suomi
Teknikum-Yhtiöt Oy	19,60	2 470	2 935	Suomi
ThermiSol Oy	10,00	100	100	Suomi
Vierumäki Golf Oy	0,31	12	12	Suomi
Kotimaiset ja ulkomaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet yhteensä		82 780	188 873	

1 000 euroa

	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Kotimaiset noteeratut osakkeet ja osuudet				
Alma Media Oyj	2,25	5 443	5 558	Suomi
Amer Sports Oyj	1,94	20 071	62 058	Suomi
Asiakastieto Group Oyj	1,13	2 508	2 547	Suomi
Aspo Oyj	0,19	419	450	Suomi
Atria Plc	0,66	1 143	1 143	Suomi
Bittium Oyj	1,40	901	3 505	Suomi
Caverion Corp	1,69	10 719	19 139	Suomi
Citycon Oyj	0,11	2 289	2 400	Suomi
Componenta Oyj	5,04	3 357	3 357	Suomi
Elisa Oyj	0,29	7 491	17 151	Suomi
Fit Biotech Oy	2,76	609	609	Suomi
Fortum Oyj	0,51	63 266	63 266	Suomi
F-Secure Oyj	4,89	15 369	20 047	Suomi
HKScan Oyj	2,30	4 354	4 354	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj II	1,96	852	852	Suomi
Ilkka-Yhtymä Oyj I	2,16	230	230	Suomi
Ixonos Plc	0,43	101	101	Suomi
Kesko Oyj	1,31	19 288	29 035	Suomi
Kone Oyj	0,52	45 624	92 050	Suomi
Kotipizza Oyj	4,93	1 566	1 936	Suomi
Lassila & Tikanoja Oyj	3,17	15 170	22 271	Suomi
Lemminkäinen Oyj	0,25	815	815	Suomi
Metso Oyj	0,72	22 294	22 294	Suomi
M-real Oyj	0,17	1 951	3 632	Suomi
Neste Oil Oyj	0,48	15 838	33 739	Suomi
Nokia Oyj	0,26	76 892	93 187	Suomi
Orion Oyj A	0,75	4 073	9 320	Suomi
Orion Oyj B	0,55	14 404	17 903	Suomi
Outokumpu Oyj	1,16	13 168	13 168	Suomi
Outotec Oyj	0,17	1 047	1 047	Suomi
Pihlajalinna Oyj	2,22	5 527	8 107	Suomi
Pöyry Oyj	3,87	8 732	8 732	Suomi
Raisio Plc	1,29	4 744	7 250	Suomi
Rapala VMC Oyj	0,40	735	735	Suomi
Restamax Oyj	1,66	1 249	1 361	Suomi
Sampo Oyj	0,35	54 589	91 650	Suomi
Siili Solutions Oyj	1,39	196	672	Suomi
Solteq Oyj	11,24	2 200	3 560	Suomi
Soprano Oyj	9,83	745	745	Suomi
Suominen Oyj	5,60	11 197	17 513	Suomi
Technopolis Plc	0,09	363	373	Suomi
Tieto Oyj	0,55	7 942	10 151	Suomi

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Tulikivi Oyj	9,03	791	791	Suomi
UPM-Kymmene Oyj	0,86	51 756	79 258	Suomi
Utechnic Group Oyj	0,05	12	12	Suomi
Wärtsilä Oyj Abp	0,81	43 219	67 233	Suomi
Wulff-Group Oyj	5,30	469	469	Suomi
YIT Oyj	2,62	17 461	17 461	Suomi
Kotimaiset noteeratut osakkeet ja osuudet yhteensä		583 177	863 236	

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Ulkomaiset noteeratut osakkeet				
Adidas AG	0,07	9 154	13 981	Saksa
Allianz SE	0,02	15 368	16 846	Saksa
Amadeus IT Holding SA	0,17	21 524	30 717	Espanja
APERAM	0,86	16 457	22 135	Luxemburg
Atlas Copco AB	0,13	19 442	24 946	Ruotsi
Attendo AB	3,75	32 584	46 031	Ruotsi
AXA SA	0,04	17 069	22 707	Ranska
BASF SE	0,03	12 373	17 680	Saksa
Bayer AG	0,02	17 219	17 219	Saksa
Bayerische Motoren Werke AG	0,03	19 526	19 526	Saksa
BNP Paribas SA	0,03	20 026	21 414	Ranska
CaixaBank	0,05	9 642	9 642	Espanja
Daimler AG	0,04	26 219	32 242	Saksa
Danske Bank A/S	0,07	17 372	17 372	Tanska
Deutsche Lufthansa AG	0,21	13 792	13 910	Saksa
Deutsche Post AG	0,04	14 016	14 016	Saksa
Elekta AB	0,54	15 445	15 692	Ruotsi
Gemalto NV	0,17	8 313	8 313	Alankomaat
Gjensidige Forsikring ASA	0,16	12 087	12 134	Norja
Heineken NV	0,05	19 068	22 056	Alankomaat
Hennes & Mauritz AB	0,06	18 340	28 272	Ruotsi
ING Groep NV	0,06	28 342	31 125	Alankomaat
Intertek Group Plc	0,26	14 566	16 080	Yhdistynyt kuningaskunta
Intesa Sanpaolo SpA	0,03	9 578	12 352	Italia
Land Securities Group Plc	0,03	3 207	3 207	Yhdistynyt kuningaskunta
Lloyds Banking Group Plc	0,04	20 618	31 858	Yhdistynyt kuningaskunta
L'Oreal SA	0,02	8 245	18 636	Ranska
Nestle SA	0,02	21 844	36 467	Sveitsi
Nordea Bank AB	0,13	46 352	54 908	Ruotsi
Novartis AG	0,01	19 037	20 028	Sveitsi

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Novo Nordisk A/S	0,02	8 732	24 114	Tanska
Novozymes A/S	0,14	5 470	15 505	Tanska
Nuance Communications Inc	0,49	18 919	27 404	Yhdysvallat
Partners Group Holding AG	0,26	6 848	23 339	Sveitsi
Pershing Square Holdings Ltd	1,39	48 191	61 974	Caymansaaret
Reckitt Benckiser Group Plc	0,04	19 940	25 160	Yhdistynyt kuningaskunta
Roche Holding AG	0,01	14 064	26 275	Sveitsi
Shire Ltd	0,04	13 169	16 002	Irlanti
Siemens AG	0,02	12 943	12 943	Saksa
Storebrand ASA	1,11	18 197	18 197	Norja
Swatch Group AG/The	0,08	8 404	8 404	Sveitsi
Svenska Handelsbanken AB	0,06	7 071	14 743	Ruotsi
Swiss Prime Site AG	0,05	2 057	2 174	Sveitsi
Symrise AG	0,23	6 740	18 399	Saksa
Synchronoss Technologies Inc	0,58	8 252	8 252	Yhdysvallat
TAG Immobilien AG	0,15	2 000	2 300	Saksa
Telefonica SA	0,06	28 165	28 165	Espanja
TeliaSonera AB	0,10	20 482	20 482	Ruotsi
Unilever NV	0,04	24 687	30 079	Alankomaat
Vinci SA	0,08	20 339	27 122	Ranska
Vodafone Group Plc	0,04	30 057	30 340	Yhdistynyt kuningaskunta
WPP Group Plc	0,11	28 125	30 879	Yhdistynyt kuningaskunta
Ulkomaiset noteeratut osakkeet yhteensä		879 675	1 123 762	

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Osakerahastot				
Aberdeen Global SICAV Asia Pacific Equity A2/C	0,02	43 794	49 091	Luxemburg
Allianz Europe Equity Growth W EUR	0,00	41 507	81 432	Luxemburg
Capman Public Market Fund FCP-SIF CA1	36,03	170	1 075	Luxemburg
Conventum Lyrical Fund - Class I	0,07	41 188	71 801	Luxemburg
db x-trackers MSCI EM Asia Index UCITS ETF 1C	0,35	62 358	62 358	Luxemburg
db x-trackers Stoxx Europe 600 UCITS ETF (DR) 1C	0,23	191 978	211 374	Luxemburg
eQ Kehittyvät Markkinat Osinko 1 K	0,16	41 931	43 361	Suomi
Evli Eurooppa B	0,10	62 000	88 931	Suomi
Fidelity Fast Emerging Markets I Acc USD	0,04	60 345	71 058	Luxemburg
FIM Kehittyvät Markkinat Pienemmät Yhtiöt A	1,88	11 594	12 844	Suomi
Fondita Nordic Micro Cap B	0,09	25 858	75 542	Suomi
Fourton Odysseus A	0,11	31 293	53 582	Suomi
Fourton Stamina A	0,08	31 287	60 725	Suomi
Fullerton Asian Small Cap Equities Class I Acc USD	1,91	47 490	52 052	Luxemburg

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
GAM Star China Equity USD Ordinary Class (Acc)	0,14	29 454	40 187	Irlanti
GMO Global Real Return UCITS fund Class A EUR	0,09	95 349	95 349	Irlanti
Henderson Gartmore Pan European Fund I EUR Acc	0,44	50 036	50 164	Luxemburg
iShares China Large-Cap ETF (USD)	0,03	47 001	47 001	Yhdysvallat
iShares Core DAX UCITS ETF (De)	0,01	49 384	49 384	Saksa
iShares Core MSCI Emerging Markets ETF USD	2,09	70 552	70 552	Yhdysvallat
iShares Core S&P 500 ETF (USD)	0,33	170 040	209 819	Yhdysvallat
iShares MSCI India ETF (USD)	0,07	66 163	66 938	Yhdysvallat
iShares MSCI Japan EUR Hedged UCITS ETF (EUR)	0,05	60 679	63 140	Irlanti
iShares MSCI Philippines ETF (USD)	0,26	19 369	19 369	Yhdysvallat
iShares Russell 2000 ETF (JPY)	0,21	49 136	49 136	Yhdysvallat
iShares STOXX Europe 600 UCITS ETF (DE)	0,11	245 774	255 533	Saksa
Kempen (Lux) Global High Dividend I	0,01	38 904	61 195	Luxemburg
LähiTapiola Hyvinvointi A	0,55	20 058	31 066	Suomi
LähiTapiola USA A	0,98	17 300	32 002	Suomi
Mirae Asset Asia Sector Leader Equity I EUR	1,05	45 689	45 689	Luxemburg
Montanaro European Smaller Companies EUR Acc	0,97	34 616	55 337	Irlanti
Nomura Fund Ireland - Japan Strategic Value Class I EUR Hedged	0,00	54 717	62 121	Irlanti
Nordea 1 - Emerging Stars Equity Fund BI-EUR	0,05	68 612	68 612	Luxemburg
Nordea 1 - Global Stable Equity Fund Unhedged BI-EUR	0,16	60 979	64 213	Luxemburg
PFS Somerset Emerging Markets Dividend Growth Fund EUR B Acc	3,44	50 999	57 000	Yhdistynyt kuningaskunta
PowerShares QQQ (MXN) ETF	0,48	170 005	182 375	Yhdysvallat
Sands Capital US Select Growth Fund CI A USD Acc	1,07	34 697	62 397	Irlanti
SSgA Enhanced Emerging Markets Equity Fund I EUR	0,55	68 304	68 735	Luxemburg
T. Rowe Price Funds SICAV - US Large-Cap Value Equity I USD	0,44	32 498	53 783	Luxemburg
T. Rowe Price Funds SICAV - US Large-Cap Growth Equity I USD	0,15	30 614	63 229	Luxemburg
T. Rowe Price Funds SICAV - US Smaller Companies Equity I USD	0,24	38 746	71 892	Luxemburg
Trigon New Europe Fund C	1,21	13 790	15 410	Viro
UB Aasia REIT Plus K	0,21	10 000	15 613	Suomi
Vanguard Emerging Markets Stock Index (Ins) EUR	0,02	125 858	128 491	Irlanti
Vanguard S&P 500 Index Fund ETF Class (USD)	0,00	187 466	201 748	Yhdysvallat
Winton Global Equity Fund Class Z USD	0,05	40 098	69 103	Irlanti
Osakerahastot yhteensä		2 789 681	3 361 810	

1 000 euroa	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Korkorahastot				
Aberdeen Global - Select Emerging Markets Bond Fund Acc A2 USD	0,03	15 145	17 123	Luxemburg
Aktia Emerging Market Local Currency Bond+ D	7,51	45 251	50 052	Suomi
Ashmore SICAV Emerging Markets Local Currency Bond Fund Ins USD Income	0,04	52 985	52 985	Luxemburg
Aviva Investors SICAV Global High Yield Bond Fund I	0,01	61 096	64 007	Luxemburg

1 000 euroa

	Osuus kaikista osakkeista %	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Babson Capital European Loan Fund B EUR	0,01	40 289	45 075	Irlanti
Babson Capital Global Loan Fund Tranche A USD Acc	0,00	21 686	33 476	Irlanti
Babson Capital Global Loan Fund Tranche B USD Acc	0,00	15 451	19 266	Irlanti
Babson Capital Global Senior Secured Bond D EUR	0,09	20 000	22 151	Irlanti
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Bond X2 USD	0,24	55 512	58 591	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Corporate Bond X2 USD	2,77	22 531	29 335	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Emerging Markets Local Currency Bond X2 EUR	2,30	81 695	81 695	Luxemburg
BlackRock Global Funds - Global High Yield Bond Hedged X2 EUR	0,17	50 479	59 345	Luxemburg
BlackRock Strategic Funds - Emerging Markets Flexi Dynamic Bond X2 USD	0,23	73 940	73 940	Luxemburg
BlueBay Global Diversified Corporate Bond Fund Base Class H	0,17	34 635	48 193	Luxemburg
BlueBay Global Unconstrained High Yield Fund H EUR	0,04	37 709	39 882	Luxemburg
BlueBay Investment Grade Absolute Return Bond Fund - I - EUR	0,01	50 395	50 982	Luxemburg
BlueBay Investment Grade Bond I Fund	0,00	15 755	17 763	Luxemburg
Capital Group Emerging Market Debt Fund LUX A7 USD	0,28	19 143	19 804	Luxemburg
Clareant European Loan Fund Class IIA EUR	0,00	52 195	57 893	Luxemburg
Evli High Yield Yrityslaina B	0,02	40 039	47 495	Suomi
Fidelity European High Yield Fund A-ACC-EUR	0,03	19 910	22 908	Luxemburg
GMO Emerging Country Debt Investment Fund	0,03	21 965	21 965	Irlanti
HSBC Global Investment Funds -Global Emerging Markets Bond X Cap	0,03	31 461	40 704	Luxemburg
iShares Core Euro Corporate Bond UCITS ETF (EUR)	0,00	1 264	1 264	Irlanti
iShares Euro High Yield Corporate Bond UCITS ETF	0,00	1 027	1 027	Irlanti
iShares iBoxx \$ Investment Grade Corporate Bond ETF	0,00	1 037	1 047	Yhdysvallat
iShares iBoxx USD High Yield Corporate Bond ETF	0,00	740	740	Yhdysvallat
Julius Baer Multibond Local Emerging Bond Fund C EUR	0,01	67 625	67 625	Luxemburg
M&G European Loan Fund C EUR	0,01	21 908	21 908	Irlanti
Muzinich Bondyield ESG Fund Institutional Hedged EUR Acc	0,22	28 017	34 737	Irlanti
Neuberger Berman Emerging Market Debt- Local Currency Fund- USD I2 Acc Class	1,16	40 138	40 138	Irlanti
Neuberger Berman Emerging Markets Debt -Hard Currency Fund- EUR I2 Acc Class	1,35	29 290	29 290	Irlanti
Neuberger Berman Emerging Markets Debt -Local Currency Fund- EUR I2 Unhedged Acc Class	0,55	27 304	27 304	Irlanti
Nomura Funds - US High Yield Bond I - EUR	0,01	25 000	26 083	Irlanti
Nordea 1 SICAV European High Yield Bond Fund X EUR	0,03	28 330	40 237	Luxemburg
Nordea 1 SICAV US Corporate Bond Fund - HX - EUR	0,09	33 792	33 792	Luxemburg
Nordea 1 SICAV US High Yield Bond Fund - HX - EUR	0,22	27 835	32 096	Luxemburg
Pictet Emerging Local Currency Debt Z EUR	0,01	36 022	36 022	Luxemburg
Pimco Diversified Duration Hedged Fund Inst EUR (Hgd) Acc	0,39	46 299	46 299	Irlanti
Pimco Emerging Local Bond Fund Inst EUR (Unhgd) Acc	0,09	24 773	24 773	Irlanti
Pimco Emerging Markets Corporate Bond Fund Inst EUR (Hgd) Acc	0,17	11 412	12 950	Irlanti
Pimco Global High Yield Bond Fund Institution Acc	0,03	18 437	18 521	Irlanti
Schroder International Euro Corporate Bond Fund I Acc	0,03	40 376	41 394	Luxemburg
Schroder International Selection Fund Emerging Markets Debt Absolute Return I EUR Hgd Acc	0,07	76 661	76 661	Luxemburg
T. Rowe Price Funds SICAV - Global High Yield Bond I USD	0,13	33 905	42 803	Luxemburg
Wellington US\$ Core High Yield Bond Portfolio EUR S Acc HC	0,71	25 724	28 365	Irlanti
Korkorahastot yhteensä		1 526 182	1 659 710	

1 000 euroa

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Pääomarahastot			
Advent International GPE VII	13 658	16 969	Yhdysvallat
Aino Holdingyhtiö Ky	18 678	18 678	Suomi
Altor Fund II (No. 1) Limited Partnership	2 721	2 721	Jersey
Altor Fund III (No. 2) Limited Partnership	8 954	9 730	Jersey
Altor Fund IV (No. 2) AB	2 290	2 290	Ruotsi
Amanda III Eastern Private Equity Ky	6 189	6 993	Suomi
American Securities Partners VI, L.P.	26 126	45 446	Yhdysvallat
Apax Europe VII - B, L.P.	18 128	18 128	Yhdistynyt kuningaskunta
Apax VIII - A L.P.	34 368	40 802	Guernsey
Armada Mezzanine Fund III Ky	941	2 109	Suomi
Armada Mezzanine Fund IV L.P.	4 530	4 870	Suomi
Auda Capital IV (Cayman) LP (USD)	993	2 902	Caymansaaret
Auda Capital IV Co-Investment Fund LP (USD)	970	1 214	Caymansaaret
AXA LBO Fund IV Supplementary FCPR	1 212	4 257	Ranska
AXA LBO Fund V Core	22 856	24 414	Ranska
AXA Secondary Fund III-1 L.P.	75	802	Jersey
AXA Secondary Fund V L.P.	15 300	43 181	Yhdistynyt kuningaskunta
AXA Secondary Fund VII L.P.	3 833	4 526	Yhdistynyt kuningaskunta
Berkshire Fund VIII-A L.P.	17 032	20 198	Yhdysvallat
Bowmark Capital Partners IV, L.P.	6 859	9 309	Yhdistynyt kuningaskunta
Bowmark Capital Partners V, L.P.	5 529	5 529	Yhdistynyt kuningaskunta
Bridgepoint Europe III, L.P.	5 033	5 052	Yhdistynyt kuningaskunta
Bridgepoint Europe IV F L.P.	7 816	10 272	Yhdistynyt kuningaskunta
Capvis Equity III L.P.	8 717	8 717	Jersey
Capvis Equity IV L.P.	9 129	10 019	Jersey
Capvis III Co-Investors Arena L.P.	10 000	10 891	Jersey
Charterhouse Capital Partners VIII LP No. 1.2	2 133	2 133	Yhdistynyt kuningaskunta
Conor Technology Fund I Ky	944	969	Suomi
Crown Opportunities Fund Ky	7 206	19 909	Suomi
Danske Private Equity Partners V (USD - A) K/S	3 586	4 279	Tanska
Danske Private Equity Partners V New (USD - A) K/S	1 247	1 646	Tanska
Dasos FS Partnership SCSp	9 506	9 506	Luxemburg
Dasos Timberland Fund II	17 116	17 116	Luxemburg
Dover Street VIII L.P.	22 153	33 243	Yhdysvallat
Finnmezzanine Rahasto III A Ky	273	579	Suomi
First State Investments European Diversified Infrastructure FCP-SIF	11 678	12 609	Luxemburg
FSN Capital IV L.P.	14 212	15 753	Jersey
GHO Capital Fund I L.P.	16 611	16 611	Yhdistynyt kuningaskunta
Gresham 4A	1 540	1 540	Yhdistynyt kuningaskunta
Hermes GPE Global Secondary Feeder I LP	9 946	15 050	Yhdistynyt kuningaskunta
Hermes GPE Global Secondary Feeder II LP	12 866	15 823	Yhdistynyt kuningaskunta
HgCapital 7E L.P.	15 438	16 291	Yhdistynyt kuningaskunta

1 000 euroa

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
ICG Senior Debt Partners II	7 966	7 968	Luxemburg
Indigo Capital V L.P	3 753	3 753	Yhdistynyt kuningaskunta
Industri Kapital 2004 Limited Partnership I	862	862	Yhdistynyt kuningaskunta
Industri Kapital 2007 Limited Partnership	8 939	12 178	Yhdistynyt kuningaskunta
Industrie & Finance Investissements 2 FCPR	4 978	5 004	Ranska
Intera Fund II Ky	10 954	16 184	Suomi
Kasvurahastojen Rahasto II Ky	880	952	Suomi
Kasvurahastojen Rahasto Ky	5 460	7 130	Suomi
Levine Leichtman Capital Partners V, L.P	19 389	19 555	Yhdysvallat
Lexington Capital Partners VIII	6 709	8 753	Yhdysvallat
Lindsay Goldberg III L.P	28 882	37 993	Yhdysvallat
Lindsay Goldberg IV L.P	3 304	3 304	Yhdysvallat
LT Fund Investments	31 000	31 801	Luxemburg
Macquarie European Infrastructure Fund II	4 283	6 058	Yhdistynyt kuningaskunta
MB Equity Fund IV Ky	15 331	21 458	Suomi
Nexit Infocom II L.P	6 147	7 606	Guernsey
Nordic Capital VII Alpha, L.P	24 480	32 985	Jersey
Nordic Mezzanine Fund II Limited Partnership	1 580	1 712	Yhdistynyt kuningaskunta
Nordic Mezzanine Fund III Limited Partnership	11 296	13 419	Yhdistynyt kuningaskunta
Palvelurahasto I Ky	789	789	Suomi
Partners Group Direct Mezzanine 2011 S.C.A. SICAR	13 964	17 842	Luxemburg
Partners Group Secondary 2004 L.P	537	537	Yhdysvallat
Partners Group Secondary 2011 (EUR) L.P Inc	14 412	22 334	Guernsey
Partners Group U.S. Venture 2004, L.P	4 394	5 606	Yhdysvallat
Platinum Equity Capital Partners III, L.P	11 153	14 003	Yhdysvallat
Power Fund II Ky	1 710	1 710	Suomi
Profita Fund III Ky	750	750	Suomi
Sentica Buyout IV	4 802	5 614	Suomi
Sentica Kasvurahasto II Ky	752	752	Suomi
Sponsor Fund IV	2 797	2 797	Suomi
Teknoventure rahasto III Ky	865	1 002	Suomi
The Fourth Cinven Fund (No. 4) Limited Partnership	8 648	8 648	Yhdistynyt kuningaskunta
Top Tier Venture Capital III, L.P	5 028	6 409	Yhdysvallat
Top Tier Venture Capital IV, L.P	5 815	12 262	Yhdysvallat
TPG Partners VI, LP	23 759	34 002	Yhdysvallat
TPG Partners VII, L.P	1 474	1 510	Yhdysvallat
TuuliTapiola Ky	10 953	10 953	Suomi
Waterland Private Equity Fund VI	933	933	Alankomaat
Vista Equity Partners Fund IV, L.P	21 915	38 895	Yhdysvallat
Vista Equity Partners Fund V-A	37 434	42 570	Caymansaaret
Pääomarahastot yhteensä	767 469	1 000 751	
Muut pääomarahastot	9 414	16 777	

1 000 euroa

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Kiinteistösijoitusrahastot			
Aberdeen European Shopping Property Fund SICAV	3 948	3 948	Luxemburg
Aberdeen Property Funds SICAV Pan-Nordic	9 342	9 342	Luxemburg
BlackRock Europe Property Fund III	3 066	3 066	Yhdistynyt kuningaskunta
Capman Hotels RE Ky	18 172	19 319	Suomi
CBRE Dutch Office Fund II BV	11 650	11 650	Alankomaat
CBRE European Industrial Fund CV	23 698	23 698	Alankomaat
CBRE Office Fund The Netherlands	1 001	1 001	Alankomaat
CBRE Property Fund Central and Eastern Europe	6 306	6 306	Alankomaat
DOF Development Fund CV	65	104	Luxemburg
EPI Russia I Ky	2 800	2 800	Suomi
Erikoissijoitusrahasto Fennica Toimitilat I	6 000	6 000	Suomi
European Added Value Fund, L.P	3 740	3 740	Yhdistynyt kuningaskunta
Exilion Real Estate I Ky	93 719	102 955	Suomi
Henderson Central London Office Fund II LP	1 801	12 268	Yhdistynyt kuningaskunta
ICG-Longbow UK Real Estate Debt Investments III S.a.r.l.	27 949	31 301	Luxemburg
Kauppakeskus Hansa Ky	14 315	16 226	Suomi
LähiTapiola Asuntorahasto Prime Ky	24 947	24 947	Suomi
Morgan Stanley Prime Property Fund	53 808	57 366	Yhdysvallat
NIAM Nordic Core-Plus	13 238	14 193	Luxemburg
Nordika Fastigheter AB	1 534	15 487	Ruotsi
Nordika II Fastigheter AB	10 860	14 393	Ruotsi
PBW II Real Estate Fund S.A.	6 717	6 717	Luxemburg
Prologis European Properties Fund II FCP-FIS	8 270	8 270	Luxemburg
Real Estate Debt & Secondaries Ky	14 003	15 698	Suomi
Rockspring Peripheral Europe Limited Partnership	214	814	Yhdistynyt kuningaskunta
Russian and Baltics Retail Properties Ky	9 970	9 970	Suomi
Scandinavian Property Fund - Unleveraged	11 937	11 937	Luxemburg
Sentinel Real Estate Fund, LP	49 403	53 557	Yhdysvallat
Standard Life Investments UK Shopping Centre Feeder Fund Limited Partnership	19 707	19 851	Jersey
Tapiola KR I Ky	30 511	30 511	Suomi
Tapiola KR III Ky	51 537	52 237	Suomi
Tapiola KR IV Ky	14 747	22 073	Suomi
Tishman Speyer European Core Fund FCP-SIF	8 068	8 068	Luxemburg
Tishman Speyer European Strategic Office Fund Scots Feeder L.P	4 328	6 251	Yhdistynyt kuningaskunta
UK Property Income Fund II	19 547	23 063	Yhdistynyt kuningaskunta
Kiinteistösijoitusrahastot yhteensä	580 918	651 017	

1 000 euroa

	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Hedge-rahastosijoitukset			
AHL Dimension (Cayman) Ltd Class A USD	60 693	66 630	Caymansaaret
AIM Insurance Strategies Fund Class B	20 021	25 831	Irlanti
Aleutian Fund Ltd Class A Unrestricted	81 023	86 820	Caymansaaret
Anchorage Capital Partners Offshore Ltd Class D	50 276	54 869	Caymansaaret
Black Diamond Relative Value Ltd Series D Unrestricted	51 852	65 495	Caymansaaret
Blue Mountain Credit Alternatives Fund Ltd	75 707	103 429	Caymansaaret
Brevan Howard Fund Limited Class E	87 189	87 941	Caymansaaret
Canyon Value Realization Fund (Cayman) Ltd Class B	46 547	58 832	Caymansaaret
Capula Global Relative Value Fund Ltd Class E	118 460	138 920	Caymansaaret
Davidson Kempner International (BVI) Ltd Class C	45 456	67 567	Brittiläiset Neitsytsaaret
Deephaven Global Multi-Strategy Fund Ltd	9	14	Brittiläiset Neitsytsaaret
Drake Global Opportunities Fund Ltd Class C	109	109	Caymansaaret
Elliot International Ltd Class B	39 933	69 000	Caymansaaret
Eton Park Overseas Fund Ltd	1 660	1 660	Caymansaaret
Field Street Offshore Fund Ltd Class A2	107 050	107 745	Caymansaaret
GoldenTree Offshore Fund Ltd. Class C	57 913	67 169	Caymansaaret
Graham Global Investment Fund II SPC Ltd. Discretionary Enhanced Vol Series B	64 503	85 627	Brittiläiset Neitsytsaaret
GSO Special Situations Overseas Fund Ltd.	455	677	Caymansaaret
HBK Multi-Strategy Offshore Fund Ltd. Class A	57 839	57 839	Caymansaaret
High Restoration Capital Partners Offshore L.P.	3 339	8 132	Yhdysvallat
Highland Crusader Fund II Ltd.	1 029	1 029	Yhdysvallat
Hudson Bay International Fund Ltd. Class A	68 563	77 823	Irlanti
IPM Systematic Macro Fund Class C EUR	80 300	89 974	Caymansaaret
Kepos Alpha Fund Ltd. Class A	61 346	77 032	Caymansaaret
King Street Capital Ltd. Class A	50 164	50 493	Brittiläiset Neitsytsaaret
KLS Diversified Fund Ltd.	80 074	84 497	Caymansaaret
Man AHL (Cayman) SPC Class A1 Evolution EUR	52 490	66 621	Caymansaaret
Man AHL Evolution Frontier Limited A EUR	20 000	20 420	Caymansaaret
Man GLG European Equity Alternative IN EUR	30 000	34 878	Irlanti
Marathon Special Opportunity Fund Ltd	25 737	32 916	Caymansaaret
Marshall Wace Market Neutral TOPS Fund Class B EUR	65 000	69 483	Irlanti
Millennium International Ltd. Class EE	82 464	117 540	Caymansaaret
Moore Macro Managers Fund Ltd Class B	110 000	127 840	Yhdysvallat
Oaktree European Credit Opportunities Fund (Cayman) Ltd.	57	57	Luxemburg
OxAM Quant Fund Limited Series A	52 657	54 366	Caymansaaret
Pharo Macro Fund Ltd. Class B	74 033	78 652	Caymansaaret
Pine River Fund Ltd. Class A	85 438	105 508	Yhdysvallat
Samlyn Offshore Ltd. Class AS	82 492	83 830	Caymansaaret
Shepherd Investments International Ltd	237	297	Brittiläiset Neitsytsaaret

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
Shepherd Select Asset Fund Ltd. Class A	145	231	Brittiläiset Neitsytsaaret
Silver Point Capital Offshore Fund Ltd.	31 042	39 192	Caymansaaret
TPG-AXON Partners (Offshore) Ltd.	385	513	Caymansaaret
Treesdale Fixed Income Fund Ltd. Class B	540	709	Yhdysvallat
Two Sigma Absolute Return Cayman Fund Ltd. Class A1	94 828	137 666	Caymansaaret
Wexford Offshore Spectrum Fund	3 301	4 922	Caymansaaret
Vicis Capital Fund (Int.) Class A	92	92	Caymansaaret
Viking Global Equities III Ltd. Class H	54 464	78 977	Caymansaaret
Winton Futures Fund Ltd. Class C	106 464	123 507	Brittiläiset Neitsytsaaret
Hedge-rahastosijoitukset yhteensä	2 283 377	2 713 369	
Yhteensä	9 502 673	11 579 304	

1 000 euroa	Kirjanpitoarvo 31.12.2015	Markkina-arvo 31.12.2015	Kotivaltio
MUUT SIOITUKSET, TYTÄRYHTIÖT			
Kotimaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet			
Soittokunnanpolun Pysäköinti Oy	414	414	Suomi
Herttoniemen Pysäköinti Oy	9	9	Suomi
Ruukinpuiston Pysäköinti Oy	134	134	Suomi
Nelikkokujan autopaikoitus Oy	355	355	Suomi
Rooppi Oy	360	360	Suomi
Chydenia Carpark Oy	257	257	Suomi
Jätkäsaaren jätteen putkikeräys Oy	945	945	Suomi
Vaneritorin Parkki Oy	83	83	Suomi
Stella Park	1 415	1 415	Suomi
Stella Business Park Oy	1 363	1 363	Suomi
Kiinteistö Oy Uusi Maapohja	109	109	Suomi
Kiinteistö Oy Plaza 2 Park	432	432	Suomi
Muut osakkeet	2	2	Suomi
Kotimaiset ei-noteeratut osakkeet ja osuudet yhteensä	5 878	5 878	
Muut sijoitukset yhteensä	9 508 552	11 585 183	

Omistuksista eritelty kirjanpitoarvoltaan yli 1000 euron omistukset.

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
LAINASAAMISET				
Muut lainasaamiset vakuuden mukaan eriteltyinä				
Pankkitakaus	82 719	91 606	82 719	91 606
Takausvakuutus	51 327	69 235	51 327	69 235
Vakuutuskirja	6	6	6	6
Muu vakuus	111 977	144 711	111 977	144 711
Jäljellä oleva hankintameno	246 029	305 558	246 029	305 558
Ei-vakuudelliset jäljellä oleva hankintameno yhteensä	172 991	110 723	172 991	110 723
Eläkelainasaamisten yhteismäärä				
Muut kiinnelainasaamiset	361	620	361	620
Muut lainasaamiset	193 331	216 627	193 331	216 627
Jäljellä oleva hankintameno yhteensä	193 692	217 247	193 692	217 247
Lähipiirilainat				
Konserniin kuuluville yhtiöille ja osakkuusyhtiöille myönnetty lainat	808 926	835 507	808 926	835 507
Lainojen alkuperäinen laina-aika on enintään 20 vuotta.				
Lainat on myönnetty joko kiinteäkorkoisina tai markkinakorkoon sidottuina.				
Lainojen vakuutena on kiinteistö- tai laitoskiinnityksiä, ellei ole kyse pääomalinasta.				
Muut lähipiirilainat	80 088	94 431	80 088	94 431

Lainojen alkuperäinen laina-aika on enintään 10 vuotta. Lainojen korkoperusteina on pääasiassa TyEL-lainakorko ja euribor-korko.

1 000 euroa	Emoyhtiö Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot 2015	Emoyhtiö Keskeneräiset hankinnat pitkävaikutteisista menoista 2015	Emoyhtiö Koneet ja kalusto 2015	Emoyhtiö Muut aineelliset hyödykkeet 2015	Konserni Aineettomat oikeudet ja pitkävaikutteiset menot 2015	Konserni Keskeneräiset hankinnat pitkävaikutteisista menoista 2015	Konserni Koneet ja kalusto 2015	Konserni Muut aineelliset hyödykkeet 2015
AINEETTOMIEN JA AINEELLISTEN HYÖDYKKEIDEN MUUTOKSET								
Hankintameno 1.1.	34 033	5 911	10 175	387	34 096	5 911	10 175	387
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	-6 423		-430		-6 423		-430	
Lisäykset	9 515	1 130	1 152		9 515	1 130	1 152	
Vähennykset			-671	-2			-671	-2
Siirrot erien välillä	5 911	-5 911	-3 334		5 911	-5 911	-3 334	
Hankintameno 31.12.	43 037	1 130	6 892	385	43 100	1 130	6 892	385
Kertyneet poistot 1.1.	-12 045		-5 342		-12 045		-5 342	
Edellisenä vuonna loppuun poistetut	6 423		430		6 423		430	
Vähennysten ja siirtojen kertyneet poistot			3 657				3 657	
Tilikauden poistot	-7 659		-1 124		-7 659		-1 124	
Kertyneet poistot 31.12.	-13 281		-2 379		-13 281		-2 379	
Kirjanpitoarvo 31.12.	29 756	1 130	4 513	385	29 818	1 130	4 513	385

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
OMA PÄÄOMA				
Pohjarahasto	6 694	1 648	6 694	1 648
Sulautumisen osuus		5 046		5 046
Rakennusrahasto			86	
Sulautumisen osuus				86
Arvonkorotusrahasto			185	101
Sulautumisen osuus				84
Lainanlyhennysrahasto			233	
Sulautumisen osuus				233
Lainanlyhennysrahaston vähennys			-233	
Siirto muista rahastoista			88	
Muut rahastot	89 852	57 622	90 168	57 711
Sulautumisen osuus		29 728		29 955
Siirto lainanlyhennysrahastoon			-88	
Oman pääoman vähennys		-127		-126
Siirto edellisen vuoden voitosta	2 940	2 628	2 940	2 628
Edellisten tilikausien voitto/tappio	4 782	2 628	-9 177	-9 799
Sulautumisen osuus		1 842		-14 713
Käytetty tilikauden aikana	-2 940	-2 628	-2 950	-2 628
Tilikauden voitto/tappio	6	2 940	-2 343	17 964
Oma pääoma yhteensä	101 333	101 328	85 603	88 188
Oman pääoman jakautuminen ehdotetun voitonjaon jälkeen				
Vakuutuksenottajien osuus	101 333	101 328	85 603	88 188
Yhteensä	101 333	101 328	85 603	88 188
Voitonjakokelpoiset varat				
Tilikauden voitto	6	2 940		
Muu vapaa oma pääoma				
Muut rahastot	92 792	89 852		
Kertyneet voittovarot	1 842	1 842		
Voitonjakokelpoiset varat yhteensä	94 640	94 634		

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
VAKUUTUSTEKNINEN VASTUUVELKA				
Vakuutusmaksuvastuu				
Vastaiset eläkkeet	8 458 974	8 211 842	8 458 974	8 211 842
Osittamaton lisävakuutusvastuu	597 539	756 076	597 539	756 076
Ositettu lisävakuutusvastuu	58 321	56 566	58 321	56 566
Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu	739 172	527 807	739 172	527 807
Vakuutusmaksuvastuu yhteensä	9 854 005	9 552 291	9 854 005	9 552 291
Korvausvastuu				
Alkaneet eläkkeet	7 534 077	7 063 264	7 534 077	7 063 264
Tasoitumäärä	461 571	463 047	461 571	463 047
Korvausvastuu yhteensä	7 995 649	7 526 311	7 995 649	7 526 311
Vakuutustekninen vastuuvelka yhteensä	17 849 654	17 078 602	17 849 654	17 078 602

1 000 euroa

	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
VAKUUDET JA VASTUUSITOUMUKSET				
Omasta puolesta annetut vakuudet				
Johdannaiskaupan vakuudeksi annetut pantit	88 496	38 020	88 496	38 020
Johdannaissovimuksista johtuvat vastuut				
Ei-suojaavat johdannaiset				
Korkojohdannaiset				
Optiosopimukset				
Ostetut optiot				
Kohde-etuus arvo	458 419	205 306	458 419	205 306
Sopimusten käypä arvo	11	438	11	438
Asetetut optiot				
Kohde-etuus arvo		205 306		205 306
Sopimusten käypä arvo		-293		-293
Valuuttajohdannaiset				
Terminisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	6 261 796	3 530 032	6 261 796	3 530 032
Avoimet, sopimusten käypä arvo	8 158	-79 435	8 158	-79 435
Sulkevat, sopimusten käypä arvo	3 147	4 877	3 147	4 877
Avoimet optiosopimukset				
Ostetut optiot				
Kohde-etuus arvo	255 625	1 083 881	255 625	1 083 881
Sopimusten käypä arvo	744	39 757	744	39 757
Asetetut optiot				
Kohde-etuus arvo	182 600	1 995 750	182 600	1 995 750
Sopimusten käypä arvo	-554	-24 217	-554	-24 217
Osakejohdannaiset				
Termini- ja futuurisopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	436 790	40 349	436 790	40 349
Käypä arvo	-5 672	-4 131	-5 672	-4 131
Optiosopimukset				
Ostetut optiot				
Kohde-etuus arvo	5 263 425	1 993 703	5 263 425	1 993 703
Sopimusten käypä arvo	93 056	80 289	93 056	80 289
Asetetut optiot				
Kohde-etuus arvo	2 715 126	417 164	2 715 126	417 164
Sopimusten käypä arvo	-76 400	-34 156	-76 400	-34 156
Avoimet tuotonvaihtosopimukset				
Kohde-etuus arvo		138 397		138 397
Sopimusten käypä arvo		-720		-720

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014	Konserni 2015	Konserni 2014
Muut johdannaiset				
Avoimet termiini- ja futuurisopimukset				
Kohde-etuus arvo	752	-18 411	752	-18 411
Sopimusten käypä arvo	447	-92	447	-92
Tuotonvaihtosopimukset, avoimet				
Kohde-etuus arvo	284 308		284 308	
Sopimusten käypä arvo	-693		-693	
Vastaanotetut vakuudet				
Johdannaiskaupan vakuudet	43 600		43 600	
Sijoitussitoumukset				
Pääomarahastot	1 122 181	726 324	1 122 181	726 324
Rahastosijoitukset	565	115 376	565	115 376
Kiinteistösjointusrahastot	136 956	189 089	136 956	189 089
Muut vastuusitoumukset				
Arvonlisäverolain 188 §:n mukainen vastuu verovelvollisuusryhmän alv-velasta	3 146	4 313	3 146	4 313
Arvonlisäverolain 120 §:n mukainen palautusvastuu verovelvollisuusryhmän kiinteistöinvestoinneista	53 322	46 798	53 322	46 798
Vuokraoikeutta vastaan annetut kiinnitykset				
Kiinnitettyt panttivelkakirjat			343	343
Muut pantit				
Talletukset			299	299
Muut vastuut				
Osaomistussopimuksiin perustuvat lunastusvastuut				86

1 000 euroa	Emoyhtiö 2015	Emoyhtiö 2014
VAKAVARAISUUSPÄÄOMA, EMOYHTIÖ		
Oma pääoma ehdotetun voitonjaon vähentämisen jälkeen	101 333	101 328
Tilinpäätössiirtojen kertymä	727	617
Omaisuuksien käypien arvojen ja taseen kirjanpitoarvojen välinen arvostusero	2 922 414	2 790 811
Osittamaton lisävakuutusvastuu	597 539	756 076
Aktivoidut vakuutusten hankintamenot ja aineettomat hyödykkeet	-30 885	-27 899
Tasoisuusmäärä	451 016	463 047
	4 042 145	4 083 980
Työeläkevakuutusyhtiölain 17 §:n vähimmäispääomavaatimus	672 187	649 741

KONSERNIRAKENNE 31.12.2015

Konserniin kuuluvat seuraavat yhtiöt:

Asunto Oy Asematie 13

Asunto Oy Bulevardi 32

Asunto Oy Espoon Kalaonntie 3

Asunto Oy Espoon Nelikkokuja 5

Asunto Oy Espoon Puistopiha

Asunto Oy Espoon Punakaneli

Asunto Oy Espoon Ratsukatu 4

Asunto Oy Espoon Viirikuja 1

Asunto Oy Helsingin Aleksis Kiven katu 11

Asunto Oy Helsingin Henrikintie 5

Asunto Oy Helsingin Kerttulinpuisto

Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 1

Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 3

Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 5

Asunto Oy Helsingin Kokkokalliontie 9

Asunto Oy Helsingin Konalantie 7

Asunto Oy Helsingin Konalantie 9

Asunto Oy Helsingin Linnankoskenkatu 4

Asunto Oy Helsingin Puuskakuja 23

Asunto Oy Helsingin Puuskarinne 7

Asunto Oy Helsingin Yliskyläntie 2

Asunto Oy Jyväskylän Schaumanin Puistotie 19

Asunto Oy Jyväskylän Suurusääntie 8

Asunto Oy Järvenpään Kartanontie 15

Asunto Oy Järvenpään Paja

Asunto Oy Järvenpään Sahankaari 13

Asunto Oy Keravan Lintulammenkatu 5 A

Asunto Oy Keravan Palokorvenkatu 9

Asunto Oy Kotkan Kirkkokatu 4

Asunto Oy Lahden Purserinsaari

Asunto Oy Lappeenrannan Pikisaarenranta

Asunto Oy Oulun Hallituskatu 25

Asunto Oy Pitäjänmäentie 35

Asunto Oy Rovaniemen Lapintapiola

Asunto Oy Slottsveden Helsinki

Asunto Oy Tampereen Lapinniemen Majakka

Asunto Oy Tapiolan Caritas, Oulu

Asunto Oy Turun Itäinen Rantakatu 68

Asunto Oy Turun Purserinpuisto

Asunto Oy Vantaan Kulonpohja

Asunto Oy Vantaan Lähettilääntie 1

Asunto Oy Vantaan Martinteerit

Asunto Oy Vantaan Neilikkatie 15

Asunto Oy Vantaan Tikkurilan Verso

Business Park Mankkaa 2 Oy

Business Park Mankkaa Oy Tornin 1

Dynamo Business Park Oy

Kampintalo Oy

Kiinteistö Oy Annankatu 32

Kiinteistö Oy Dynamo

Kiinteistö Oy Espoon Jänismäki

Kiinteistö Oy Espoon Revontulentie 7

Kiinteistö Oy Espoon Swing Plus A

Kiinteistö Oy Espoon Swing Plus C

Kiinteistö Oy Espoon Tietäjäntie 14

Kiinteistö Oy FMO Tapiola

Kiinteistö Oy Haapaniemenkatu 5

Kiinteistö Oy Hauki

Kiinteistö Oy Helsingin Erottajankulma

Kiinteistö Oy Helsingin Paperitie 7

Kiinteistö Oy Helsinki-Vantaa Logistics Center 1

Kiinteistö Oy Hertsikka

Kiinteistö Oy Joensuun Torikatu 29

Kiinteistö Oy Jyväskylän Kolmikulma

Kiinteistö Oy Järvenkynnys

Kiinteistö Oy Kaartinkaupungin Helmi

Kiinteistö Oy Kampinmäki

Kiinteistö Oy Kasarmintorin Kauppakeskus

Kiinteistö Oy Keravan Terveyslähde

Kiinteistö Oy Kokkolan Rantakatu 2–4

Kiinteistö Oy Kokkolan Rantakatu 6

Kiinteistö Oy Kouvolan Kauppalankatu 13

Kiinteistö Oy Kouvolan Mikko

Kiinteistö Oy Kouvolan Tapiola

Kiinteistö Oy Kuopion Kauppakatu 26–30

Kiinteistö Oy Kuparitalo 1

Kiinteistö Oy Kyttälän Keskus

Kiinteistö Oy Liiketalo Lanterna

Kiinteistö Oy Linnanrakentajantie 4

Kiinteistö Oy Martinsillantie 2 a

Kiinteistö Oy Mäntsälän Keskustie 1

Kiinteistö Oy Oulun Cinematori

Kiinteistö Oy Oulun Hotellitori

Kiinteistö Oy Oulun Kirkkokatu 21

Kiinteistö Oy Oulun Mielikintie 8

Kiinteistö Oy Pendoliino

Kiinteistö Oy Pitkäsillanranta 3

Kiinteistö Oy Pitäjänmäen Karvaamokuja 2c

Kiinteistö Oy Plaza Alto

Kiinteistö Oy Punkaharjun Valtionhotelli

Kiinteistö Oy Quartetto E

Kiinteistö Oy Rauman Hakunintie 12

Kiinteistö Oy Rauman Hakunintie 26

Kiinteistö Oy Robert Huberin tie 7

Kiinteistö Oy Sanomala II

Kiinteistö Oy Stella Nova

Kiinteistö Oy Stella Solaris

Kiinteistö Oy Tampereen Tornihotelli

Kiinteistö Oy Tapiolankynnys

Kiinteistö Oy Tullintori

Kiinteistö Oy Turun Ovakonkatu 2

Kiinteistö Oy Valimontie 27

Kiinteistö Oy Vantaan Hakintie 7

Kiinteistö Oy Vantaan Rajatorpantie 8

Kiinteistö Oy Vantaan Tuupakankuja 1

Kiinteistö Oy Vantaanportin Maamerkki

Kiinteistö Oy Vantaanportin Seisake

Kiinteistö Oy Verkko

Kokkokallion Pysäköinti Oy

Lappeenrannan Kulmatalo Oy

Novoparkki Oy

Possesif Oy

Simonkentän Hotelliikiinteistö Oy

Probus Holding Oy

Asunto Oy Helsingin Hiekkalaituri

Asunto Oy Kuopion Lakeissuontie 5

Asunto Oy Sodankylän Kaivola

Asunto Oy Vuohelmi Helsinki

Avara Anterius Oy

Avara Aptus Oy

Avara Artus Oy

Avara Domus Oy

Avara Orientis Oy

Avara Probus Oy

Avara Sedes Oy

Kiinteistö Oy Levin Kätänkiisa

Kiinteistö Oy Ollinrinne

ELON RISKIENHALLINTA

RISKIENHALLINTA SISÄISEN VALVONNAN OSANA

Elon riskienhallinta on osa yhtiön sisäistä valvontaa. Elon riskienhallinnan järjestämisen lähtökohtana on viranomaisen säädösten noudattaminen sekä pyrkimys kehittyä kohti riskienhallinnan parhaita eurooppalaisia käytäntöjä. Riskienhallinnalla varmistetaan toiminnan jatkuvuus ja tuetaan yhtiötä toiminnan tavoitteiden ja kilpailuedun saavuttamisessa.

Elon periaatteiden mukaisesti riskienhallinnan tulee olla kattavaa sekä koskea kaikkia riskilajeja ja organisaation osia. Samoin riskienhallintaprosessien tulee olla systemaattisia ja jatkuvia. Kattava riskienhallintaprosessi sisältää seuraavia vaiheita: riskien tunnistaminen, riskien mittaaminen ja arviointi, toimenpiteet riskiaseman muuttamiseksi ja riskeihin varautumiseksi sekä riskien seuranta, valvonta ja raportointi.

Riskienhallinnan tulee erityisesti kattaa riskit, jotka liittyvät varojen ja vastuiden hallintaan, sijoituksiin, maksuvalmiuteen, keskittymärisikkiin, operatiivisiin riskeihin, strategiisiin riskeihin, mainerisikkiin, yksittäisten riskien yhteisvaikutukseen ja ulkoisiin riskeihin.

Riskinkantokyky on se riskin määrä, jonka yhtiö kykenee ottamaan strategian ja liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Keskeisimmin riskinkantokykyä kuvaa yhtiön vakavaraisuus, jolla varaudutaan sekä sijoitusriskejä että yhtiön vastuulla olevia vakuutusteknisiä riskejä vastaan. Yhtiön riskinkantokykyyn vaikuttaa myös yhtiön johtamisjärjestelmän ja riskienhallinnan laatu. Korkeatasoinen ja luotettava hallinto sekä sisäinen valvonta ja riskienhallinta lisäävät yhtiön riskinkantokykyä.

Riskinottohalu on se riskin määrä, jonka yhtiö on halukas ottamaan liiketoimintatavoitteiden saavuttamiseksi. Eri tavoin tapahtuva riskinotto tapahtuu hallituksen asettamissa rajoissa ja se mitoitetaan siten, ettei se vaaranna

yhtiön toimintaa tai sen vakautta. Keskeisin yhtiön riskinottohalukkuutta koskeva päätös koskee yhtiön sijoitusten riskiasemaa ja vakavaraisuuden hallintaa.

RISKIENHALLINNAN JÄRJESTÄMINEN

Yhtiön riskienhallinnan vastuita ja eri osapuolten tehtäviä kuvataan Elossa riskienhallinnan kolmen tason (ns. puolustuslinjan) avulla.

Hallitus päättää yhtiön strategian ja liiketoiminnan tavoitteet. Elon hallituksella on kokonaisvastuu riskienhallinnan järjestämisestä. Hallitus vahvistaa riskienhallinnan yleiset periaatteet, vastuunjaon ja keskeiset linjaukset. Hallitus vahvistaa vuosittain tarkemmin riskejä koskevat tavoitteet ja rajoitteet riskienhallintasuunnitelmassa sekä sijoituksia

koskien sijoitussuunnitelmassa. Myös liiketoiminnan suunnitelmat voivat sisältää riskejä koskevia tavoitteita, mittareita ja rajoitteita. Riskienhallinnallisia asioita käsitellään myös hallituksen tarkastusvaliokunnassa.

Hallitus seuraa säännöllisesti yhtiön riskienhallinnan tilaa ja keskeisimpien riskien kehitystä. Vakavaraisuudesta ja sijoitusriskeistä raportoidaan hallitukselle vakiomuotoisesti kuukausittain ja kvartaaleittain hieman laajemmin. Riskien sekä riskienhallinnan kokonaistilanteesta raportoidaan puolivuositain.

Yhtiön toimitusjohtaja vastaa hallitukselle yhtiön toiminnasta mukaan lukien yhtiön riskit ja riskienhallinnan järjestäminen.

Riskienhallinnan ensimmäisellä tasolla liiketoimintojen johtajat vastaavat toimitusjohtajalle vastualueensa liiketoiminnallisista ja operatiivisista riskeistä sekä tarvittavien riskienhallintatoimenpiteiden toteutuksesta, yhtiön riskienhallintapolitiikan, riskienhallintasuunnitelman ja riskienhallinnallisten ohjeiden noudattamisesta sekä riskien seurannasta.

Riskienhallinnan toisen tason muodostavat riippumattomat riskienvalvontatoiminnot. Yhtiön keskitettyinä riippumattoman riskienvalvonnan toimintona toimii riippumaton riskienvalvonta ja business control -toiminto, joka arvioi yhtiön riskien ja riskienhallinnan tilaa kokonaisuudessaan, tukee riskienhallinnan kehitystyötä ja muun muassa valmistelee yhtiön riskienhallintasuunnitelman hallituksen hyväksyttäväksi. Lisäksi joillakin osa-alueilla on erilliset riippumattoman valvontaa hoitavat tahot: vakavaraisuuden ja sijoitusriskien valvonta ja raportointi hoidetaan talous ja sijoitusriskienvalvonta -yksikössä. Aktuaaritoimi valvoo vakuutus teknisiä riskejä ja osaltaan vakavaraisuutta. Lakiasioiden yhteydessä toimiva compliance-toiminto tukee ja valvoo liiketoimintaa viranomaisnormien (lait, asetukset, määräykset, ohjeet) noudattamisessa.

Kolmannen tason muodostavat sisäinen tarkastus ja ulkoinen tarkastus (tilintarkastus). Sisäinen tarkastus arvioi riskienhallintaprosessien riittävyyttä ja tehokkuutta antamalla suosituksia niiden parantamiseksi ja konsultoimalla niiden kehittämisessä. Tilintarkastus arvioi riskienhallintaprosessin riittävyyden tilinpäätöksen luotettavuuden näkökulmasta.

Riskienhallinnan toteuttamiseksi yhtiössä toimii riskienhallinnallisia koordinoitiryhmiä kokonaisvaltaisen riskienhallinnan, vakavaraisuuden ja sijoitusriskien hallinnan sekä turvallisuuden alueilla.

SISÄISEN VALVONNAN ROOLIT JA VASTUUT

RISKIENHALLINNAN LUOKITTELU JA YLEISET PERIAATTEET

Elon riskienhallintasuunnittelussa ja dokumentaatiossa käytetään riskien luokittelussa kolmijakoa:

- strategiset riskit
- taloudelliset riskit
- operatiiviset riskit.

Strategisia riskejä ovat muun muassa strategisen tahtotilan valintoihin tai markkina-aseman, kilpailutilanteen tai asiakaskäyttäytymisen muutoksiin sekä yleiseen taloudelliseen kehitykseen liittyvät riskit. Tilanteesta riippuen taloudellinen tai toiminnallinen riski saattaa muodostua strategiseksi riskiksi. Taloudelliset riskit liittyvät keskeisimmin vakavaraisuuteen ja sijoitustoiminnan riskeihin, riskikeskitymiin, yhtiön liikekuluihin, maksuvalmiuteen ja vakuutustoiminnan riskeihin. Toiminnallisilla eli operatiivisilla riskeillä tarkoitetaan riskejä, jotka aiheutuvat prosesseista, henkilöstä, ICT-järjestelmistä tai ulkoisista tekijöistä. Toiminnallisten riskien yhteydessä käsitellään myös juridisia riskejä ja compliance-riskejä.

Riskienhallinnan periaatteiden mukaan Elossa pyritään sellaiseen yrityskulttuuriin, jossa sisäinen valvonta ja riskienhallinta ovat itsestään selvä osa toimintaa, johtamisjärjestelmää ja päivittäistä päätöksentekoa. Myös yhtiön avoimuuteen ja luottamukseen perustuva yrityskulttuuri tukee riskienhallintaa. Lähtökohtana kaikissa olosuhteissa pidetään yhtiön vakavaraisuuden ja maksuvalmiuden turvaamista.

TALOUDELLISET RISKIT

Vakavaraisuus

Työeläkeyhtiössä vaikuttavuudeltaan huomattavin riski kohdistuu vakavaraisuuden merkittävään heikkenemiseen, mihin on usein syynä sijoitusriskien realisoituminen. Elon tavoitteena on tuottava sijoitustoiminta ja vakavaraisuuden turvaaminen. Sijoitustoimintaa ohjataan sijoitussuunnitelmaan sisältyvillä periaatteilla. Sijoitustoiminnan riskejä ana-

lysoidaan viranomaisen asettaman vakavaraisuuskehikon puitteissa ja yhtiön sisäisten riskimallien avulla. Sijoitusten riskillisuus vaikuttaa tarvittavaan vakavaraisuuspääoman määrään. Sijoitustoimintaa rajoittavat myös katekelpoisuuden asettamat rajat, vastuuvelan tuottovaatimus sekä vaade maksuvalmiuden turvaamiseksi.

Vakavaraisuuspääoman avulla puskuroidaan työeläkeyhtiön sijoitusomaisuudessa ja vakuutusliikkeessä tapahtuvia heilahteluja. Lähtökohtana sijoitusriskien hallitsemiselle on, että yhtiön vakavaraisuus on turvattu riittävällä todennäköisyydellä. Vakavaraisuuspääoman tulee olla riittävän suuri, jotta sillä voidaan kattaa vastuuvelan katteena olevien omaisuuserien arvojen ja tuottojen odotettavissa olevat vaihtelut. Kokonaisriski on mitoitettu siten, että vakavaraisuuspääoma suhteessa vakavaraisuusvaatimukseen säilyisi turvaavalla tasolla myös riskien toteutuessa.

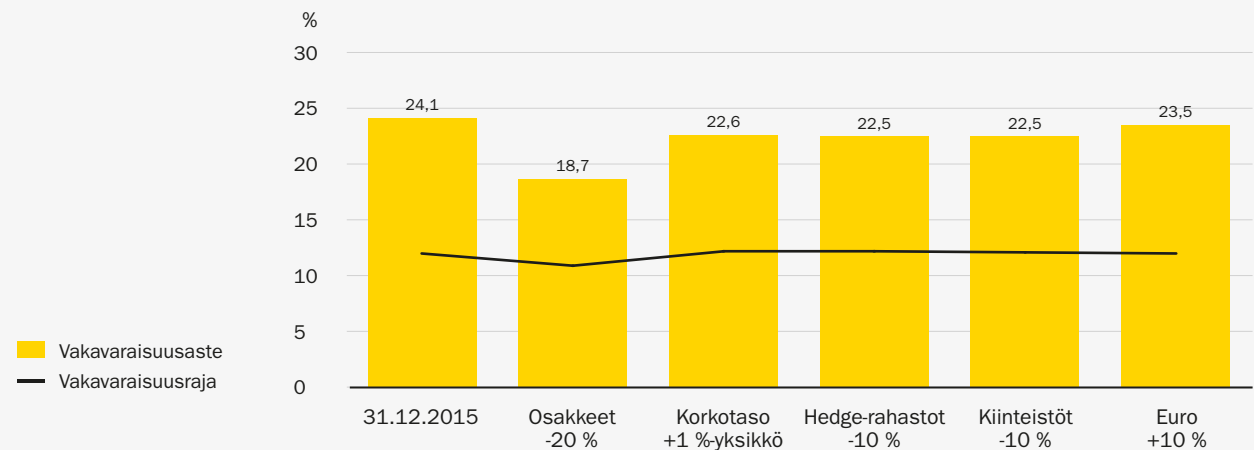
Vakavaraisuuspääoman tasoitusmäärän tarkoituksena on kattaa vakuutusliikkeen mahdolliset tappiot. Muun

vakavaraisuusvastuun, ensisijaisesti osittamattoman lisä-vakuutusvastuun ja sijoitusten arvostuserien, on tarkoitus toimia puskurina sijoitustoiminnan mahdollisten tappioiden varalta. Mikäli sijoitustoiminnan tuotot ylittävät vastuuvallalle vaadittavan tuoton, kasvattaa ylittävä osa vakavaraisuuspääomaa. Jos sijoitustoiminnan tuotot ovat vaadittua tuottoa alemmat, puretaan kertynyttä vakavaraisuuspääomaa vastaava määrä.

Elon vakavaraisuutta seurataan viranomaisen määrittämän vakavaraisuuskehikon avulla. Vakavaraisuuden keskeisinä tunnuslukuina raportoidaan vakavaraisuuspääoma, vakavaraisuusaste ja vakavaraisuusasema. Viranomaisen asettamilla katerajoituksilla pyritään varmistamaan sijoitusten riskien hajauttaminen ja välttämään keskittymäriskien syntymistä.

Vakavaraisuustilannetta seurataan myös yhtiön kehittämällä omilla malleilla, joilla on tarkoitus kuvata sijoitusten todellista riskiä viranomaiskehikkoa paremmin. Mallien

VAKAVARAIKUUDEN HERKKYYSANALYYSI

avulla tehdään vakavaraisuuden herkkyyksianalyysijä, seurataan riskilukujen kehitystä ja arvioidaan vakavaraisuuden tulevaa kehitystä hyödyntäen erilaisia talouden skenaarioita.

Elossa käytössä oleva riskienhallintaa tukeva ja vakavaraisuuden hallintaa täydentävä skenaariomalli pohjautuu toteutuneisiin talouden tunnuslukuihin ja niiden välisiin yhteyksiin. Malliin on implementoitu Suomen yksityisen sektorin työeläkejärjestelmän vakavaraisuuskehikko, ja siinä on pyritty huomioimaan järjestelmän vakuutustekniset erityispiirteet. Skenaariomallin perustana on historiallisten havaintujen muuttujien kattava analyysi, jonka avulla pyritään luomaan mahdollisia ja olennaisia vakavaraisuuteen vaikuttavia skenaarioita.

Elon vakavaraisuuspääoma vuoden 2015 lopussa oli 4 042,1 miljoonaa euroa ja sen suhde vakavaraisuuslaskennassa käytettävään vastuuvélkaan oli 24,1 prosenttia. Vakavaraisuusraja oli 12,0 prosenttia vakavaraisuuslaskennassa käytettävästä vastuuvélasta. Vakavaraisuuspääoma oli 2,0-kertainen vakavaraisuusrajan nähden.

Sijoitusriskit

Sijoitustoiminnan riskien hallinta on osa Elon ydinprosessia ja keskeinen osa sijoitusstrategiaa. Riskille asetetaan yhtiön sijoitusstrategiaa ja -tavoitteita kuvaavat rajoitteet ja hajautustavoitteet siten, ettei yhtiön vakavaraisuus vaarantuisi missään olosuhteissa hyväksyttävällä turvaavuustasolla. Hallituksen vuosittain vahvistamassa sijoitussuunnitelmassa määritellään sijoitusten tavoitejakauma ja sijoitustoiminnolle myönnetty valtuudet poiketa tavoitetasosta. Sijoitussuunnitelmassa määritellään riskinottohalukkuus, yleiset turvaavuus-, hajautus- ja likviditeettitavoitteet sekä toiminnon rajoitteet.

Elo käyttää sijoitusluokkien päätöksenteossa ja omaisuuslajien tavoiteallokaation suunnittelussa tukena yhtiössä kehitettyä analyysimallia, joka sisältää odotetut tuotot, hajonnat sekä sijoituslajien yhteisriippuvuudet. Laskennassa huomioidaan myös työeläkealan yleinen vaka-

varaisuuden kehitys. Näin laskettu niin sanottu tavoiteallokaatio kuvastaa sijoitusluokkien jakaumaa, jolla päästään tarkastellulla aikavälillä todennäköisesti parhaaseen yhtiön vakavaraisuuden mahdollistamaan tuottoon. Markkinoita ja sijoitusympäristöä seurataan jatkuvasti ja riskinottomahdollisuudet huomioidaan joka hetki riskinottohalukkuutta määritettäessä.

Sijoitustoiminnan kannalta keskeisiä riskitekijöitä ovat markkinariskit, luotto- ja vastapuoliriskit, likviditeettiriski

sekä operatiiviset riskit. Markkinariskeillä tarkoitetaan sijoitusten tappion mahdollisuutta markkinahintojen tai volatiliiteetin muutosten vaikutuksesta. Markkinariskejä ovat osake-, korko-, valuutta-, hyödyke- ja kiinteistöjen arvon muutoksesta aiheutuva riski.

Osakesijoitusten markkinariski muodostuu osakkeiden hintojen muutoksista markkinoilla. Tätä niin sanottua systemaattista osakeriskiä voi syntyä yleisen taloudellisen tilanteen muutoksista ja äkillisistä markkinahäiriöistä. Osakkei-

Sijoitustoiminnan jakauma ja tuotto 2015

	Perusjakauma		Riskijakauma		Tuotto	Volatiliiteetti
	milj. e	%	milj. e	%	%	%
Korkosijoitukset	8 326,4	40,6	8 018,9	39,1	0,0	
Lainasaamiset	585,1	2,9	585,1	2,9	3,5	
Joukkovelkakirjalainat	6 947,2	33,9	6 947,2	33,9	-0,3	2,7
Julkisyhteisöjen joukkovelkakirjalainat	4 132,2	20,1	4 132,2	20,1	-0,4	
Muiden yhteisöjen joukkovelkakirjalainat	2 815,1	13,7	2 815,1	13,7	-0,2	
Muut rahoitusmarkkinavälitteet ja talletukset sisältäen sijoituksiin kohdistuvat saamiset ja velat	794,1	3,9	486,5	2,4	0,1	
Osakesijoitukset	6 659,3	32,5	7 358,6	35,9	13,0	
Noteeratut osakkeet	5 360,2	26,1	6 059,5	29,5	11,1	13,3
Pääomasijoitukset	1 019,0	5,0	1 019,0	5,0	20,4	
Noteeraamattomat osakesijoitukset	280,0	1,4	280,0	1,4	26,2	
Kiinteistösijoitukset	2 806,8	13,7	2 806,8	13,7	6,9	
Suorat kiinteistösijoitukset	2 149,6	10,5	2 149,6	10,5	5,3	
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitusryitykset	657,2	3,2	657,2	3,2	13,1	
Muut sijoitukset	2 721,1	13,3	3 006,4	14,7	2,5	
Hedge-rahastosijoitukset	2 721,1	13,3	2 721,1	13,3	1,6	2,6
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,0	0,0	-	
Muut sijoitukset	0,0	0,0	285,3	1,4	-	
Sijoitukset yhteensä	20 513,6	100,0	21 190,7	103,3	5,0	4,0
Johdannaisten vaikutus			-677,1	-3,3		
Yhteensä	20 513,6	100,0	20 513,6	100,0		

Joukkolainojen modifioitu duraatio on 3,8 vuotta.

Kokonaistuotto prosentti sisältää sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut.

den markkinoista riippumatonta, esimerkiksi yksittäisestä yrityksestä tai toimialasta riippuvaa riskiä kutsutaan epäsystemaattiseksi riskiksi. Osakkeiden epäsystemaattista riskiä voidaan vähentää hajauttamalla sijoituksia useaan sijoituskohteeseen, eri toimialoille ja maantieteellisesti usealle eri alueelle. Osakkeisiin sisältyvää riskiä voidaan rajoittaa suojaavilla osake- ja osakeindeksijohdannaisilla.

Korkoriskiä syntyy yleisen korkotason ja luottoriskimarginaalien muutosten vaikutuksesta korkosijoituksiin. Korkoriskiä hallitaan muuttamalla sijoitusten jakautumista korkokäyrälle sijoituslimiittien puitteissa sekä käteissijoituksilla että johdannaisilla. Luottoriskiä hallitaan hajauttamalla sijoituksia eri toimialoille, luottoluokkiin ja maantieteellisesti. Joukkovelkakirjalainojen luottoriskiä hallitaan sekä rajoittamalla yksittäisiä sijoituksia luottoluokittain että tietyn luottoluokan yhteenlaskettua osuutta joukkolainasalkusta. OTC-johdannaisien vastapuoliriskin hallitsemiseksi Elo käyttää ISDA:n hyväksymiä standardisopimuksia ja rajoittaa avoimen vastapuoliriskin määrää vakuusmenetelyllä.

Elon sijoitusten riskejä valvotaan jatkuvasti sijoitustoiminnasta riippumattoman tahon toimesta. Markkinariskien hallitsemiseksi tehdään säännöllisesti mm. stressitestejä ja tuottolaskelmia erilaisissa skenaarioissa sekä enimmäistappiolaskelmia. Sijoituksille asetetaan myös limiittejä ja valtuuksia, joilla varmistetaan sijoitusten riittävä hajautus ja varmistetaan sijoitusomaisuuden likviditeetti.

Vakuutusriskit

Vakuutusmaksu ja vastuuelka sisältävät yhtiön omalla vastuulla olevaa liikettä sekä yhteisellä vastuulla olevaa tasausliikettä.

Keskeiset vakuutusriskit syntyvät vakuutusmaksua määrättäessä käytettyjen ennusteiden poikkeamisesta toteutuksen erityisesti uusien myönnettävien eläkkeiden ja muiden vastaavien kulujen osalta. Vastuuelkaperusteita määrättäessä keskeiset vakuutusriskit syntyvät käytettyihin ennusteisiin nähden erilaisesta toteutuvasta eläkkeiden

kestosta pitkällä aikavälillä. Turvaamisvaatimukset täyttävät maksu- ja vastuuelkaperusteet ovat kaikille työeläkeyhtiöille samat, ja ne vahvistaa sosiaali- ja terveysministeriö. Niiden asianmukaisuutta tutkitaan Telan laskuperustejaoksessa ja sen alaryhmissä. Laki edellyttää laskuperusteiden kehittämisessä yhtiöiden välistä yhteistyötä. Kukin yhtiö tekee vuosittain riskiperusteiden riittävyysanalyysit. Yhteisiin perusteisiin liittyy riski siitä, että yksittäisen yhtiön tulos voi periaatteessa olla systemaattisesti muita yhtiöitä huonompi esimerkiksi yhtiön vakuutettujen yritysten toimialajakauman muista yhtiöistä poikkeavan kannanrakenteen vuoksi. Vakuutuskannan rakenne voi myös johtaa yhteisen maksun hoitokustannusosan osalta vastaavanlaiseen tilanteeseen.

Työeläkeyhtiöt valmistelevat ja hakevat yhdessä vakuutusmaksun, vastuuelan ja tuottovaatimuksen perusteet. Elo osallistuu laskuperusteiden valmisteluun vakuutusmatemaatikon johdolla. Työeläkelaitosten yhteistyö on säädetty pakolliseksi.

Elon vuoden 2015 omalla vastuulla olevasta vakuutusliikkeestä pääosa koostui työntekijän eläkelain (TyEL) mukaisesta eläkevakuutuksesta. Sen lisäksi yhtiöllä oli TEL:n mukaista lisäeläkevakuutusta ja yrittäjän eläkelain (YEL) mukaista eläkevakuutusta.

TyEL:n mukainen eläkevakuutus

TyEL:n mukaisessa eläkevakuuttamisessa yhtiön riskit liittyvät vanhuuseläkkeisiin, työkyvyttömyyseläkkeisiin ja vakuutusmaksujen luottotappioihin. Perhe-eläkkeissä ja osa-aika-eläkkeissä ei ole yhtiön vastuulle tulevaa osaa.

Vanhuuseläkkeessä yhtiön riski on siinä, että vakuutetut ja eläkkeensaajat elävät kauemmin kuin laskuperusteissa on oletettu. Riskiä kuitenkin pienentää merkittävästi se, että yleiseen eliniän pitenemiseen liittyvät perustemuutokset ovat yhteisellä vastuulla, ja ne kustannetaan tasausliikkeestä.

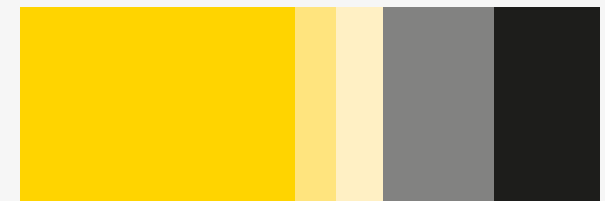
Työkyvyttömyyseläkkeissä riskinä on vakuutusmaksun riittävyys eläketapausten kustannuksiin. Mikäli työkyvyttö-

NOTEERATTUJEN OSAKESIJOTUSTEN MAANTIETEELLINEN JAKAUMA 31.12.2015

- Suomi 18,0 %
- Eurooppa 37,4 %
- USA 20,0 %
- Kehittyvät markkinat 17,8 %
- Muut 6,8 %

JOUKKOVELKAKIRJALAINOJEN LUOTTOLUOKITUSJAKAUMA 31.12.2015

- AAA 47,2 %
- AA 7,2 %
- A 8,3 %
- BBB 19,2 %
- alle BBB 18,1 %

myyseläkkeiden menotaso nousee, seuraavaa maksuperustetta korjataan ylöspäin. Keskimääräisestä poikkeava riski on kuitenkin yhtiön vastuulla. Suurtyönantajilla on maksuluokkiin perustuva hinnoittelu, ja siinä yhtiön riskinä on se, että hinnoittelun perusteena olevat vuodet, jotka ovat usean vuoden takaa, eivät enää kerro vakuutuksenottajan todellista työkyvyttömyysriskiä. Lisäriski on se, että maksuluokan noustessa vakuutuksenottaja siirtyy toiseen yhtiöön, jolloin yhtiöön jäävien varausten on riitettävä tuleviin työkyvyttömyysmenoihin.

Vakuutusmaksujen luottotappiot ovat yhtiön vastuulla. Vakuutusmaksussa on maksutappio-osa, jolla on tarkoitus kattaa tämä riski. Tässäkin yhtiön riski liittyy siihen, miten hyvin vakuutusmaksun maksutappio-osa kuvaa vakuutuksen todellista riskiä.

Kaikki edellä mainitut tappiot kustannetaan ensisijaisesti yhtiön tasoitusmäärästä. Koska tasoitusmäärä on selvästi sille asetetun alarajan yläpuolella, eivät vakuutustekniset riskit lyhyellä tähtäimellä uhkaa yhtiön toimintaa. Yhtiöllä ei myöskään ole tarvetta jälleenvakuuttaa riskejä.

Työeläkeyhtiö ei voi vaikuttaa myönnettyihin vanhuuseläkkeisiin. Sen sijaan yhtiö edistää työkykyä ylläpitävää toimintaa. Tavoitteena on pitää huolta työkyvystä ennalta, jotta tarvetta myöntää työkyvyttömyyseläkkeitä ei tulisi. Maksutappioita pyritään välttämään, joskaan yhtiö ei voi kieltäytyä myöntämästä haettua vakuutusta. Olemassa olevien vakuutusten osalta maksutappioita pyritään vähentämään tehokkaalla perinnällä.

TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus

TEL:n mukainen lisäeläkevakuutus on vakuutusteknisten riskien osalta samanlainen kuin TyEL:n mukainen eläkevakuutus. Erona on se, että perhe-eläkevakuutuksessa on yhtiön vastuulla olevaa osaa. Lisäksi vakuutettuna voi olla myös hautausavustus. Suurtyönantajilla ei ole omavastuuta. Liike on paljon vähäisempää kuin TyEL:n mukaisessa eläkevakuutuksessa ja tappiot kustannetaan pääosin tasoitusmäärästä. Kuolevuusperusteen täydennykset kustanne-

taan tasauksesta. TEL:n mukainen lisäeläkevakuuttaminen loppuu 31.12.2016, jonka jälkeen vakuutusten vastaiset edut muuttuvat vapaakirjoiksi ja rahoitus siirtyy jakojärjestelmään.

YEL:n mukainen perusvakuutus

Elolla on vastuuta YEL:n mukaisesta perusvakuutuksesta vain operatiiviselta osalta. Liike on yhteisellä vastuulla ja Suomen valtiolla on viime käden kustannusvastuu eläkkeistä.

YEL:n mukainen lisäeläkevakuutus

Myös YEL:n mukaisissa lisäeläkkeissä yhtiöllä on operatiivinen vastuu ja rahoitus on järjestetty jakojärjestelmän kautta.

Yhteisellä vastuulla oleva tasausliike

Eläkelaitosten yhteisellä vastuulla on rahastoimaton osa eläkemenosta. Kunkin vuoden maksussa oleva osuus tasauseläkemenosta rahoitetaan saman vuoden TyEL-maksun tasausosalla sekä tasausvastuulla. Vuosittaista eläkemenoa puskuroidaan yhtiön vastuovelkaan sisältyvällä tasausvastuulla. Yhteisellä vastuulla olevien eläkkeiden rahoitus ei aiheuta riskejä yksittäiselle eläkelaitokselle, vaan niiden rahoitukseen liittyvän riskin kantavat vakuutetut ja vakuutuksenottajat. Yhtiöllä on kuitenkin operatiivinen vastuu yhteisellä vastuulla olevista eläkkeistä.

Itse vakuutus- ja korvaustuotantoon liittyy operatiivisia riskejä.

Muita taloudellisia riskejä

Maksuvalmius- eli likviditeettiriskillä tarkoitetaan yhtiön oman maksuvalmiuden heikentymistä ja likvidien varojen riittämättömyyttä kattaa menoja. Maksuvalmiusriskin hallinta perustuu tulevien ja lähtevien maksujen ennustamiseen eri aikajäniteillä sekä likvidisyysvaateen huomioon ottamiseen sijoitussalkun sijoitusten rakenteessa. Maksuvalmiuden

hallintaa helpottaa se, että eläkkeiden kuukausittaisten maksujen ennustaminen on tehty tarkalla tasolla.

Malliriski liittyy päätöksenteossa käytettäviin malleihin, jotka ovat hyvin yksinkertaistettuja todellisuuden kuvauksia. Malliriskiä hallitaan muun muassa testaamalla tuloksia eri aineistoilla ja oletuksilla sekä mallien systemaattisella arvioinnilla, jotta saadaan riittävän syvä ja laaja ymmärrys mallien rakenteesta ja oletuksista.

Yhtiön tehokkuuteen ja liikekuluihin liittyy riski yhtiön liikekulujen hallinnasta. Liikekulujen hallinta sisältyy yhtiön toiminnan johtamiseen ja sen seurantaan sekä projekteissa että päivittäisessä liiketoiminnassa.

Keskittymäriskiä saattaa aiheutua laajasta toiminnasta yhden vastapuolen kanssa tai sijoituksista yhteen toimialaan. Riskiä hallitaan keskittymien rajoittamisella, kuten sijoitusten hajautustavoitteilla.

OPERATIIVISET RISKIT

Operatiivisella riskillä tarkoitetaan virheellisen toiminnan aiheuttamaa riskiä. Elossa operatiiviset riskit luokitellaan syyn perusteella prosessi-, henkilöstö- ja tietojärjestelmäriskeihin sekä ulkoisista tekijöistä aiheutuviin riskeihin. Operatiivisten riskien yhteydessä käsitellään myös juridisia riskejä, maineriskiä ja compliance-asioita.

Kaikilta operatiivisilta riskeiltä ei ole mahdollista eikä tarkoituksenmukaista suojautua. Tavoitteena on luoda kattava ja systemaattinen riskienhallintajärjestelmä, jonka avulla voidaan pienentää operatiivisten riskien todennäköisyyksiä tai vaikutuksia.

Elon merkittävimmät operatiiviset riskit liittyvät tietojärjestelmiin. Muun muassa eläkkeiden maksaminen oikein ja ajallaan sekä sijoitustoiminnan ja vakavaraisuuden varmistaminen ovat työeläkeyhtiön kriittisiä prosesseja, jotka vaativat tietojärjestelmiltä häiriötöntä toimintaa. Vuonna 2015 Elon laajat tietojärjestelmähankkeet kasvattivat merkittävästi tietojärjestelmiin liittyvää operatiivista riskiä. Riskejä hallittiin projektinhallinnallisin menetelmin, kuten huolellisella projektien suunnittelulla ja testauksilla. Käytössä

olevien järjestelmien riskien etukäteistunnistaminen on osa riskikartoitusta. Poikkeamia seurataan ja niihin puututaan välittömästi. Tietojärjestelmäprojektit etenivät kokonaisuutena onnistuneesti eikä merkittäviä riskejä realisoitunut. Tietojärjestelmäriskejä seurataan säännöllisesti hanke- ja tietohallinnon koordinoitiryhmässä, jossa edustettuina ovat Elon eri prosessit ja yksiköt.

Vuoden 2015 merkittäviksi operatiivisiksi riskeiksi arviointiin myös henkilöstön osaamisvaateisiin sekä resurssien riittävyyteen ja kohdentamiseen liittyvät tekijät. Edellä mainitut tietojärjestelmä- ja henkilöstöriskit aiheuttivat lisähaasteita myös prosesseihin, jotka tietojärjestelmien yhdistymisen myötä lähestyivät olennaisesti kohti Elon tavoitetilaa. Hallintatoimenpiteinä käytettiin muun muassa erityistä panostusta esimiestyöhön. Merkittäviä henkilöstö- tai prosessiriskejä ei realisoitunut.

Elon riskienhallinnalliset toimintamallit ja kokouskäytännöt vakiintuivat vuonna 2015. Myös operatiivisten riskien poikkeamatapausten rekisteröinti ja seuranta ovat vakiintuneet. Vuonna 2015 Elon jatkuvuudenhallintaa kehitettiin merkittävästi muun muassa laatimalla kriittisimpien tietojärjestelmien toipumissuunnitelmat sekä Elon valmiussuunnitelma. Jatkuvuussuunnittelun tavoitteena on luoda edellytykset erityistilanteiden hallintaan sekä mahdollisimman hallittuun ja sujuvaan toipumiseen. Jatkuvuudenhallinnalla pyritään erityisesti varmistamaan kansalaisten toimeentulon turvaaminen eli eläkkeiden maksanta ja rahoitus kaikissa olosuhteissa.

Operatiivisen riskienhallinnan keskeisiä prosesseja ovat riskikartoitukset (riskien ennakkoon tunnistaminen ja arviointi) ja poikkeamatapausten (toteutuneiden tai läheltä piti-tapausten) seuranta. Riippumattoman riskienvalvonnan kaksi kertaa vuodessa fasilitoimissa riskikartoituksissa

liiketoiminta tunnistaa omaan toimintaansa liittyvät operatiiviset riskit, arvioi niiden vaikuttavuutta sekä määrittää riittävät kontrolli- ja hallintatoimenpiteet, joiden toteutumista seurataan säännöllisesti. Poikkeamatapauksien kirjaamista seurataan säännöllisesti prosessien johtoryhmissä ja riskienhallinnan koordinoitiryhmässä. Riskikartoitusten ja poikkeamaseurannan tuloksia hyödynnetään prosessien ja yksiköiden toiminnansuunnittelussa sekä yhtiön riskienhallintasuunnitelman laadinnassa.

STRATEGISET RISKIT

Elon toiminnansuunnittelun (strategia- tai vuosisuunnittelun) ja siihen liittyvän riskienhallintasuunnittelun yhteydessä arvioidaan yhtiön strategiset riskit. Strategisten riskien tunnistaminen ja riskienhallintakeinojen suunnittelu perustuvat yhtiön johdon liikkeenjohdolliseen kokemukseen. Elon merkittävimmät strategiset riskit vuonna 2015 liittyivät integraation toteuttamiseen ja siihen liittyviin ICT-hankkeisiin, kumppaniyhteistyöhön sekä sijoitustoimintaan ja vakavaraisuuden hallintaan.

ULKOISTETUT TOIMINNOT

Elo vastaa asiakkailleen ulkoa hankkimiensa palveluiden riskeistä samoin kuin itse tuottamiensa palveluiden riskeistä. Keskeisiä ulkoisia palveluntuottajia ovat ICT-toimitajat (mm. Otso ja Tieto) ja strategiset jakelukanavakumppanit (LähiTapiola ja Fennia). Ulkoa ostettavien palveluiden riskienhallinnassa huomioidaan muun muassa tilaaja-toimitaja-mallin selkeys ja läpinäkyvyys, vastuiden ja palvelusäiltöjen selkeä sopiminen sekä palveluiden varmistaminen. Ulkoistamisessa noudatetaan Elon hallituksen vahvistamia ulkoistamisen periaatteita.

HALLITUKSEN EHDOTUS VOITTOVAROJEN KÄYTÖSTÄ

Hallitus ehdottaa, että tilikauden ylijäämä 5 700,30 euroa siirretään varmuusrahastoon. Elolla ei ole takuupääomia.

TOIMINTAKERTOMUKSEN JA TILINPÄÄTÖKSEN 31.12.2015 ALLEKIRJOITUKSET

Espoossa 14. maaliskuuta 2016

HALLITUS

Pekka Sairanen

Ann Selin

Heimo J. Aho

Eeva-Liisa Inkeroinen

Jari Karlson

Heikki Kauppi

Antti Kuljukka

Reija Lilja

Outi Lähteenmäki-Lindman

Jorma Malinen

Harri Miettinen

Erkki Moisander

Jussi Mustonen

Antti Neimala

Olavi Nieminen

Sinikka Näätsaari

Satu Huber
toimitusjohtaja

Mikko Karpoja, SHV
Vakuutusyhtiölain 18 luvun 8 §:n
mukainen vakuutusmatemaatikko

TUNNUSLUVUT

TALOUDELLISTA KEHITYSTÄ KUVAAVAT TUNNUSLUVUT

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo aloitti toimintansa 1.1.2014, jolloin Eläke-Fennia sulautui LähiTapiola Eläkeyhtiöön. Tästä johtuen Elon tunnusluvuissa on käytetty vuosilta 2011–2013 vertailulukuina LähiTapiola Eläkeyhtiön lukuja. Tunnuslukutaulukoiden käsitteet ovat vastaavat kuin tuloslaskelmassa ja taseessa, jollei toisin määritellä. Kukin luvuista on erikseen viitospöyristetty ja näin ollen luvut eivät välttämättä summaudu esitettyyn lopputulokseen.

Tiivistelmä tunnusluvuista	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo, milj. €	3 157,1	3 022,9	1 602,7	1 561,6	1 490,5
Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet, milj. € *)	2 857,6	2 731,9	1 490,4	1 384,7	1 275,5
Maksetut eläkkeet ja muut korvaukset ¹⁾	3 146,8	3 057,0	1 598,5	1 486,6	1 415,6
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvo-in, milj. € ⁷⁾	990,1	1 163,8	544,3	828,7	-291,0
Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle, % ⁷⁾	5,0 %	6,2 %	5,4 %	9,1 %	-3,1 %
Liikevaihto, milj. €	4 041,2	4 067,0	2 066,5	1 924,9	1 735,8
Kokonaisliikekulut, milj. €	126,3	128,3	68,5	61,6	64,2
% liikevaihdosta	3,1 %	3,2 %	3,3 %	3,2 %	3,7 %
Hoitokustannustulolla katetut liikekulut					
% TyEL-palkka- ja YEL-työtulosummasta	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %	0,7 %
Kokonaistulos, milj. €	29,9	362,5	70,2	464,1	-521,2
Vastuuelka, milj. €	17 849,7	17 078,6	9 236,2	8 844,1	8 471,1
Vakavaraisuuspääoma, milj. € ²⁾	4 042,1	4 084,0	2 123,0	2 147,7	1 687,5
% vastuuelasta ³⁾	24,1 %	25,8 %	25,1 %	27,0 %	22,3 %
Ilman tilapäisiä lakimuutoksia/tasoisuusmäärää suhteessa vakavaraisuusrajaan	2,0	2,1	1,9	2,7	3,6
Ilman tilapäisiä lakimuutoksia/tasoisuusmäärää	1,8	1,9	1,7	2,2	2,8
Tasoisuusmäärä, milj. €	461,6	463,0	258,5	268,6	277,5
Eläkevarat, milj. € ⁴⁾	20 772,1	19 869,4	10 558,2	10 071,5	9 230,9
Siirto asiakashyvityksiin (%) TyEL-palkkasummasta ⁵⁾	0,52 %	0,51 %	0,48 %	0,47 %	0,36 %
TyEL-palkkasumma, milj. €	11 258,1	11 025,9	6 054,2	5 932,2	5 856,2
YEL-työtulosumma, milj. €	1 888,0	1 937,1	1 050,5	999,4	947,7
TyEL-vakuutuksia ⁶⁾	46 015	46 103	26 265	25 314	25 635
TyEL-vakuutettuja ⁷⁾	398 217	398 079	219 133	211 726	211 971
YEL-vakuutuksia	85 054	87 350	51 953	50 997	49 375
Eläkkeensaajia	216 769	217 443	125 266	122 729	120 671

*) Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet ja korvaukset.

1) Tuloslaskelman maksetut korvaukset ilman korvaustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja.

2) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja).

3) Suhdeluku laskettu %:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuelasta.

4) Vastuuelka + arvostuserot.

5) Ilmoitetaan kahden desimaalin tarkkuudella.

6) Vakuutus sopimuksen tehneiden työnantajien vakuutukset.

7) Vertailukaudet on muutettu vastaamaan nykyistä laskentakäytäntöä.

SIIJOITUSJAKAUMA KÄYVIN ARVOIN

	Perusjakauma				Riskijakauma ⁸⁾					
	31.12.2015		31.12.2014		31.12.2015		31.12.2014	31.12.2013	31.12.2012	31.12.2011
	milj. euroa	%	milj. euroa	%	milj. euroa	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾	% ¹⁰⁾
Korkosijoitukset yhteensä	8 326,4	40,6	8 467,3	43,2	8 018,9	39,1	42,3	44,3	51,5	58,8
Lainasaamiset ¹⁾	585,1	2,9	589,7	3,0	585,1	2,9	3,0	2,9	3,3	2,9
Joukkovelkakirjalainat	6 947,2	33,9	6 806,6	34,7	6 947,2	33,9	34,7	36,1	44,6	41,8
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1), 2)}	794,1	3,9	1 071,0	5,5	486,5	2,4	4,6	5,3	3,6	14,2
Osakesijoitukset yhteensä	6 659,3	32,5	6 447,1	32,9	7 358,6	35,9	35,3	34,9	30,7	21,9
Noteeratut osakkeet ³⁾	5 360,2	26,1	5 399,0	27,5	6 059,5	29,5	30,0	30,0	26,2	18,1
Pääomasijoitukset ⁴⁾	1 019,0	5,0	766,7	3,9	1 019,0	5,0	3,9	4,1	3,7	3,2
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	280,0	1,4	281,5	1,4	280,0	1,4	1,4	0,8	0,8	0,6
Kiinteistösijoitukset yhteensä	2 806,8	13,7	2 686,4	13,7	2 806,8	13,7	13,7	13,2	12,6	12,9
Suorat kiinteistösijoitukset	2 149,6	10,5	2 154,6	11,0	2 149,6	10,5	11,0	10,3	10,1	10,6
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	657,2	3,2	531,8	2,7	657,2	3,2	2,7	2,9	2,5	2,3
Muut sijoitukset	2 721,1	13,3	2 015,0	10,3	3 006,4	14,7	10,2	8,4	6,6	3,6
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	2 721,1	13,3	2 015,9	10,3	2 721,1	13,3	10,3	8,4	6,9	3,3
Hyödykesijoitukset	0,0	0,0	0,3	0,0	0,0	0,0	0,0	0,0	-0,3	0,0
Muut sijoitukset ⁷⁾	0,0	0,0	-1,2	0,0	285,3	1,4	-0,1	0,0	0,0	0,3
Sijoitukset yhteensä	20 513,6	100,0	19 615,8	100,0	21 190,7	103,3	101,5	100,9	101,4	97,3
Johdannaisten vaikutus ⁹⁾					-677,1	-3,3	-1,5	-0,9	-1,4	2,7
Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä	20 513,6	100,0	19 615,8	100,0	20 513,6	100,0	100,0	100,0	100,0	100,0
Jvk-salkun modifioitu duraatio	3,8									

- Sisältää kertyneet korot.
- Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.
- Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualle.
- Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.
- Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.
- Sisältää kaikenlaiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.
- Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.
- Riskijakauma voidaan esittää vertailukausilta sitä mukaa, kun tietoa kertyy (ei taannehtivasti).
Mikäli luvut esitetään vertailukausilta ja kaudet eivät ole täysin vertailukelpoisia, tulee tästä antaa tieto.
- Sisältää johdannaisten vaikutuksen riski- ja perusjakauman erotukseen. Johdannaisten vaikutus voi olla +/-.
Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan.
- Suhteellinen osuus lasketaan käyttäen jakajana "Sijoitukset käyvin arvoin yhteensä" -rivin loppusummaa.

SIOITUSTOIMINNAN NETTOTUOTTO SITOUTUNEELLE PÄÄOMALLE

	Sijoitustoim. nettotuotot markkina-arvo ⁸⁾	Sitoutunut pääoma ⁹⁾ 31.12.2015	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle 31.12.2014	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle 31.12.2013	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle 31.12.2012	Tuotto- % sitoutuneelle pääomalle 31.12.2011
Tuotto €/ % sit. pääomalle	milj. euroa	milj. euroa	%	%	%	%	%
Korkosijoitukset yhteensä	-1,2	8 774,2	0,0	3,8	0,2	7,4	2,5
Lainasaamiset ¹⁾	19,8	568,5	3,5	3,1	3,0	2,9	3,1
Joukkovelkakirjalainat	-21,9	7 054,1	-0,3	4,5	0,0	8,9	2,9
Muut rahoitusmarkkinavälineet ja talletukset ^{1) 2)}	0,9	1 151,5	0,1	0,2	-0,1	0,9	0,5
Osakesijoitukset yhteensä	763,8	5 864,6	13,0	9,8	14,1	16,3	-14,8
Noteeratut osakkeet ³⁾	531,2	4 796,5	11,1	8,0	14,7	16,9	-17,5
Pääomasijoitukset ⁴⁾	165,2	811,1	20,4	18,9	10,7	11,7	16,8
Noteeraamattomat osakkeet ⁵⁾	67,3	257,0	26,2	26,0	9,8	18,2	7,1
Kiinteistösijoitukset yhteensä	185,9	2 682,1	6,9	5,4	4,2	4,5	6,0
Suorat kiinteistösijoitukset	113,3	2 129,2	5,3	4,7	3,8	5,2	6,0
Kiinteistösijoitusrahastot ja yhteissijoitukset	72,6	552,9	13,1	8,6	5,4	1,1	6,1
Muut sijoitukset	60,4	2 458,0	2,5	7,1	5,5	1,7	-4,3
Hedge-rahastosijoitukset ⁶⁾	39,1	2 464,0	1,6	7,2	5,0	3,1	4,6
Hyödykesijoitukset	6,8	0,8	-	-	-	-	-
Muut sijoitukset ⁷⁾	14,6	-6,8	-	-	-	-	-
Sijoitukset yhteensä	1 008,8	19 778,8	5,1	6,3	5,5	9,0	-3,0
Sijoituslajeille kohdistamattomat tuotot, kulut ja liikekulut	-18,8	19 778,8	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1	-0,1
Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin	990,1	19 778,8	5,0	6,3	5,4	9,0	-3,1

1) Sisältää kertyneet korot.

2) Sisältää rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

3) Sisältää myös sekarahastot, jos niitä ei voida kohdistaa muualla.

4) Sisältää pääomarahastot ja mezzanine-rahastot sekä infrastruktuurisijoitukset.

5) Sisältää myös noteeraamattomat kiinteistösijoitusyhtiöt.

6) Sisältää kaikentyyppiset hedge-rahasto-osuudet riippumatta rahaston strategiasta.

7) Sisältää erät, joita ei voida kohdistaa muihin sijoituslajeihin.

8) Raportointikauden lopun ja alun markkina-arvojen muutos - kauden aikana tapahtuneet kassavirrat.

Kassavirralla tarkoitetaan myyntien/tuottojen ja ostojen/kulujen erotusta.

9) Sitoutunut pääoma = Markkina-arvo raportointikauden alussa + päivittäin/kuukausittain aikapainotetut kassavirrat.

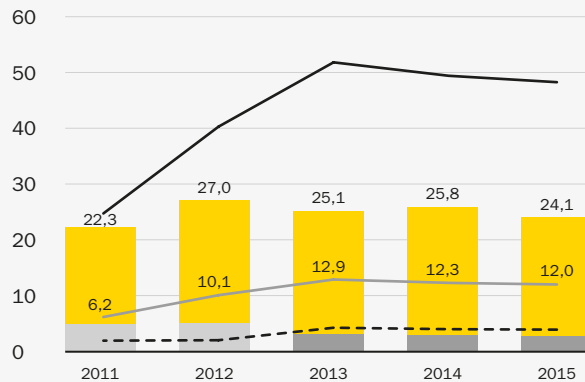
HOITOKUSTANNUSTULOS

milj. euroa	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksun hoitokustannusosat	118,9	117,7	64,6	61,7	60,1
Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksunosat	5,7	5,4	3,0	2,9	3,0
Muut tuotot	2,0	1,0	0,1	0,2	0,1
Hoitokustannustulo yhteensä	126,5	124,1	67,6	64,8	63,1
Toimintokohtaiset liikekulut ¹⁾	-90,3	-92,2	-50,3	-46,3	-48,5
Muut kulut	0,0	0,0	-0,3	-0,6	-0,1
Liikekulut yhteensä	-90,3	-92,2	-50,6	-46,9	-48,6
Hoitokustannustulos	36,2	31,8	17,0	17,9	14,6
Liikekulut % hoitokustannustulosta	71,4 %	74,3 %	74,9 %	72,3 %	76,9 %

1) Ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja.

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA JA SEN RAJAT

% vastuuvelasta

- Toimintapääoma/Muu vakavaraisuuspääoma
- Tasoitusmäärä
- Tasausvastuusta rinnastettava osa
- Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä
- Vakavaraisuusraja
- - Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä

VAKAVARAISUUSPÄÄOMA JA SEN RAJAT

%:na vakavaraisuusrajan laskennassa käytetystä vastuuvelasta

%	2015	2014	2013	2012	2011
Vakavaraisuusraja	12,0	12,3	12,9	10,1	6,2
Vakavaraisuuspääoman enimmäismäärä ¹⁾	48,1	49,3	51,7	40,2	24,7
Vakavaraisuuspääoma ennen tasoitusmäärää ²⁾	21,4	22,9	22,0		
Vakavaraisuuspääoma (vakavaraisuusaste) ³⁾	24,1	25,8	25,1	27,0	22,3

- 1) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoman enimmäismäärä.
- 2) Ilmoitetaan vuodesta 2013 lähtien.
- 3) Vuoteen 2012 saakka toimintapääoma laskettuna kunakin ajankohtana voimassa olleiden säädösten mukaisesti (vastaava periaate koskee myös muita vakavaraisuustunnuslukuja).

TULOSANALYYSI

milj. euroa	2015	2014	2013	2012	2011
Tuloksen synty					
Vakuutusliikkeen tulos	-1,5	-11,3	-9,5	-7,9	-44,7
Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin	-4,8	342,0	62,7	454,1	-491,0
+ Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin ¹⁾	990,1	1 163,8	544,3	828,7	-291,0
- Vastuuvelan tuottovaatimus	-994,8	-821,8	-481,6	-374,6	-200,0
Hoitokustannustulos	36,2	31,8	17,0	17,9	14,6
Kokonaistulos	29,9	362,5	70,2	464,1	-521,2
Tuloksen käyttö					
Vakavaraisuuden muutokseen	-28,4	306,2	40,9	436,3	-542,4
Vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutokseen	-1,6	-12,3	-10,1	-8,8	-45,3
Osittamattoman lisävakuutusvastuun muutokseen	-158,5	163,5	-46,3	-24,5	27,8
Arvostuserojen muutokseen	131,6	151,7	94,6	467,5	-527,5
Tilinpäätössiirtojen kertymän muutokseen	0,1	0,3	0,0	0,0	0,0
Tilikauden voittoon	0,0	2,9	2,6	2,1	2,6
TEL-lisäeläkevakuutuksen tasoitusmäärän muutokseen	0,2				
Siirtoon asiakashyvityksiin	58,2	56,4	29,3	27,8	21,2
Ositetun lisävakuutusvastuun täydennykseen					
Yhteensä	29,9	362,5	70,2	464,1	-521,2

1) Sisältää muut korkoerät.

Vuodelta 2014 sulautumisen osuus ja muutos sulautumisen jälkeen on huomioitu vakavaraisuuspääomaan luettavan tasoitusmäärän muutoksessa, osittamattoman lisävakuutusvastuun muutoksessa sekä arvostuserojen muutoksessa.

TYÖKYVYN YLLÄPITOTOIMINTA

milj. euroa	2015	2014	2013	2012	2011
Vakuutusmaksutulo; työkyvyttömyysriskin hallintaosa	3,2	3,1	1,7	1,7	1,7
Korvauskulut; työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut	5,5	4,8	2,1	1,8	2,0
Työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokulut/ Työkyvyttömyysriskin hallintaosa, %	174 %	154 %	124 %	109 %	113 %

TUNNUSLUKUJEN OPAS

Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo aloitti toimintansa 1.1.2014, jolloin Eläke-Fennia sulautui LähiTapiola Eläkeyhtiöön. Tästä johtuen tunnusluvuissa on käytetty vuosilta 2011–2013 vertailulukuina LähiTapiola Eläkeyhtiön lukuja.

Arvostuserot muodostuvat sijoitusten käyvän arvon ja kirjanpitoarvon erotuksesta.

Asiakashyvitys alentaa sopimustyönantajan TyEL-vakuutusmaksua.

Hoitokustannustulos =

- + Vakuutusmaksun hoitokustannusosat
- + Korvausratkaisuista aiheutuvien liikekulujen kattamiseen käytettävissä olevat maksun osat
- + Muut tuotot
- Toimintokohtaiset liikekulut ilman sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekuluja ja lakisääteisiä maksuja
- Muut kulut.

Hoitokustannustulos siirretään vakavaraisuuspääomaan siltä osin, kun sitä ei käytetä asiakashyvityksiin.

Sijoitustoiminnan kulut katetaan sijoitustutoista ja työkyvyn ylläpitokustannukset maksun työkyvyttömyysosalla.

Katettava vastuovelka lasketaan lisäämällä tilinpäätöksen vastuovelkaan velat vastuunjakoon ja vakuutuksenottajille.

Kokonaisliikekulut muodostuvat toimintokohtaisista liikekuluista sisältäen sijoitustoiminnan ja työkyvyn ylläpitotoiminnan liikekulut sekä lakisääteiset maksut ja muut kulut.

Kokonaistulos muodostuu vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta ja sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin.

Lakisääteiset maksut muodostuvat Eläketurvakeskuksen toiminnan kustannusosuudesta, työeläkeasioiden muutoksenhakulautakunnan oikeushallintomaksusta ja Finanssi- valvonnan valvontamaksusta.

Liikevaihto = vakuutusmaksutulo ennen luottotappioita ja jälleenvakuuttajien osuutta + sijoitustoiminnan nettotuotto kirjanpidossa + muut tuotot.

Maksetut korvaukset =

- + Eläkkeensaajille maksetut eläkkeet
- + Maksetut/saadut vastuunjakokorvaukset
- + Osuus työttömyysvakuutusrahaston (TVR) vakuutusmaksusta ja palkattomien aikojen perusteella karttuneiden eläkeosien kustannustenjaosta
- + Korvaustoiminnan hoitokulut
- + Työkyvyn ylläpitotoiminnon hoitokulut.

Osaketuottosidonnainen lisävakuutusvastuu on vakuutusmaksuvastuun osa, jolla puskuroidaan osaa osakesijoituksista. Tämä vastuuvelan osa muuttuu sen mukaan, miten osaketuotot eläkejärjestelmässä keskimäärin toteutuvat.

Ositettu lisävakuutusvastuu muodostuu varoista, jotka on siirretty käytettäväksi vakuutuksenottajille annettaviin asiakashyvityksiin.

Osittamaton lisävakuutusvastuu on osa yhtiön vakavaraisuuspääomaa, ja se toimii puskurina sijoitustoiminnan tuot-

toihin liittyville heilahteluille. Osittamattomaan lisävakuutusvastuuseen siirretään osa kokonaistuloksesta.

Sijoitusjakauma käyvin arvoin -raportti

Perusjakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten yhteenlaskettua markkina-arvoa.

Riskijakauma tarkoittaa käteissijoitusten ja johdannaisten deltakorjattujen (futuuriin ja termiinien kohde-etuus sekä optioiden kohde-etuus kerrottuna option deltalla eli johdannaisen riskivaikutus) kohde-etuusarvojen yhteenlaskettua arvoa. Riskijakaumassa esitetään omalla rivillään johdannaisten vaikutus riski- ja perusjakauman erotukseen. Eron korjauksen jälkeen riskijakauman loppusumma täsmää perusjakaumaan. Riskijakaumasta käytetään myös lyhennettä riskikorjattu.

Sijoitustoiminnan nettotuotto sitoutuneelle pääomalle (käyvin arvoin) lasketaan sijoituslajeittain ja sijoitusten yhteismäärälle ottaen huomioon päivittäin tai kuukausittain aikapainotetut kassavirrat. Kauden tuotto lasketaan ns. mukautettua Dietzin kaavaa (aika- ja rahapainotettua kaavaa) käyttäen niin, että sitoutunut pääoma lasketaan lisäämällä kauden alun markkina-arvoon kauden aikaiset kassavirrat painotettuina sillä suhteellisella osuudella koko kauden pituudesta, joka on jäljellä tapahtumapäivästä tai tapahtumakuukauden puolivälistä kauden loppuun. Sitoutunutta pääomaa laskettaessa otetaan huomioon rahat ja pankkisaamiset sekä kauppahintasaamiset ja -velat.

Sijoitustoiminnan tulos käyvin arvoin lasketaan vähentämällä vastuuvelan tuottovaatimus sijoitustoiminnan nettotuotosta käyvin arvoin. Sijoitustoiminnan nettotuotto käyvin arvoin saadaan laskemalla yhteen tuloslaskelman sijoitustoiminnan nettotuotot ja arvostuserojen muutos.

Tasoitussääntö toimii puskurina vakuutusliikkeen heilahteluille ja on osa vakuutuslaskennan vastuuvakoa. Vuosittain toteutuva positiivinen vakuutusliikkeen tulos viedään tasoitussääntöön ja negatiivinen tulos katetaan siitä.

Tulosanalyysi kertoo tuloksen synnyn ja sen käytön. Tulos syntyy vakuutusliikkeen tuloksesta, hoitokustannustuloksesta ja sijoitustoiminnan tuloksesta käyvin arvoin. Tulos käytetään vakavaraisuuden muutokseen ja siirtoon asiakashyvityksiin. Vakavaraisuuden muutos muodostuu tasoitussääntöön, osittamattoman lisävakuutusvastuun, arvostuserojen ja tilinpäätössiirtojen kertymän muutoksesta sekä siirrosta tilikauden voittoon.

Työkyvyn ylläpitotoiminta on työeläkeyhtiön asiakkaille tuottamaa työssä jaksamiseen ja työurien pidentämiseen liittyvää työkyvyttömyysriskin hallintaa, joka tarkoittaa esimerkiksi erilaista konsultointia, valmennusta ja työkaluja. Eläkelaitoksen tulee ilmoittaa, paljonko korvauskuluihin on

tilikaudella kirjattu työkyvyn ylläpitotoiminnan hoitokuluja ja paljonko vakuutusmaksutulo tilikaudelta sisältää työkyvyttömyysriskin hallintaosaa sekä edellä mainittujen erien suhde.

Vakavaraisuuspääomavaatimukset perustuvat riskiteoreettiseen tarkasteluun. Vakavaraisuuden tarkastelun perussuureena on ns. **vakavaraisuusraja**. Mitä riskipitoisempi yhtiön sijoitusjakauma on, sitä korkeampi on vakavaraisuusraja ja sitä enemmän vakavaraisuuspääomaa se edellyttää. Vakavaraisuusrajaan vaikuttaa myös vakuutusriski. **Vakavaraisuuden** mittarina käytetään vakavaraisuuspääoman suhdetta vastuuvelkaan ja vakavaraisuuspääoman suhdetta vakavaraisuusrajaan. Vakavaraisuuspääoman vähimmäismäärä on yksi kolmasosa vakavaraisuusrajasta. Jos vakavaraisuuspääoman määrä ylittää toisena vuonna vakavaraisuusrajan nelinkertaisen määrän (kohtuuraja), tulee yhtiön tehdä ylimääräinen siirto asiakashyvityksiin.

Vakuutusliikkeen tulos lasketaan yhtiön vastuulla olevien eläkkeiden osalta vähentämällä tasoitussääntöön tuotosta ja maksun riskiosista yhtiön omalla vastuulla oleva eläkemeno. Vakuutusliikkeen tulos siirretään tasoitussääntöön.

Vakuutusten, vakuutettujen ja eläkkeensaajien lukumäärät ovat tilinpäätöshetken mukaisia. TyEL-vakuutetuista, joiden tiedot ilmoitetaan työeläkevakuutusyhtiölle kuukausittain, lasketaan niiden lukumäärä, joilla on ollut ansioita viimeisen kuukauden aikana, kuitenkin siten, että jokainen tulee lasketuksi vain kerran. Perhe-eläkkeessä eläkkeensaajien lukumäärä lasketaan aina yhdeksi riippumatta edunsaajien lukumäärästä.

Vastuuvelan tuottovaatimus määräytyy vastuuvelan laskennassa käytettävän diskonttokoron (3 %), eläkevastuiden täydennyskertoimen, perustekorkovaatimuksen ja eläkelaitosten keskimääräisen osaketuoton perusteella.

TILINTARKASTUSKERTOMUS

KESKINÄINEN TYÖELÄKEVAKUUTUSYHTIÖ ELON YHTIÖKOKOUKSELLE

Olemme tilintarkastaneet Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elon kirjanpidon, tilinpäätöksen, toimintakertomuksen ja hallinnon tilikaudelta 1.1.–31.12.2015. Tilinpäätös sisältää sekä konsernin että emoyhtiön taseen, tuloslaskelman, rahoituslaskelman ja liitetiedot.

HALLITUKSEN JA TOIMITUSJOHTAJAN VASTUU

Hallitus ja toimitusjohtaja vastaavat tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisesta ja siitä, että ne antavat oikeat ja riittävät tiedot Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti. Hallitus vastaa kirjanpidon ja varainhoidon valvonnan asianmukaisesta järjestämisestä ja toimitusjohtaja siitä, että kirjanpito on lainmukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

TILINTARKASTAJAN VELVOLLISUUDET

Velvollisuutenamme on antaa suorittamamme tilintarkastuksen perusteella lausunto tilinpäätöksestä, konsernitilinpäätöksestä ja toimintakertomuksesta. Tilintarkastuslaki edellyttää, että noudatamme ammattieettisiä periaatteita. Olemme suorittaneet tilintarkastuksen Suomessa noudatettavan hyvän tilintarkastustavan mukaisesti. Hyvä tilintarkastustapa edellyttää, että suunnittelemme ja suoritamme

tilintarkastuksen hankkiaksemme kohtuullisen varmuuden siitä, onko tilinpäätöksessä tai toimintakertomuksessa olennaista virheellisyttä, ja siitä, ovatko emoyhtiön hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenet tai toimitusjohtaja syyllistyneet tekoon tai laiminlyöntiin, josta saattaa seurata vahingonkorvausvelvollisuus yhtiötä kohtaan, taikka rikkooneet osakeyhtiölakia, työeläkevakuutusyhtiölakia, vakuutusyhtiölakia tai yhtiöjärjestystä.

Tilintarkastukseen kuuluu toimenpiteitä tilintarkastusevidenssin hankkimiseksi tilinpäätökseen ja toimintakertomukseen sisältyvistä luvuista ja niissä esitettävistä muista tiedoista. Toimenpiteiden valinta perustuu tilintarkastajan harkintaan, johon kuuluu väärinkäytöksestä tai virheestä johtuvan olennaisen virheellisuuden riskien arvioiminen. Näitä riskejä arvioidessaan tilintarkastaja ottaa huomioon sisäisen valvonnan, joka on yhtiössä merkityksellistä oikeat ja riittävät tiedot antavan tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimisen kannalta. Tilintarkastaja arvioi sisäistä valvontaa pystyäkseen suunnittelemaan olosuhteisiin nähden asianmukaiset tilintarkastustoimenpiteet mutta ei siinä tarkoituksessa, että hän antaisi lausunnon yhtiön sisäisen valvonnan tehokkuudesta. Tilintarkastukseen kuuluu myös sovellettujen tilinpäätöksen laatimisperiaatteiden asianmukaisuuden, toimivan johdon tekemien kirjanpidollisten arvioiden kohtuullisuuden sekä tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen yleisen esittämistavan arvioiminen.

Käsityksemme mukaan olemme hankkineet lausuntonomme perustaksi tarpeellisen määrän tarkoitukseen soveltuvaa tilintarkastusevidenssiä.

LAUSUNTO

Lausuntonamme esitämme, että tilinpäätös ja toimintakertomus antavat Suomessa voimassa olevien tilinpäätöksen ja toimintakertomuksen laatimista koskevien säännösten mukaisesti oikeat ja riittävät tiedot konsernin sekä emoyhtiön toiminnan tuloksesta ja taloudellisesta asemasta. Toimintakertomuksen ja tilinpäätöksen tiedot ovat ristiriidattomia.

Helsingissä 21. maaliskuuta 2016

Ernst & Young Oy
KHT-yhteisö

Ulla Nykky
KHT

SELVITYS HALLINTO- JA OHJAUSJÄRJESTELMÄSTÄ

SISÄLLYS

1. Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista
2. Yhtiökokous
3. Hallintoneuvosto
 - 3.1. Vaalivaliokunta
4. Hallitus
 - 4.1. Tarkastusvaliokunta
 - 4.2. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta
5. Toimitusjohtaja ja johtoryhmä
6. Sisäinen valvonta ja riskienhallinta
7. Kuvaus taloudelliseen raportointiprosessiin liittyvien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestelmien pääpiirteistä

Selvitys Elon hallinto- ja ohjausjärjestelmästä tilikaudelta 1.1.–31.12.2015 perustuu Suomen listayhtiöiden hallinnointikoodin 2010 suosituksen 54 ja annetaan toimintakertomuksesta erillisenä. Elo noudattaa hallinnointikoodia työeläkeyhtiön toimintaan soveltuvin osin. Poikkeamat hallinnointikoodin suosituksista esitetään selvityksen alkuosassa. Listayhtiöiden hallinnointikoodi on luettavissa Arvopaperimarkkinayhdistyksen verkkosivuilta www.cgfinland.fi.

1. POIKKEAMAT HALLINNOINTIKOODIN SUOSITUKSISTA

Suositus 1: Yhtiökokouskutsu julkaistaan yhtiöjärjestyksen mukaisen määräajan puitteissa.

Suosituks 4, 8 ja 11–12: Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (TVYL) mukaan hallituksen valitsee hallintoneuvosto noudattaen laissa ja yhtiöjärjestyksessä mainittua valintamenettelyä.

Suositus 10: Elon hallituksen jäsenten toimikausi on yhtiöjärjestyksen mukaan kolme vuotta.

Suosituks 14–15, 26, 29 ja 32: Hallituksen ja sen valiokuntien riippumattomien jäsenten määrä ja riippumattomuuden arviointi perustuvat lainsäädäntöön (TVYL). Hallituksen kokoonpanosta ja jäsenten kelpoisuusehdoista on säädetty laissa. Elon hallituksen jäsenenä voi olla henkilöitä, jotka kuuluvat Elon merkittävien asiakasyritysten toimivaan johtoon tai hallintoon. Tämä johtuu Elon keskinäisestä yhtiömuodosta. Toimitusjohtaja ei voi kuulua hallitukseen.

Suosituks 16, 35, 38 ja 42–47: Noudatetaan, paitsi osakepalkitsemisen osalta. Keskinäisellä työeläkevakuutusyhtiöllä ei ole osakkeita.

Suositus 40: Noudatetaan, paitsi hallitus- ja valiokuntatyöskentelystä maksettavien palkkioiden osalta, joista päättää TVYL:in mukaan hallintoneuvosto.

Suositus 51: Elo noudattaa säännöksiä työeläkeyhtiön sisäpiirihallinnosta työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain (TVYL) mukaisesti.

Suositus 55: Noudatetaan edellä mainituin poikkeuksin työeläkevakuutusyhtiöön soveltuvin osin.

2. YHTIÖKOKOUS

Elossa ylintä päätösvaltaa käyttävät osakkaat yhtiökokouksessa. Yhtiökokouksessa on äänioikeus vakuutusnottajilla. Lisäksi äänioikeus on kunkin työntekijän eläkelain mukaisen perusvakuutuksen piiriin kuuluvien vakuutettujen valitsemalla edustajalla.

Yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien lukumäärästä ja valitsee hallintoneuvoston jäsenet ja tilintarkastajat sekä päättää tilinpäätöksen vahvistamisesta ja taseen osoittaman voiton käytöstä. Yhtiökokous päättää vastuuvapauden myöntämisestä hallituksen ja hallintoneuvoston jäsenille sekä toimitusjohtajalle. Lisäksi yhtiökokous päättää hallintoneuvoston jäsenten ja tilintarkastajien palkkioista sekä muista kokouskutsussa ilmoitetuista asioista.

Elon varsinainen yhtiökokous pidettiin 21.4.2015.

3. HALLINTONEUVOSTO

Työeläkevakuutusyhtiöllä tulee työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan olla hallintoneuvosto. Hallintoneuvoston tehtävänä on valvoa hallituksen ja toimitusjohtajan hoitamaa yhtiön hallintoa. Hallintoneuvosto päättää hallituksen jäsenten lukumäärästä ja valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet sekä vaalivaliokunnan jäsenet. Se myös päättää hallituk-

sen ja vaalivaliokunnan palkkioista. Hallintoneuvostolle ei voida antaa muita tehtäviä kuin ne, jotka laissa on mainittu. Hallintoneuvoston työjärjestyksessä on kuvattu hallintoneuvoston kokoonpano, tehtävät ja koussikäytännöt.

Elon hallintoneuvostoon kuuluu 54 jäsentä, jotka valitaan varsinaisessa yhtiökokouksessa. Jäsenen toimikausi on kolme vuotta. Jäsenistä on vuosittain erovuorossa kolmasosa. Hallintoneuvoston jäsenistä puolet valitaan työnantajia ja palkansaajia edustavien keskusjärjestöjen nimeämistä ehdokkaista. Työnantajien ja palkansaajien ehdottamista henkilöistä valittuja jäseniä on oltava yhtä monta.

Hallintoneuvosto valitsee vuosittain keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat, joista yksi valitaan vakuutettuja edustavien jäsenten ehdotuksesta. Elon hallintoneuvosto kokoontui vuonna 2015 kaksi kertaa, 26.3. ja 24.11. Hallintoneuvoston jäsenistä osallistui kokouksiin keskimäärin 76 prosenttia. Elon hallintoneuvoston kokoonpano esitellään vuosiraportin sivulla 94. Jäsenten osallistuminen hallintoneuvoston ja vaalivaliokunnan kokouksiin sekä niistä maksetut palkkiot on esitetty Elon palkka- ja palkkioselvityksessä osoitteessa www.elo.fi –Tietoa Elostä – Hallinto ja johto.

Hallintoneuvoston jäsenet sekä heidän puolionsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjituksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiirin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

3.1. VAALIVALIOKUNTA

Elolla on hallintoneuvoston valitsema vaalivaliokunta, jonka tehtävänä on valmistella esitykset hallintoneuvoston ja hallituksen jäsenvalinnoista ja palkkioista.

Vaalivaliokunnassa joko puheenjohtaja tai varapuheenjohtaja valitaan vakuutettuja edustavien hallintoneuvostojäsenten ehdotuksesta.

Kuusijäseniseen vaalivaliokuntaan kuuluivat vuonna 2015 vakuutuksenottajien ehdottamina jäseninä Elon hallintoneuvostosta Ilkka Brotherus, Klaus Saarikallio ja Jouko Vehmas. Vakuutettujen ehdottamina jäseninä vaalivaliokuntaan kuuluivat Elon hallintoneuvostosta Håkan Nystrand, Mika Varjonen ja Jaana Ylitalo. Vaalivaliokunnan puheenjohtajana toimi Klaus Saarikallio ja varapuheenjohtajana Håkan Nystrand. Vaalivaliokunta kokoontui vuonna 2015 kaksi kertaa, 10.2. ja 6.10. Vaalivaliokunnan jäsenten osallistuminen kokouksiin oli keskimäärin 83 prosenttia.

4. HALLITUS

Elon hallituksen tehtävänä on huolehtia yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä sekä huolehtia, että kirjanpidon ja varainhoidon valvonta on asianmukaisesti järjestetty. Työeläkevakuutusyhtiöistä annetun lain mukaan hallituksen tulee yhdessä toimitusjohtajan kanssa johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti.

Hallituksen työjärjestyksessä ja yhtiöjärjestyksessä on lueteltu Elon hallituksen tehtävät. Elon hallitus mm.

- nimittää ja erottaa toimitusjohtajan, varatoimitusjohtajan, yhtiön johtoryhmän jäsenet, sijoitustoiminnan johtoryhmän jäsenet, sisäisen tarkastajan sekä lääketieteellisen johtajan ja päättää heidän toimitushteensa ehdoista ja palkkioasioistaan
- päättää yhtiön organisaation päälinjoista
- hyväksyy yhtiön strategian ja budjetin sekä valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy yhtiön henkilöstöstrategian ja palkitsemispolitiikan sekä henkilöstön tavoitepalkkiojärjes-

telmän periaatteet sekä arvioi ja valvoo niiden toteutumista

- hyväksyy sijoitussuunnitelman ja valvoo sijoitussuunnitelman toteutumista
- hyväksyy riskienhallintapolitiikan ja -suunnitelman ja valvoo niiden toteutumista
- hyväksyy sisäisen tarkastuksen tarkastussuunnitelman vuosittain
- arvioi yhtiön sisäisen valvonnan tilan vuosittain
- hyväksyy tilinpäätöksen
- päättää yhtiökokouksen koollekutsumisesta
- vahvistaa työeläkeyhtiöistä annetussa laissa edellytetyt kirjalliset toimintaperiaatteet.

Elon hallitus muodostuu työmarkkinaosapuolten, asiakkaiden ja sidosryhmien edustajista. Hallitukseen kuuluu kuusitoista varsinaista jäsentä ja neljä varajäsentä. Hallintoneuvosto valitsee hallituksen jäsenet ja varajäsenet toimikaudeksi, jonka pituus on kolme kalenterivuotta. Hallituksen jäsenistä puolet on työnantajakeskusjärjestöjen ja palkansaajakeskusjärjestöjen ehdottamia henkilöitä. Työnantajien ja palkansaajien ehdottamista henkilöistä valittuja jäseniä on oltava yhtä monta.

Hallitus valitsee kalenterivuodeksi kerrallaan keskuudestaan puheenjohtajan ja varapuheenjohtajat, joista yksi valitaan vakuutettuja edustavien jäsenten ehdotuksesta. Hallituksen puheenjohtaja ja molemmat varapuheenjohtajat muodostavat hallituksen puheenjohtajiston.

Hallituksen apuna sen tehtävien hoidossa toimivat tarkastusvaliokunta sekä nimitys- ja palkitsemisvaliokunta.

Elon hallitus kokoontui 11 kertaa vuonna 2015. Hallituksen jäsenistä osallistui kokouksiin keskimäärin 83,5 prosenttia. Elon hallituksen kokoonpano esitellään vuosiraportin sivuilla 91–93. Jäsenten osallistuminen hallituksen ja sen valiokuntien kokouksiin sekä niistä maksetut palkkiot on esitetty Elon palkka-

ja palkkioselvityksessä osoitteessa www.elo.fi –Tietoa Elostä – Hallinto ja johto.

Hallituksen jäsenet sekä heidän puolisonsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjeistuksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiirin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

4.1. TARKASTUSVALIOKUNTA

Tarkastusvaliokunnan tehtävänä on seurata yhtiön taloudellista raportointia, sisäistä valvontaa, riskienhallinnan riittävyttä ja asianmukaisuutta sekä sisäisen tarkastuksen toimintaa. Valiokunta seuraa myös tilintarkastajien työtä ja valmistelee tilintarkastajien valintaesityksen.

Hallitus valitsee keskuudestaan jäsenet valiokuntaan vuodeksi kerrallaan ja vahvistaa työjärjestyksen. Valiokunnan jäsenistä yhden tulee olla palkansaajien keskusjärjestöjä edustava, yhden työnantajien keskusjärjestöjä edustava ja yksi muu hallituksen jäsen. Vuonna 2015 Elon tarkastusvaliokuntaan kuuluivat Jari Karlson (puheenjohtaja), Heikki Kauppi ja Jussi Mustonen. Tarkastusvaliokunta kokoontui 4 kertaa ja jäsenten osallistuminen kokouksiin oli 100 prosenttia.

4.2. NIMITYS- JA PALKITSEMISVALIOKUNTA

Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan tehtävänä on avustaa hallitusta valmistelemalla ja kehittämällä asioita, jotka liittyvät yhtiön palkka- ja palkitsemisjärjestelmiin sekä ylimmän johdon nimitys- ja palkitsemisasioihin. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan muodostaa Elon hallituksen puheenjohtajisto. Vuonna 2015 nimitys- ja palkitsemisvaliokuntaan kuuluivat Pekka Sairanen

(puheenjohtaja), Ann Selin ja Heimo J. Aho. Tiedonsiirron ja jatkuvuuden varmistamiseksi vuoden 2014 hallituksen puheenjohtaja, hallituksen jäsen Harri Miettinen osallistui nimitys- ja palkitsemisvaliokunnan kokouksiin vuonna 2015. Nimitys- ja palkitsemisvaliokunta kokoontui 9 kertaa ja jäsenten läsnäolo kokouksissa oli 100 prosenttia.

5. TOIMITUSJOHTAJA JA JOHTORYHMÄ

Toimitusjohtaja johtaa yhtiön hallintoa hallituksen antamien ohjeiden ja määräysten mukaisesti. Hallitus nimittää toimitusjohtajan.

Toimitusjohtaja johtaa yhtiötä ammattitaitoisesti, terveiden ja varovaisten liikeperiaatteiden sekä luotettavaa hallintoa koskevien periaatteiden mukaisesti. Toimitusjohtaja vastaa siitä, että yhtiön kirjanpito on lain mukainen ja varainhoito luotettavalla tavalla järjestetty.

Elon toimitusjohtaja on KTM Satu Huber (s. 1958). 1.1.–31.5.2015 toimitusjohtajana toimi FM, SHV Lasse Heiniö (s. 1951) ja Satu Huber oli tällöin varatoimitusjohtaja ja toimitusjohtajan sijainen. Toimitusjohtajan tarkemmat tiedot esitetään vuosiraportin sivulla 95.

Hallituksen nimittämistä johtajista muodostuva johtoryhmä avustaa toimitusjohtajaa yhtiön operatiivisessa toiminnassa ja toiminnan suunnittelussa. Johtoryhmä on mukana muun muassa yhtiön strategiaan, budjetointiin ja organisaatioon liittyvien asioiden valmistelussa hallitukselle.

Elon johtoryhmään kuuluvat toimitusjohtajan lisäksi Mika Ahonen (lakiasiat, suunnittelu ja viestintä, compliance), Matti Carpén (asiakkuudet ja kanavat, ICT), Hanna Hiidenpalo (sijoitukset), Mikko Karpoja (aktuaaritoimi, vastuullinen vakuutusmatemaatikko), Erja Ketko (riippumaton riskienvalvonta ja business control), Sarianne Kirvesmäki (talous ja sijoitusriskien

valvonta), Keijo Kouvonen (vakuutukset ja eläkkeet) ja Hilikka Malinen (HR). Johtoryhmän jäsenet esittelevät tarkemmin vuosiraportin sivulla 95.

Elon sijoitustoiminnan tehtävänä on huolehtia työeläkevarojen tuottavasta ja turvaavasta sijoittamisesta. Tämän tehtävän toteuttamisesta huolehtii sijoitustoiminnan johtoryhmä. Elon sijoitustoiminnan johtoryhmän muodostavat Satu Huber (puheenjohtaja), Hanna Hiidenpalo, Erja Ketko, Sarianne Kirvesmäki, Jonna Ryhänen ja Timo Stenius.

Toimitusjohtajan ja johtoryhmiin kuuluvien henkilöiden palkitsemisesta päättää hallitus. Näitä koskevat tiedot on esitetty Elon palkka- ja palkkioselvityksessä.

Johtoryhmien jäsenet sekä heidän puolisonsa, edunvalvottavansa ja määräysvallassa olevat yritykset lasketaan kuuluvaksi Elon lähipiiriin. Lähipiirin kanssa tehtävät liiketoimet käsitellään lähipiiriohjeistuksen mukaisesti. Elon johdon ja sen lähipiirin kanssa tehtävistä merkittävistä liiketoimista päättää aina Elon hallitus. Mahdolliset liiketoimet lähipiirin kanssa raportoidaan Elon verkkosivuilla.

6. SISÄINEN VALVONTA JA RISKIENHALLINTA

Hallituksella on kokonaisvastuu sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä sisäisen valvonnan tilan vuotuisesta arvioinnista. Hallituksen on säännöllisesti arvioitava hallintojärjestelmää, kirjallisia toimintaperiaatteita (ml. sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan periaatteet) ja jatkuvuussuunnitelmaa. Hallitus hyväksyy sisäisen valvonnan periaatteet sekä riskienhallinnan yleiset periaatteet, vastuunjaon ja keskeiset linjaukset (riskienhallintapolitiikan) ja vuosittain yhtiön ohjaamiseen liittyvän riskienhallintasuunnitelman sekä seuraa siinä esitettyjen hallinnointitoimien edistymistä. Hallituksen apuna toimii tarkastusvaliokunta.

Toimitusjohtaja vastaa hallitukselle sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämisestä sekä hallitukselle hyväksyttäväksi laadittavan, yhtiön keskeisiä riskejä koskevan riskienhallintasuunnitelman sisällön valmistelusta sekä riskienhallinnan seurannasta. Hänen tukenaan näissä tehtävissä on riippumaton valvonta, jonka muodostavat riippumaton riskienvalvonta ja business control, talous ja sijoitusriskien valvonta, aktuaaritoimi ja compliance.

Liiketoimintojen ja tukiyksiköiden johtajat vastaavat vastuualueensa sisäisestä valvonnasta, riskienhallintatoimenpiteiden toteuttamisesta ja yhtiön riskienhallinnan linjausten ja toimintatapojen noudattamisesta. Liiketoiminnot osallistuvat yhtiön riskienhallintasuunnitelman laadintaan ja jatkuvuussuunnitteluun. Sisäinen tarkastus tukee yhtiön johtoa ja hallitusta tavoitteiden saavuttamisessa arvioimalla hallinto-, riskienhallinta- ja valvontaprosessien riittävyttä ja tehokkuutta, antamalla suosituksia niiden parantamiseksi ja konsultoimalla niiden kehittämisessä.

Elossa toimii sisäisen valvonnan koordinoitiryhmä, joka on toimitusjohtajan ja 2. ja 3. puolustuslinjan edustajien muodostama valmisteleva ja koordinoiva toimielin hyvän hallintotavan ja sisäisen valvonnan vahvistamiseksi. Ryhmä valmistelee, selvittää ja käsittelee tavallisesta liiketoiminnasta poikkeavia asioita.

Compliance-toiminta on osa Elon sisäistä valvontaa, jonka lähtökohtana on noudattaa viranomaisten antamia säännöksiä sekä yleisiä sisäisen valvonnan parhaita käytäntöjä. Compliance-toiminta on myös osa Elon riskienhallintaa, jossa sen tavoitteena on tukea liiketoimintaa erityisesti juridisten ja compliance-riskien hallinnassa sekä valvoa ja raportoida näistä tarkastusvaliokunnalle ja johdolle. Sääntöjen noudattamisen valvonnan lisäksi Elon compliance officer vastaa mm. Elon sisäpiiri- ja lähipiiriasioista sekä eturistiriitatilanteiden ehkäisemisestä.

7. KUVAUS TALOUDELLISEEN RAPORTOINTIPROSESSIIN LIITTYVIEN SISÄISEN VALVONNAN JA RISKIENHALLINNAN JÄRJESTELMIEN PÄÄPIIRTEISTÄ

Elon taloudelliset raportit on laadittu työeläkeyhtiöiden kirjanpitoa, tilinpäätöstä ja raportointia sääntelevien kirjanpito-, osakeyhtiö-, vakuutusyhtiö- ja työeläkevakuutusyhtiölain sekä vakavaraisuusrajan laskemista ja vastuuvelan kattamista koskevan lain, sosiaali- ja terveysministeriön vakuutusyhtiön tilinpäätöstä ja konsernitiilinpäätöstä koskevan asetuksen, kirjanpitoasetuksen, sosiaali- ja terveysministeriön vahvistamien laskuperusteiden sekä Finanssivalvonnan antamien määräysten ja ohjeiden mukaisesti.

Hallitus on hyväksynyt yhtiön riskienhallintapolitiikan sekä riskienhallintasuunnitelman, jossa huomioidaan taloudellisten riskien raportointi.

Elo julkistaa tilinpäätöksen ennakkotiedot ja virallisen tilinpäätöksen verkkosivuillaan. Vuoden puolivälissä julkistetaan osavuosisiraportti kuudelta ensimmäiseltä kuukaudelta. Lisäksi Elo julkaisee suppeamman, sijoitustoimintaan ja vakavaraisuuteen keskittyvän osavuosisiraportin ensimmäiseltä ja kolmannelta vuosineljännekseltä.

Hallitukselle, johdolle, viranomaisille sekä julkisuu-teen tuotettavasta talousraportoinnista vastaa talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö raportoitavasta toiminnosta riippumattomasti. Liikekulujen riippumattomasta raportoinnista vastaa riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö.

Talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö raportoi yhtiön hallitukselle vähintään kuukausittain vakavaraisuuden tunnusluvut ja stressitestit, kokonaistuloksen synnyn ja käytön, sijoitukset tuottoineen markkina-arvoin ja riskin mukaan luokiteltuna, sijoitustoiminnan tavoitteet ja toteumat sekä sijoitussuunnitelman mukaiset riskirajat sekä niiden noudattamisen. Lisäksi

hallitukselle on raportoitu kuukausittain kokonaisriskiasemasta ja vakavaraisuuden riskiluvuista yhtiön omien mallien perusteella.

Vakavaraisuustilannetta seurataan talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä päivittäin ja johdolle raportoidaan useita kertoja viikossa vakavaraisuustilanne viranomaismääräysten sekä yhtiön omien mallien mukaisesti. Muut keskeisimmät yhtiön tuloksen ja sijoitustoiminnan tunnusluvut raportoidaan johdolle viikoittain. Omaisuuslajikohtaisista riskeistä ja tuotoista, mukaan lukien johdannaiset, raportoidaan viikoittain salkunhoitajille ja sijoitustoiminnan johtoryhmän jäsenille. Sijoitusjärjestelmissä ylläpidetään päivätasoinen positio, joten myös päivätasoinen raportointi voidaan tarvittaessa toteuttaa. Lisäksi talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä seurataan päivittäin sijoitussuunnitelman mukaisia riskirajoja ja niiden noudattamista.

Elon kokonaisriskiaseman ja riskinkantokyvyn arvioinnissa keskeisimmät tunnusluvut ovat vakavaraisuuspääoman määrä suhteessa vastuuvelkaan (vakavaraisuusaste) ja vakavaraisuuspääoman määrä suhteessa säännösten mukaiseen vakavaraisuusrajaan (vakavaraisuusasema). Vakavaraisuuspääoman ja vakavaraisuuden tunnuslukujen laskenta on kuvattu tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa ja tunnuslukujen oppaassa. Muut taloudellisen raportoinnin kannalta merkittävimmät erät ovat vastuuvelan tuottovaade, sijoitusten arvostus ja sijoitustoiminnan tulos käyvin arvo.

Vastuuvelan oikeellisuuden järjestelmissä, tilinpäätöksessä ja vakavaraisuusrajan laskennassa varmistaa aktuaaritoimi ja yhtiön vastuullinen vakuutusmatemaatikko. Keskellä vuotta vastuuvelka arvioidaan talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä, ja sen oikeellisuus varmistetaan työohjeilla, täsmäytysrutiineilla sekä tiiviillä yhteistyöllä aktuaaritoimen ja vastuulli-

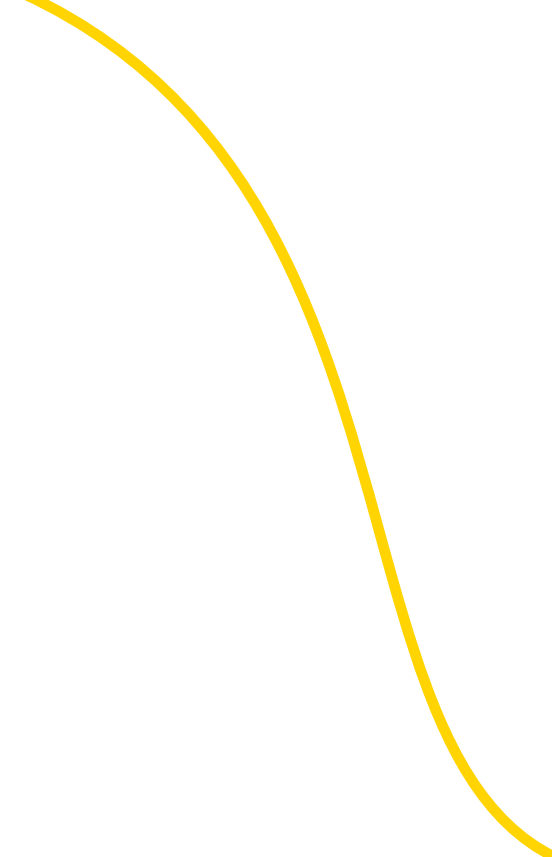
sen vakuutusmatemaatikon kanssa. Tilinpäätöksessä TyEL-vakuutetun palkkasumman muutosprosentti on arvio, joka perustuu Arekista tehtyihin kantapaimintoihin sekä aktuaaritoimen analyysihin. Vuoden aikana palkkasumman muutosta on arvioitu Eläketurvakeskuksen ennusteiden ja omien analyysien perusteella. Palkkasumman arvio vaikuttaa TyEL-vakuutuksen maksutuloon ja vastuovelkaan, mutta sillä ei ole juurikaan vaikutusta yhtiön kokonaistulokseen. Tarkka vastuvelka lasketaan vuosittain vuosilaskentojen valmistuttua.

Tilinpäätöksessä käytetyt sijoitusten arvot määritellään tilinpäätöksen laatimisperiaatteissa kerrotun mukaisesti. Noteeraamattomien osakkeiden, pääomarahastojen, kiinteistörahastojen ja kiinteistöjen osalta talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikkö varmistaa, että markkina-arvot on hinnoiteltu sovittujen periaatteiden mukaisesti. Sijoitusjärjestelmien markkina-arvojen ja luottoluokkien oikeellisuuden varmistamiseksi talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikössä on säännöllinen täsmäytysrutiini. Markkina-arvojen määrittämiseen liittyy ajallista viivettä, mutta sen vaikutus on ollut vähäinen.

Yhtiön liikekirjanpitoon tehdään tilikauteen kohdistuvat jaksotukset ja pääkirjanpidon tiedot täsmäytetään osakirjanpidon järjestelmiin. Tilivuoden aikana täsmäytykset tehdään kuukausittain. Taloudellisten raporttien oikeellisuutta varmistetaan säännöllisillä täsmäytysrutiineilla eri lähdejärjestelmien ja tietovaraston kesken, työohjeilla, prosessikuvauksilla, hyvällä ammattitaidolla sekä tiiviillä yhteistyöllä ja tiedonkululla talous ja sijoitusriskien valvonnan- sekä sijoitusyksikön kesken.

Talousraportointiin, sijoitusriskien valvontaan, kirjanpitoon ja maksuliikenteeseen liittyvät operatiiviset riskit kartoitetaan puolivuositain riskikartoituspalavereissa, joita koordinoi riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö. Tunnistettujen riskien vaikutusten mer-

kittävyttä ja toteutumisen todennäköisyyttä arvioidaan riskikohtaisesti sekä kullekin riskille laaditaan riskienhallintasuunnitelma ja seurataan sen toteutumista. Raportointi- ja valvontaprosessissa sekä kirjanpidossa ja maksuliikenteessä tapahtuneet läheltä piti- ja toteutuneet riskit raportoidaan compliance- tai operatiivisten riskien poikkeamaraportilla. Lisäksi riippumaton riskienvalvonta ja business control -yksikkö koordinoi vuosittain talous ja sijoitusriskien valvonta -yksikön jatkuvuussuunnitelman päivitykset.

HALLITUS

Puheenjohtaja
PEKKA SAIRANEN
s. 1957, KTM
johtaja, Domus Yhtiöt Oy

EK:n yrittäjävaltuuskunnan jäsen, Rakennustuoteteollisuus RTT:n johtokunnan jäsen, Puusepänteollisuus ry:n hallituksen puheenjohtaja, Metsäteollisuus ry:n hallituksen jäsen, Suomalaisen Työn Liiton johtokunnan varapuheenjohtaja, Perheyriyksen liiton perheyriysovaltuuskunnan jäsen, Taloudellisen tiedotustoimiston (TAT) hallituksen jäsen, Turun kauppakamarin hallituksen jäsen, Keskukskauppakamarin valtuuston jäsen

1. varapuheenjohtaja
ANN SELIN
s. 1960, eMBA
puheenjohtaja, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

VVO-Yhtymä Oyj:n hallituksen jäsen, SAK:n hallituksen ja työvaliokunnan jäsen, Työttömyysvakuutusrahaston hallintoneuvoston puheenjohtaja, Koulutusrahaston hallintoneuvoston jäsen, UNI Global Unionin hallituksen puheenjohtaja ja työvaliokunnan jäsen, UNI European hallituksen jäsen

2. varapuheenjohtaja
HEIMO J. AHO
s. 1949, diplomiekonomi, kauppaneuvos
hallituksen puheenjohtaja, SKS Group Oy ja SKS Group:n tytäryhtiöt

EK:n vaalivaliokunnan jäsen, Kaupan Liiton vaalivaliokunnan puheenjohtaja, Elfving Oy:n hallituksen jäsen, EK:n yrittäjävaltuuskunnan jäsen ja vaalivaliokunnan puheenjohtaja, Nordean neuvottelukunnan puheenjohtaja, Perheyriyksen liiton valtuuskunnan jäsen, Liikesivistysrahaston kannatusyhdistyksen hallituksen jäsen, Linturantasäätiön hallituksen puheenjohtaja, Helsingin seudun kauppakamarin valtuuskunnan ja vaalivaliokunnan jäsen, Keskukskauppakamarin valtuuskunnan jäsen, Helsingin Kauppakorkeakoulun tukisäätiön valtuuskunnan puheenjohtaja, Tekniikan Akatemian Elinkeinoneuvoston puheenjohtaja

EEVA-LIISA INKEROINEN
s. 1963, OTK
johtaja ja johtoryhmän jäsen,
Teknologiategollisuus ry

Elinkeinoelämän Keskusarkiston Säätiön valtuuskunnan jäsen, Eläketurvakeskuksen edustajiston jäsen, Työttömyysvakuutusrahaston hallituksen jäsen

JARI KARLSON
s. 1961, KTM
talous- ja hallintojohtaja, Orion Oyj

Polttimo Oy:n hallituksen jäsen, Suomen eläinlääketieteen säätiön hallituksen jäsen

HEIKKI KAUPPI
s. 1955, diplomi-insinööri, MBA
toiminnanjohtaja, Tekniikan Akateemisten Liitto TEK ry

Akavan hallituksen jäsen, Ylemmät Toimihenkilöt YTN ry:n hallituksen puheenjohtaja, Akavan eläkepoliittisen työryhmän puheenjohtaja, Teollisuuden palkansaajat ry:n hallituksen jäsen

ANTTI KULJUKKA
s. 1961, VT, eMBA
toimitusjohtaja, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennia

Vakuutusosakeyhtiö Henki-Fennian hallituksen jäsen, Finanssialan Keskusliiton hallituksen jäsen, Helsingin seudun kauppakamarin valtuuskunnan jäsen, Kadettikunnan talousjaoston jäsen, HelsinkiMission valtuuskunnan jäsen, Liikennevakuutuskeskuksen puheenjohtaja, Jääkärissätiön hallituksen jäsen, Suunnistussäätiön valtuuskunnan varapuheenjohtaja

REIJA LILJA
s. 1954, Ph.D.
dosentti, Aalto-yliopiston kauppakorkeakoulu

HALLITUS

OUTI LÄHTEENMÄKI-LINDMAN

s. 1965, OTK, VT
Senior Vice President, Outsourcing
Division, Client Solutions, Accountor

Tiitoimistojen Työnantajyhdistyksen hallituksen jäsen

JORMA MALINEN

s. 1959, automaatiosuunnittelija
puheenjohtaja, Ammattiliitto Pro ry

Ammattiliitto Pro ry:n hallituksen jäsen, STTK:n hallituksen jäsen ja työvaliokunnan jäsen, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan hallintoneuvoston puheenjohtaja, Työttömyysvakuutusrahaston hallintoneuvoston jäsen, Levin Matkailukeskus Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Majvik Oy:n hallituksen jäsen, STTK-Lomat Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Kustavin Matkailu Oy:n hallituksen jäsen, VVO-yhtymä Oy:n hallituksen jäsen, Teollisuuden palkansaajat TP ry:n hallituksen puheenjohtaja, Palkansaajien tutkimuslaitoksen hallituksen jäsen

HARRI MIETTINEN

s. 1962, KTM
johtaja, Suomen Osuuskauppojen
Keskuskunta SOK Kenttäryhmä

Elinkeinoelämän Keskusliitto EK:n tutkimusvaliokunnan varapuheenjohtaja

ERKKI MOISANDER

s. 1953, ekonomi
pääjohtaja, LähiTapiola-ryhmä

Finanssialan Keskusliiton hallituksen varapuheenjohtaja, Osuustoiminnan neuvottelukunnan jäsen, Helsingin seudun kauppakamarin valtuuskunnan jäsen, Eurapcon hallituksen jäsen

JUSSI MUSTONEN

s. 1955, VTL
johtaja, Elinkeinoelämän keskusliitto EK ry

Etlätieto Oy:n hallituksen jäsen, EK-Tieto Oy:n hallituksen jäsen, Veronmaksajain Keskusliiton hallituksen jäsen, Suomalaisen Työn Liiton valtuuskunnan jäsen

ANTTI NEIMALA

s. 1963, varatuomari, LLM
varatoimitusjohtaja, Suomen Yrittäjät

Veronmaksajain Keskusliiton hallituksen jäsen

OLAVI NIEMINEN

s. 1952, optikko, hakanomi
hallituksen puheenjohtaja, Piiloset by Finnsusp Oy

Ocuspecto Oy:n hallituksen varapuheenjohtaja, Suomen Yrittäjien työmarkkinavaltuuskunnan puheenjohtaja, Perheyrittäjien liiton perheyrittäjävaltuuskunnan jäsen, Vs-Ely-keskuksen neuvottelukunnan jäsen, Turun Oppisopimustoiminnan neuvottelukunnan puheenjohtaja

SINIKKA NÄÄTSAARI

s. 1961, YTM
sosiaaliasioiden päällikkö, SAK ry

Eläketurvakeskuksen hallituksen jäsen, Tapaturmavakuutuslaitoksen liiton hallituksen jäsen, Vantaan kaupunginhallituksen jäsen

hallituksen jäsen 24.11.2015 alkaen

TIMO VALLITTU 24.11.2015 asti

HALLITUS

VARAJÄSENET

ANTTI AHO

s. 1969, KTM
toimitusjohtaja, Aava Terveyspalvelut Oy

Lääkärikeskus Aava Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Medimag-neetti Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Uudenmaan Seniori-kodit Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Yhtyneet Laboratoriot Oy:n hallituksen puheenjohtaja, Kiinteistö Oy Lunan hallituk-sen varapuheenjohtaja, Kliinisen Kemian Tutkimussäätiön hallituksen jäsen, Kiinteistö Oy Vegan hallituksen jäsen, Lääkäripalveluyritykset ry:n hallituksen jäsen, Aho Group Oy:n hallituksen jäsen, Syöpäsairaala Docrates Oy:n hallituksen jäsen, Lasten ja nuorten lääkäriasema Pikkujätti Oy:n hallituk-sen jäsen, Yhtyneet Medix Laboratoriot Oy:n hallituksen jäsen, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Fennian hallintoneuvoston jäsen

JUKKA IHANUS

s. 1977, OTK
johtaja, STTK ry

Eläketurvakeskuksen hallituksen varajäsen, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiön hallituksen jäsen, Koulutusrahaston hallituksen puheenjohtaja

hallituksen varajäsen 24.11.2015 alkaen

JOUKO LIIMATAINEN

s. 1954, KTM ja fil. yo
varatoimitusjohtaja, Scandic Hotels Oy

Scandic Hotels Oy:n hallituksen jäsen, EK:n energiavaltuus-kunnan jäsen, Matkailu- ja ravintolapalvelut MaRa ry:n halli-tuksen varajäsen

DANIELA YRJÖ-KOSKINEN

s. 1971, KTM
toimitusjohtaja, Novita Oy

Novita Oy:n hallituksen jäsen, TMA Tekstiili ja Muotialat ry:n hallituksen jäsen, Suomen Tekstiili & Muoti ry:n hallituksen jäsen

KATJA VEIRTO 24.11.2015 asti

HALLINTONEUVOSTO

Puheenjohtaja:

KLAUS SAARIKALLIO, s. 1955
hallituksen jäsen, Normek Oy

1. varapuheenjohtaja
HÅKAN NYSTRAND, s. 1955
puheenjohtaja, METO – Metsäalan Asiantuntijat ry

2. varapuheenjohtaja
ILKKA BROTHERUS, s. 1951
toimitusjohtaja, Sinituote Oy

Jäsenet:

VESA AALLOS VIRTA, s. 1961
järjestöpäällikkö, Metallityöväen Liitto ry

ANTTI HAKALA, s. 1967
johtaja, Ammattiliitto Pro ry

MARIA HANHO, s. 1982
toimitusjohtaja, Vaissi Oy

MIA HARKKO, s. 1971
pääluottamusmies, Kymen Seudun Osuuskauppa

JOHANNA HEIKKILÄ, s. 1962
henkilöstöjohtaja, Apetit Oyj

MAIJA HJELT, s. 1970
(21.4.2015 alkaen)
talousjohtaja, Veikkaus Oy

MARKKU HOLM, s. 1953
toimitusjohtaja, RTV-Yhtymä Oy

SAULI HUIKURI, s. 1958
toimitusjohtaja, Joutsen Media Oy

IRENE HÄMÄLÄINEN, s. 1956
vanhempi asiantuntija, TEAM Teollisuusalojen ammattiliitto ry

TIMO JAAKKOLA, s. 1953
toimitusjohtaja, Nestor Cables Oy

KAARLO JULKUNEN, s. 1955
2. varapuheenjohtaja, Palvelualojen ammattiliitto PAM ry

MERJA JUSELIOUS, s. 1958
järjestelmäsuunnittelija, henkilöstön edustaja,
Keskinäinen Työeläkevakuutusyhtiö Elo

TERO JUSSILA, s. 1958
talousjohtaja, Maintpartner Group Oy

JUSSI JÄRVENTAUUS, s. 1951
toimitusjohtaja, Suomen Yrittäjät ry

ESKO JÄÄSKELÄINEN, s. 1956
toimitusjohtaja, Suur-Seudun Osuuskauppa

PEKKA KAMPMAN, s. 1962
rakennuttajapäällikkö, Y-säätiö

OLAVI KAUKONEN, s. 1956
toimitusjohtaja, A-klinikkasäätiö

ANTTI KEMPPI, s. 1978
toimitusjohtaja, Kempinvest Oy

ISMO KOKKO, s. 1971
neuvottelujohtaja, Insinööriliitto IL ry

MARKKU KOSKINEN, s. 1962
toimitusjohtaja, Koskisen Oy

TAPIO KUITTINEN, s. 1959
toimitusjohtaja, Ideal Keittiöt Oy

KALLE KUJANPÄÄ, s. 1969
talousjohtaja, Finn-Power Oy

VELI-MATTI KUNTONEN, s. 1965
(21.4.2015 alkaen)
puheenjohtaja, Suomen Elintarviketyöläisten Liitto
SEL ry

HEIKKI KYNTÄJÄ, s. 1952 (21.4.2015 alkaen)
talousjohtaja, Atria Oyj

VILLE LAINE, s. 1970
toimitusjohtaja, Lojer Oy

TIMO LEHTINEN, s. 1964
talousjohtaja, YIT Oyj

TIMO LEPISTÖ, s. 1959
toimitusjohtaja, Nordic Morning Oyj

OTTO MIKKONEN, s. 1949
teollisuusneuvos

TIMO MÄKI-ULLAKKO, s. 1963
toimitusjohtaja, Pirkanmaan Osuuskauppa

HEIKKI NIKKU, s. 1956
president, CGI Nordic

MARKKU PALOKANGAS, s. 1957
johtaja, Ammattiliitto Pro ry

ANTTI PELTONEN, s. 1954
toimitusjohtaja, Kolster Oy Ab

TERHI PENTTILÄ, s. 1972
toimitusjohtaja, Länsiinjat Oy

KUSTAA PIHA, s. 1978 (21.4.2015 alkaen)
toimitusjohtaja, Med Group Oy

MARKO PIIRAINEN, s. 1975 (21.4.2015 alkaen)
puheenjohtaja, Auto- ja Kuljetusalan Työntekijäliitto
AKT ry

KATARIINA POSKIPARTA, s. 1961
(21.4.2015 alkaen)
toimitusjohtaja, Ylioppilaiden terveydenhoitosäätiö

KYÖSTI PÖYRY, s. 1952
toimitusjohtaja, Paperinkeräys Oy

PEKKA RANTAMÄKI, s. 1953
konsernijohtaja, Teknos Group Oy

ANSU SAARELA, s. 1978
talousjohtaja, Bauhaus & Co Ky

ANTTI SAHI, s. 1956
toiminnanjohtaja, Maa- ja metsätaloustuottajain
Keskusliitto MTK ry

KIMMO SIMBERG, s. 1959
toimitusjohtaja, Etelä-Pohjanmaan Osuuskauppa

KEIJO TARNANEN, s. 1972
lakimies, Julkisten ja hyvinvointialojen liitto JHL ry

MAIJA TERVONEN, s. 1952

JUKKA TIKKA, s. 1953
hallituksen puheenjohtaja, Länsi-Savo Oy

MIKA VARJONEN, s. 1974
toiminnanjohtaja, Tradenomiliitto TRAL ry

JOUKO VEHMAS, s. 1956
kauppaneuvos, Kymen Seudun Osuuskauppa

PENTTI VIRTANEN, s. 1964
toimitusjohtaja, FSP Finnish Steel Painting Oy

OLLI VORMISTO, s. 1967
toimitusjohtaja, Osuuskauppa Hämeenmaa

ANTTI YLIKORKALA, s. 1974 (21.4.2015 alkaen)
varatoimitusjohtaja, Attendo Terveyspalvelut

JANNE YLINEN, s. 1975
toimitusjohtaja, Kokkolan Halpa-Halli Oy

JAANA YLITALO, s. 1969
edunvalvontajohtaja, Palvelualojen ammattiliitto
PAM ry

TOM KAISLA (21.4.2015 asti)
TAUNO MAKSNIEMI (21.4.2015 asti)
TUULA A. PAUNONEN (21.4.2015 asti)
HANNU TARSARANTA (21.4.2015 asti)

JOHTORYHMÄ

SATU HUBER

toimitusjohtaja
s. 1958, kauppatieteiden maisteri

YIT Oyj:n hallituksen jäsen, Työeläkevakuuttajat TELA ry:n hallituksen jäsen, Helsingin seudun kauppakamarin ja Keskuskauppakamarin valtuuskuntien jäsen, EVA:n ja ETLA:n hallitusten jäsen, Suomen Kulttuurirahaston hallintoneuvoston jäsen, Trilateral Commissionin jäsen, Strategic Committee of Agence France Tresorin jäsen, Svenska handelshögskolanin oppilaskunnan kuraattori, Hanken Centre for Corporate Governance Advisory Boardin jäsen

toimitusjohtaja 1.6.2015 alkaen

MIKA AHONEN

johtaja, lakiasiat, suunnittelu, viestintä ja compliance
s. 1967, oikeustieteen kandidaatti

MATTI CARPÉN

johtaja, asiakkuudet ja kanavat, ICT
s. 1960, diplomi-insinööri

Tieto Esy Oy:n hallituksen jäsen, Arek Oy:n hallituksen jäsen, LTC-Otso Oy:n hallituksen jäsen

HANNA HIIDENPALO

johtaja, sijoitustoiminta
s. 1966, kauppatieteiden maisteri

Suomen Kulttuurirahaston hallituksen jäsen ja raha-asiaain toimikunnan puheenjohtaja, Lindström Invest Oy:n hallituksen jäsen, Kirkon eläkerahaston johtokunnan jäsen, Suomen Lääketieteen Säätiön hallituksen jäsen, Aalto-yliopiston ylioppilaskunnan taloustoimikunnan jäsen, Aalto-korkeakoulusäätiön sijoituskomitean jäsen, Diabetestutkimussäätiön varainsijoitusvaliokunnan jäsen

MIKKO KARPOJA

johtaja, aktuaaritoimi, vastuullinen vakuutusmatemaatikko
s. 1962, valtiotieteiden maisteri, SHV

ERJA KETKO

johtaja, riippumaton riskienvalvonta ja business control
s. 1967, kauppatieteiden maisteri, metsänhoitaja

SARIANNE KIRVESMÄKI

johtaja, talous ja sijoitusriskien valvonta
s. 1966, luonnontieteiden kandidaatti, MBA

KEIJO KOUVONON

johtaja, vakuutukset ja eläkkeet
s. 1953, filosofian kandidaatti

Eläketurvakeskuksen edustajiston jäsen, Keskinäinen Vakuutusyhtiö Turvan hallintoneuvoston jäsen, Huoltovarmuuskeskuksen vakuutuspoolin puheenjohtaja

HILKKA MALINEN

johtaja, henkilöstöpalvelut
s. 1963, kasvatustieteen maisteri

Finanssialan Keskusliiton henkilöstön kehittämistoimikunnan varapuheenjohtaja ja työmarkkinatoimikunnan jäsen, Helsingin seudun kauppakamarin koulutus- ja työvoima-asiaain valiokunnan jäsen

SIOJITUSTOIMINNAN JOHTORYHMÄ

toimitusjohtaja Satu Huber (puheenjohtaja)
johtaja Hanna Hiidenpalo
johtaja Jonna Ryhänen
johtaja Timo Stenius
johtaja Erja Ketko
johtaja Sarianne Kirvesmäki

johtoryhmän jäsen 1.6.2015 alkaen

ASiantuntijalääkärit

MAARIT GOCKEL, lääketieteellinen johtaja
LT, fysiatrian erikoislääkäri, kivunhoidon, kuntoutuksen ja vakuutuslääketieteen erityispätevyys

JYRKI VARJONEN, yllääkäri
LL, psykiatrian erikoislääkäri, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

LOTTA AUTIO, asiantuntijalääkäri
LL, työterveyshuollon erikoislääkäri

HANNELE HEILÄ, asiantuntijalääkäri
LT, psykiatrian erikoislääkäri, psykoterapian ja vakuutuslääketieteen erityispätevyys, psykoterapeutti (ylempi erityistaso)

TIMO HONKANEN, asiantuntijalääkäri
LL, sisätautien erikoislääkäri, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

KIMMO KUOPPASALMI, asiantuntijalääkäri
LKT, psykiatrian erikoislääkäri, dosentti, liikuntalääketieteen erikoislääkäri, psykiatrian professorin pätevyys

MIKKO NYKÄNEN, asiantuntijalääkäri
LL, työterveyshuollon erikoislääkäri, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

RAUNI PIETILÄ, asiantuntijalääkäri
LL, työterveyshuollon erikoislääkäri

TAPIO ROPPONEN, asiantuntijalääkäri
LL, YTM, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

JUHANI RÄMÖ, asiantuntijalääkäri
LT, kirurgian dosentti, kirurgian ja thorax- ja verisuonikirurgian erikoislääkäri, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

TUULA RÖNKKÖ-KUIVALAINEN, asiantuntijalääkäri
LL, psykiatrian erikoislääkäri, psykoterapeutti (vaativa erityistaso), psykoterapian kouluttajan ja psykoterapian erityispätevyys

HANNU VANHANEN, asiantuntijalääkäri
LT, sisätautien dosentti, vakuutuslääketieteen erityispätevyys

Tilintarkastaja

TILINTARKASTAJA
tilintarkastusyhteisö Ernst & Young Oy,
päävastuullinen tilintarkastaja Ulla Nykky, KHT

